

Sławomir Mrożek Szerelem a Krímben

Tragikus komédia három felvonásban

Személyek

PJOTR ALEKSZEJEVIC SZEJKIN, hadnagy, 30 éves
TATJANA JAKOVLEVNA BOROZYINA, tanárnő, körülbelül 28 éves
IVAN NYIKOLAJEVICS ZAHEDRINSZKIJ, meghatározhatatlan személyiség, 50 éves
ALEKSZANDR IVANOVICS CSELCOV, kereskedő, 45 éves
MATRJONA VASZILJEVNA CSELCOVA, a felesége, 45 éves
RUDOLF RUDOLFOVIC SZEJKIN, vasútépítő mérnök, 30 éves
LILIANA KARLOVNA SZVETLOVA, színésznő, 25 éves
ANASZTASZJA PETROVNA BATYUSKOVA, szolgálat, 60 éves
VLGYIMIR ILJICS LENIN, forradalmár, 40 éves
ILJA ZUBATIJ, proletár költő, 22 éves
PETYA, körülbelül 27 éves
ELSŐ FÉRFI, 30-40 éves
MÁSODIK FÉRFI, 30-40 éves
TÁBORNOK
PÓPA
FARKASEMBER
I. MATRÓZ 20-25 éves
II. MATRÓZ 20-25 éves
NAGYKATALIN, 18-30 éves

I. FELVONÁS

A színpad felépítése és berendezése:

Helyszín a Krím 1910-ben. Hajdani főúri villa, jelenleg panzió. Nyolc fal tagolja a színpadot, vagyis a színpad alaprajza egy nyolcszög fele, mely az egyes és ötös oldallal párhuzamosan, a hetes és hármassal merőlegesen van felezve. A balra és jobbra meghatározás mindig a nézőtér felől értendő.

A két oldalsó és az előszínré merőleges falakat egyes falnak (a bal oldali) és ötös falnak (jobb oldali) fogjuk nevezni. A nézőtérrel szemben lévő, vagyis központi falat hármassal falnak nevezzük. A bal oldalon lévő ferde falat az egyes fal (merőleges az előszínré) és a hármassal fal (vagyis központi fal) között kettes falnak nevezzük. A jobb oldali ferde falat, az ötös fal (merőleges a nézőtérre) és hármassal fal (vagyis központi fal) között négyes falnak nevezzük.

A nézőtérre, illetve az előszínré merőleges bal oldali fal (egyes fal) és az előszínré között átjáró van a bal kulissza mögé. Az átjáró egyben a vendégszobákba, valamint a konyhába, gazdasági helyiségekbe vezető folyosó, melyen át a személyzeti bejáráshoz is el lehet jutni.

A nézőtérre, illetve az előszínré merőleges jobb oldali fal (ötös fal) és az előszínré között van az átjáró a jobb kulissza mögé. Ez az átjáró egyúttal a panzió vendégei számára fenntartott főbejárat. Nyilvánvalóan a lépcsőkhöz vezet, mivel a színpad az első emeleten van.

A nézőtérrel szemben lévő központi falnál (hármassal fal) van a kijárat az erkélyre, vagyis inkább teraszra. A kijárat nyitott. A fölösleges nehézségek elkerülése végett nincs rajta ajtó. A Krímben az éghajlat enyhe, nyár közepe van, a darab stílusa egyébként nem zárja ki az effajta eltérést a naturalizmustól. Ha valaki görcsösen ragaszkodik hozzá, gondolja azt, hogy az ajtó kifelé nyílik. A kijárat jó széles, több személy is kényelmesen elfér itt, nem kell szorongani. Nem ajtóról, sokkal inkább ennek a kisszínpadnak keretbe foglalásáról, kihangsúlyozásáról van szó a nagyszínpad mélyén. Ezt a benyomást csak fokozza, hogy plüssfüggöny keretezi, ez most éppen el van húzva, és plüss-szalagokkal van felkötve - felül oromdíszrel kihangsúlyozva. Ezt a keretet szeli át vízszintesen a terasz díszes és áttört balusztrádja, mely kőkorlátokból, valamint kőbábokból áll. A balusztrádon túl ciprusfák csúcsa látszódik, még távolabb, a látóhatár fölött a zafirkék tenger és a ragyogóan kék ég. Ha a perspektíva és a kép kidolgozása nem teszi lehetővé, végső soron le lehet mondani a ciprusfák csúcsának látványáról. A villa a hegyoldalba épült, a színpad pedig - mint mondtam már - az emeleten. A távolság a tengertől tetszőleges, fő, hogy a tengert látni lehessen. Az erkély alatt, a tengerrel párhuzamosan, de számunkra láthatatlanul húzódik a nagy forgalmú utca. Gyanítjuk, hogy az erkélyterasz az épület homlokzatán vezet végig, balra és jobbra a kijáratról, s közlekedési útként szolgál a színpad és a vendégszobák között.

Mivel a szemközti fal hasznos területe nem nagy, a teraszra vezető széles kijá-

rat szinte teljesen betölti, ennek a kijáratnak bal oldali keretbefoglalása és a szemben lévő központi fal (hármassal fal) és a ferde fal (kettes fal) közötti szögletben valószínűleg csak egy szék fér el. Hasonlóképpen jobbra a keretezéstől, vagyis a keretezés és a szemközti, központi fal (hármassal fal) és a ferde fal (négyes fal) közötti szögletben is csak egy szék (a másik) fér el.

A színpad közepén kerek asztal áll, nyolcszemélyes, rajta sötétzöld és mintás terítők dús rojtokkal. Az asztalon egy gyümölcsöstál. Legjobb, ha kristálytál ugyancsak kristálytalppal. Fő, hogy ez a tárgymagára vonja a figyelmet, és a rajta lévő gyümölcsöt is kihangsúlyozzuk, vagyis jól látható legyen. Ez a gyümölcsstartó egyelőre átlátszóan üres.

Az asztal mellett és az asztal körül négy szék. Ezek a székek és a szemközti, központi falnál (hármassal fal) lévő két szék, illetve egy-egy az erkélyre vezető kijárat mindkét oldalán ugyanabból a garnitúrából való. Az egész garnitúra nyolc székből áll. A hetedik és nyolcadik szék tetszőleges helyen állhat, valószínűleg a kettes falnál és/vagy a négyes falnál, a színpad méreteitől és a rendezői koncepciótól függően.

Aba/oldali, az előszínré merőleges falnál (egyes fal) fiókos kis asztal ún. „secrétaire” áll a panzió vendégeinek rendelkezésére, írószámokkal. Előtte egy szék. Szem előtt tartva a realizmus követelménye/t legyen ez a kilences számú szék, vagyis nem a garnitúrából való. Ha szegény a színház, és a színpad is kisebb, vagy fennáll annak a veszélye, hogy túl sok kacat halmozódik fel a színpadon, akkor a garnitúrából is elvehetjük ezt a széket. Távolabb, a kettes falnál (ferde) egy szófa áll, melyen kényelmesen elfér három személy. A szófa fölött, a falra akasztva egy gitár lóg.

A színpad jobb oldalán a négyes (ferde) falnál álló kredencben van a porcelán; tányérok, poharak stb. A kredenc fölé kétszövű puskát akasztottak a falra. Kisebb közelebb az ötös (az előszínré merőleges) falnál kis fotel áll, egyedi darab, semmi köze a garnitúrához tartozó székekhez.

A színpad fent vázolt felépítése, a felsorolt és leírt bútorok, elhelyezéskiját módja - mindez nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az előadás „funkcionáljon”, ez a szükséges minimum. Az esetleges többlet, kiegészítés és variálás már a rendező dolga. Fenti irányelvek csak az alapvető sémára vonatkoznak. A részletes scenográfiát a rendező határozza meg, kivitelezése pedig a díszlettervezőre tartozik.

Minél nagyobb a színpad, minél több a tér, annál jobb e specifikus darab szempontjából. Nem tesz jót neki, ha a kis helyre szorítják, összezúfolják. Ez különösen a harmadik felvonásra vonatkozik, ahol az ünnepélyes nyitás, vagyis a zárt téréből a plein airre való átmenet megy végbe. Az első felvonásban részleges díszletcserére kerül sor (a falak, a színpad felépítése nem változik, holott a belseje teljesen átalakul). A harmadik felvonásban azután totális változásra kerül sor.

Ez a darab nagy fizikai teret követel. Probléma például, hogy hogyan állítsuk fel „középen” az asztalt úgy, hogyne legyen vizuális akadálya nézők, fizikai akadály a színészek számára. Ennek megoldása még nagy színpadon se könnyű, kicsin meg egyszerűen lehetetlen. Másik példa: mivel a falak sokszögűek, a színpad hasznos terének jókora része „pocsékba megy”. Es már az első felvonásban is nyolc személy van egyszerre a színpadon. Nem is beszélve a plein airről a harmadik felvonásban.

Ez a darab nem csak nagy fizikai teret igényel. Ott van még a „belső” tér, a képzelet tere. Ez annál is nagyobb, mivel minden felvonás más korban játszódik, és az egész közel száz évet ölel fel.

Személyek az első felvonásban színpadi megjelenésük sorrendjében:

Pjotr Alekszejevics Szejkin, hadnagy, 30 éves
Tatjana Jakovlevna Borogyina, tanárnő, körülbelül 28 éves
Ivan Nyikolajevics Zahedrinszkij, meghatározhatatlan személyiség, 50 éves
Alekszandr Ivanovics Cselcov, kereskedő, 45 éves
Matrjona Vasziljevna Cselcova, a felesége, 45 éves
Rudolf Rudolfovics Wolf, vasútépítő mérnök, 30 éves
Lily Karlovna Szvetlova, színésznő, 25 éves
Anasztaszja Petrovna Batyuskova, szolgálat, 60 éves
Vlagyimir Iljics Lenin, forradalmár, 40 éves

Cselekmény:

Felmegy a függöny.

Bal oldalon, háttal a jobb oldali bejáratnak a secrétaire-nél ül Pjotr Alekszejevics Szejkin kigombolt egyenruhában, és ír valamit. Kis idő múlva jobbról be-jön Tatjana Jakovlevna Borogyina, magas, szőke, sötét szemű nő pasztellszínű nyári ruhában. Kezében élénk színű napernyő, vállán különleges, házilag szőtt anyagból készült táskák, lehet népi hímezésű. Magas nyakú, hosszú ujjú blúz. Bokáig érő, derékban szoros, csípőre simuló szoknya. Kalap és ujjatlan kesztyű. Szejkin hátrafordul, de mindjárt folytatja is az írást. Tatjana Jakovlevna ott áll egy ideig, majd leül a karosszékre, a bejárat mellett.

Szünet

TATJANA Mondhatom, nem szép dolog magától.

Szünet

Mindenki maga felől kérdezősködik...

SZEJKIN *(anélkül, hogy abbahagyná az írást)* Mindenki?

TATJANA Mondjuk, mademoiselle Lilytől eltekintve az egész társaság... Hogy mért nincs itt Pjotr Alekszejevics?

Szünet

És az a kilátás! Seholy egy felhő. Az ösvény meredeken felfelé kapaszkodik, egyre feljebb...

SZEJKIN *(anélkül, hogy abbahagyná az írást)* Mégis mire? A tengerre?

TATJANA Mi mire?

SZEJKIN Az a kilátás. Biztosan a tengerre nyílik.

TATJANA Igen! A tengerre, a hegyekre, a kertekre! Tudja, hogy épp most virágoznak?

SZEJKIN Nincs kizárva.

TATJANA Akárhova pillant - csupa természet, akárhol egy mélyet szippant - csupa levegő.

SZEJKIN Ez aztán tagadhatatlan.

TATJANA Maga itt ül bezárkózva, mindig csak egyedül...

SZEJKIN Igaz.

TATJANA Pedig ez nagyon egészségtelen, Pjotr Alekszejevics. Emberek közé kell menni.

SZEJKIN Minek?

TATJANA Együtt kell élni velük...

SZEJKIN Kivel?

TATJANA Az emberekkel.

SZEJKIN Minden emberrel?

TATJANA Emberek nélkül az ember embertelen.

SZEJKIN Es az emberekkel?

TATJANA Szeretni kell az embereket.

SZEJKIN *(ledobja a tollát, és Tatjana felé fordul)* Téved. Vagy a hegyekre, vagy a tengerre.

TATJANA Mi van a tengerre?

SZEJKIN A kilátás. Vagy csak a hegyekre, vagy csak a tengerre. Egyszerre nem lehet kétfelé nézni.

TATJANA Es ezt ki tilthatja meg nekem?

SZEJKIN A fizika, a geometria, a földrajz és az optika alapvető törvényei. Kétfelé nem megy. Hogy az egyik oldalt láthassa, ahhoz a másikon kell lennie. A hegyek a földön, a tenger meg a tengeren van. Hogy a tenger felé nézhessen, a szárazföldön kell tartózkodnia - ha meg a hegyekre akarja vetni a pillantását, a tengeren kell lennie, mondjuk, egy gőzös fedélzetén, különben egyből belefulladna. Na, esetleg még csónakban is lehet.

TATJANA Most haragszik rám?

SZEJKIN Vagyis gőzhajón, csónakban, bármin, csak ne közvetlenül a vízen. Vízen járni ugyanis nem lehet, bár állítólag erre is volt már példa. De ez most mellékes. Fő, hogy valami szilárd támasz legyen a talpa alatt. Ha nincs szárazföld, valami szigetfele is megteszi. Akárhogy is vesszük, a tengerre csak a földről lehet nézni.

TATJANA Rosszkedvű ma.

SZEJKIN Én csak logikusan gondolkodom.

TATJANA Muszáj ennyire logikusan?

SZEJKIN Ez logikátlan kérdés. Logikusan gondolkodni csak egyféleképpen lehet, se többé, se kevésbé logikusan. Vagy logikusan, vagy logikátlanul. TATJANA Nem szereti a költészetet?

SZEJKIN Minálunk épp elég a költő. Itt van mindjárt Ivan Zahedrinszkij.

TATJANA Es még ki?

SZEJKIN Ivan Zahedrinszkij nekünk bőven elég.

TATJANA Ismeri a verseit?

SZEJKIN Nem én, de ismerem Ivan Zahedrinszkij.

TATJANA Nem vagyok oda értük.

SZEJKIN És Ivan Zahedrinszkijért?

TATJANA *(nem reagál a kérdésre)* Szerintem túl... túlságosan költőiek.

SZEJKIN A versek?

TATJANA Hiányzik belőlük valami. Hiányzik... rájöttem, hiányzik belőlük a logika.

SZEJKIN A versekből?

TATJANA Imádom a logikát.

SZEJKIN Es mióta?

TATJANA Az igazat megvallva nem régóta. Vagyis csak mától. Annyira meggyőző volt, amit az imént a logikáról mondott. Roppant érdekel a logika.

SZEJKIN Miért?

TATJANA Mert olyan... logikus...

SZEJKIN Ezt nevezem!

TATJANA Es megvan a maga költészet.

Megszólal a kakukk

SZEJKIN Óva intem attól, hogy...

Tatjana ajkára teszi az ujját, jelezve, hogy most hallgasson. Szejkin elhallgat. Tatjana az ujjain számolja ki a kakukkszózt, összesen hat, ezután elhallgat a kakukk

Óva intem attól, hogy a logikát...

TATJANA *(suttogva)* Pszt. Ne szóljon.

A kakukk hatodszor is megszólal

Összesen hat. Páros szám!

SZEJKIN Mi a jelentősége ennek?

TATJANA Jó előjel.

SZEJKIN Es maga hisz ebben?

TATJANA Miért ne hinnék? Hinni jobb, mint nem hinni. Pjotr Alekszejevics, maga semmiben sem hisz?

SZEJKIN Hogy mondjam... Igyekszem.

TATJANA Most hinni vagy nem hinni?

SZEJKIN Az egyre megy.

TATJANA Ó, nem. Minden azon múlik, hogy az ember mit akar.

SZEJKIN Az teljesen mindegy.

TATJANA Dehogy! Óriási a különbség!

SZEJKIN Nincs semmi különbség!

TATJANA De van!

SZEJKIN *(hevesen, erőszakosan)* Ha mondom, hogy nincs!

Szünet

TATJANA *(szelíden)* Pjotr Alekszejevics, ne kiabáljon, kérem

Rövid szünet

Velem kiabálhat, de... úgy általában nem illik.

SZEJKIN *(feláll, begombolja egyenruháját, lehúzogetja kabátja szarmját, összecsapja bokáját, vigyázzállásba vágja magát, kurta mozdulattal lehajítja fejét)* Bocssáson meg, kérem!

Tatjana feléje nyújtja a kezét. Szejkin közelebb lép, és gálánsan kezét csókol, vagyis ajkával megérinti kesztyűjét. Rögtön el is távolodik. Tisztelete jeléül pár lépést tesz hátrálva. Tatjana egy másodpercre úgy marad, előrenyújtott kézzel.

Szünet

(Fel-alá járkál gondolataiba merülve a színpadon, anélkül hogy ennek tudatában lenne) Látja, ez úgy van, hogy akkor is vannak kétségeim, ha hiszek, ettől pedig meginog a hitem, mert mit ér a hit kétségekkel. Ezért igyekszem nem hinni. Ért engem?

TATJANA Mondja csak tovább, kérem.

SZEJKIN Namármost: nem hiszek. De akkor újabb kétségeim támadnak, vajon valóban nem hiszek-e. Na, és újból elkezdek hinni. De akkor ismét... és ez így megy megállás nélkül.

TATJANA Akkor nagyon elfáradhatott.

SZEJKIN Nagyon. Akárhogy is vesszük, mindenfelől kétségek, és ezek nagyon kimerítőek.

TATJANA Ha tudná, mennyire sajnálom. Megtudhatnám, hogy miben hisz?

SZEJKIN Voltaképp mindenben és semmiben.

TATJANA Még a logikában se?

SZEJKIN Az igazat megvallva, nem. A pokolba velem!

TATJANA Ez szörnyű.

SZEJKIN De becsületes.

Szünet.

Tatjana benyúl a táskájába és kivessz egy narancsot. Szejkin felé nyújtja.

Szünet

TATJANA Egy narancsot hoztam magának.

SZEJKIN Nekem?

TATJANA Csakis magának.

SZEJKIN Én... azt se tudom, szeretem-e...

Szünet.

Szejkin mozdulatlanul áll Tatjana előtt, aki feléje nyújtja kezét a narancssal

HANG *(basszusa színpad mögül)* Limonádét! Limonádét! Királyságotam egy limonádéért.

Ún. „gyöngyöző” női kacagás. Szejkin most elfordul Tatjanától, odalép a secrétaire-hez, melyen az írószerszámok vannak, és a félig teleírt papírlapot üres lapokkal takarja le.

Tatjana feláll, odamegy az asztalhoz, a gyümölcsöstálra teszi a narancsot.

Bal oldalról bejön:

Ivan Nyikolajevics Zahedrinszkij, daliás termetű, erősen öszbe vegyülő pofaszakállú, különben borotvált arcú férfi. Lenszövetből készült bő öltönyt, lazán fekvő zakót és gyűrött nadrágot, fehér inget és fekete csokornyakkendőt visel. Fején steppelt, vászon, virágcserep alakú kalap, amelyen a horgászok viselnek. Zakója bal zsebében újság.

Lily Karlovna Svetlova, kis szőke nő. Napernyő nélkül, de széles karimájú szalmakalapban. Kezében legyező.

Alekszandr Ivanovics Cselcov, ún. „széles evezőlápát” bajusza szakállban végződik. Rajta selyemrubáska (orosz himzett ing) derékban vastag szálakból szőtt szalaggal átkötve. Lábán puha csizma. Hajadonfőtt van.

Matrjona Vasziljevna Cselcova.

Rudolf Rudolfovics Wolf. Borotvált arc. Jól szabott alpakaöltöny. Fején lapos karimájú szalmakalap, ún. zsirardi. A kalap alatt pomádézott haj, közepesen elválasztva. Vékony elegáns sétabot. Széles selyemnyakkendő díszítve.

Anasztaszja Petrovna Batyuskova narancssal megrakott kosárral a karján

LILY Ejnye, maga nem demokrata, Ivan Nyikolajevics.
ZAHEDRINSZKIJ Ebben az esetben nem. Stílus kérdése az egész.
„Köztársaságot egy limonádéért”, ez egyszerűen sérti a fületet.
WOLF A tetejében lázítóan hangzik.
ZAHEDRINSZKIJ Nem hinném. Ki adná oda a limonádéját a köztársaságért?
SZEJKIN Én.
ZAHEDRINSZKIJ Á, ami hadnagyunk. Hol volt eddig?
CSELCOVA (*kacéran Szejkin felé*) Szokása szerint megint bujkált előlünk.
LILY (*Tatjana-ra nézve*) Azért nem mindenki elől.
CSELCOV Kit érdekel, hogy köztársaság vagy királyság, szörnyű meleg van!
CSELCOVA Hogy beszélés te, Aljosa!
CSELCOV Mért, hogy mondjam másképp...
CSELCOVA Kérem, bocsássanak meg, de a férjem az időjárásra értette.
LILY Ön, asszonyom, az időjárásra érti?
ZAHEDRINSZKIJ Es igaz van, szörnyű ez a hőség! Anasztaszja Petrovna,
nem kaphatnánk valami innivalót?
ANASZTASZJA (*a kosárból a narancsokat az asztalon álló gyümölcsöstátra rakja*) Mindjárt hozok egy kis kvászt.
CSELCOVA De a nagyságos úr limonádét kért.
ZAHEDRINSZKIJ Felőlem jöhet a kvász, még jobban is szeretem.
CSELCOVA De mindnyájan hallottuk, mikor azt mondta...
ZAHEDRINSZKIJ Nem kell mindent szó szerint venni. „Királyságomat egy kvászért” még poccsékból hangzik, mint „Köztársaságomat egy limonádéért”. Orosz szomjúság ellen nincs jobb a kvásznál.
CSELCOVA Annyi szent.
ZAHEDRINSZKIJ A művészet más, mint az élet, Anasztaszja Petrovna. Nálunk mindig is így volt. Shakespeare azt írta: „Országomat egy limonádéért”, és limonádét ivott. Mi pedig? Limonádét írunk, miközben kvászt iszunk.
SZEJKIN Hozza már, kérem, azt a limonádét Ivan Nyikolajevicsnek!
ZAHEDRINSZKIJ Köszönöm, hadnagy, de nem kell.
WOLF Akkor én is megkóstolnám a kvászt.
ZAHEDRINSZKIJ Bravó, Rudolf Rudolfovics! Lassanként akklimatizálódik. És a hölgyeknek mit szabad hozni?
CSELCOVA (*orhangon, finomkodva*) Egy orenzsádot kérek.
LILY Talán oranzsádot?
ZAHEDRINSZKIJ Es önnek, Tatjana Jakovlevna?
TATJANA Köszönöm, de nem vagyok szomjas.
LILY Nem szomjas?
ZAHEDRINSZKIJ Akkor megvolnánk, Anasztaszja Petrovna, kvászt kérünk, narancsszörpöt meg semmit.
SZEJKIN Es egy limonádét.
ZAHEDRINSZKIJ Már megint mit akar? Kinek kell a limonádé?
SZEJKIN Shakespeare-nek.
ZAHEDRINSZKIJ Már nem él.
SZEJKIN Nem maga az?
TATJANA De Pjotr Alekszejevics!
SZEJKIN Azt hittem, hogy Shakespeare... (*Lilyhez fordulva*) Ugye igazam van, Liliana Karlovna? Színesznő létere önnek ezt igazán tudnia kellene.
ZAHEDRINSZKIJ Fiatalember, nagyon lekötelez, hogy ilyen sokra taksál, de azért mégse kéne bohócot csinálnia magából.

Szejkin eltávolodik a többiektől, és megáll az erkélyre nyíló ajtóban, a látóhatárt nézi. Anasztaszja kimegy balra az üres kosárral. Cselcova, Lily és Tatjana leül a szófára, Cselcova ül középen, Lily és Tatjana között. Zahedrinszkij a székre ül, melyet a szófával szembe, de mélyebben és kissé oldalt állít fel, Zahedrinszkij jobb keze felől. Cselcov a secrétaire-nél lévő székre ül, miután azt a hölgyekkel szemben állította fel. Ügyet se vet a secrétaire-en hanyódozó iratok-ra. Kialakul egy társalgási kör. Wolf leveszi a szalmakalapját és a térdére teszi, mereven és illetlenül ül

(Leveszi a horgászkalapját és hanyagul zakója bal zsebébe gyűri, kényelmesen elhelyezkedik) Találja ki, Tatjana Nyikolajevna, idejövtem kivel találkoztunk?

TATJANA Megöl a kíváncsiság.
ZAHEDRINSZKIJ A Prozorov nővérekkel.
TATJANA Mind a hárommal?
ZAHEDRINSZKIJ Igen. Beugrottunk a pályaudvarra az újságért. Ők meg ott álltak a peronon. Képzelle, elutaznak.
TATJANA Moszkvába?
ZAHEDRINSZKIJ Naná, majd máshová.
TATJANA Végre.
ZAHEDRINSZKIJ Én pedig azt mondom, ez rossz előjel. Amíg csak készülődtek, volt bizonyos egyensúly a természetben. Ha nem is a természetben, mindenesetre Oroszországban. Folyton csak készülődtek, cihelődtek, de nem utaztak el. Most, hogy elutaznak, ez annak a jele, hogy valami történni fog.
CSELCOV Mi?
ZAHEDRINSZKIJ Épp ez az, amit nem lehet tudni! De biztosan történik valami.
CSELCOV Írnak valamit az újságban?
ZAHEDRINSZKIJ Persze. Ausztráliában egy elképesztően kis struccotjást találtak.
CSELCOV Nem erre gondoltam. Mi van a politikában?
ZAHEDRINSZKIJ A Balkánon elég zavaros a helyzet.
CSELCOV És mi van azzal az üstökösselel?
ZAHEDRINSZKIJ A Halleyre gondol? Közéledik.
CSELCOV Nekem ez sehogysé tesz.

Balról bejön Anasztaszja Petrovna a már meggyújtott petróleumlámpával

ZAHEDRINSZKIJ Korai még. Anasztaszja Petrovna.
ANASZTASZJA He?
ZAHEDRINSZKIJ Kicsit később. Még nincs meg hozzá a kellő hangulat.
ANASZTASZJA Ja? Elnéztem az órát. (*Kimegy balra*)
ZAHEDRINSZKIJ (*Wolfnak*) Ami népünk tehetséges, de teljességgel hiányzik belőle a megkomponálás iránti érzék.
WOLF Más hagyomány.
ZAHEDRINSZKIJ Túl szép szó rá. A mongol rabság inkább csapás, mint hagyomány.
WOLF Már megbocsásson, Ivan Nyikolajevics, de én ezzel semmiképp se tudok egyetérteni. Tény, hogy a történelmi fejlődésünk másképp alakult, de amit ön a megkomponálás iránti érzéknek nevez, nem a történelemtől függ.
ZAHEDRINSZKIJ Hanem mitől?
WOLF A tértől. Nálunk nincs elég tér. Maguknál meg túl sok van belőle. Nehéz megbirkózni vele.
ZAHEDRINSZKIJ De maga azért valahogy mégiscsak segít magán.
WOLF Be kell vallanom, nem mindig. Elmondok egy esetet. Vasutat építettünk a Bajkáltól a Bajkálon túli térségig, illetve a Bajkálon túli térségtől a Bajkálig. Egyszerre láttunk neki két oldalról. és a síneknek fele úton kellett volna találkozniuk a Bajkál és a Bajkálon túli térség, vagyis a Bajkálon túli térség és a Bajkál között.
CSELCOV Es nem találkoztak?
WOLF Honnan tudja?
CSELCOV Világos.
WOLF Az még hagyján, hogy nem találkoztak. Kifejezetten az ellenkező irányba vezettek.
ZAHEDRINSZKIJ Mért épp az ellenkező irányba?
WOLF Hát ez az, amit sehogyse értek.
CSELCOV Fő, hogy egyáltalán vezettek valahová.
WOLF Úgy gondolja?
CSELCOV Naná. Az is megeshetett volna, hogy nem vezetnek sehová. LILY Olyan gyönyörű ma ebben a kalapban, Tatjana Jakovlevna. Igazán irigylem érte. Tambovban most ez a divat?
TATJANA Örülök, hogy tetszik.
CSELCOVA Tatjana Jakovlevna szerintem is felülmúlhatatlan. (*Lilyhez*) Ez a legyező japán?
LILY Valódi japán.
CSELCOVA Es hol vásárolta?
TATJANA Milyen indiszkrét kérdés. Lily Karlovna ajándékba kapta.
CSELCOVA Egy japántól? Nem is tudtam, hogy nálunk is megfordulnak.
TATJANA Csak jobb körökben.
LILY Na, persze. (*Cselcovára nézve*) Főleg a fiatalok körében.
WOLF (*Tatjana-ra nézve*) Ön tambóvi?
TATJANA Az ottani iskolában tanítok.
CSELCOVA És mit?

Bal oldalról bejön Anasztaszja, egy számovárt hoz

ZAHEDRINSZKIJ Sejtettem, mi már nem lehetünk meg soha számovár nélküli (*Wolfnak*) Megfigyelte, hogy mindegy, mivel kezdjük, úgyszólván a számovárral végezzük. Szeretünk vitatkozni, de az eredmény mindig ugyanaz.

WOLF Engem ez nem zavar.
ZAHEDRINSZKIJ Mert magának csak egzotikum, ami nekünk életbevágó. És tudja, mi a legrosszabb az egészben?
WOLF Nem kell túlozni, Ivan Nyikolajevics.
ZAHEDRINSZKIJ A legrosszabb az, hogy mi még élvezük is. A panzióknak neve Nizza. De mi az igazi Nizzába is számovárral utazunk. Nincs menekvés.

Tatjana feláll és csatlakozik Szejkinhez, aki a messzeséget kémleli

TATJANA Pjotr Alekszejevics, nem inna egy teát?
SZEJKIN Én? Ivan Nyikolajevicsselel? TATJANA De Pjotr Alekszejevics!

Anasztaszja az asztalra állítja a számovárt, az asztalról átteszi a kredencre a gyümölcsöstálat a narancssal

ZAHEDRINSZKIJ Ha már mindenáron teát kell inni, lekvárt is hozhatna a teához.
ANASZTASZJA Hozok én, galambocskám, hogyne hoznék. (*Kimegy balra*)
CSELCOV (*a falra akasztott kétszövű puszkát nézi*) Minek lóg itt ez a puska?
CSELCOVA Hagyd azt, Aljosa! Nem a te dolgod.
CSELCOV Ha itt lóg, csak van valami oka. Lövöldöz itt vele valaki?
ZAHEDRINSZKIJ Ha jól tudom, senki.
CSELCOV Akkor minek lóg itt?
ZAHEDRINSZKIJ Talán a hadnagy? Mégiscsak katona.
SZEJKIN (*a látóhatárt nézve*) Érdekes.
TATJANA Mi érdekes, Pjotr Alekszejevics...
SZEJKIN Látja ott azt a hajót?
ZAHEDRINSZKIJ Hol? (*Feláll és csatlakozik Szejkinhez és Tatjanához*)

Szünet

SZEJKIN Kíváncsi lennék, felénk tart-e vagy távolodik.
ZAHEDRINSZKIJ Ez pofonegyszerű, hadnagy. Ha felénk tart, akkor egyre nagyobb lesz, ha tőlünk távolodik, akkor egyre kisebb. Maguknál ezt nem tanítják a helyőrségben?
TATJANA De ha egyszer nem nagyobbodik.
SZEJKIN (*továbbra is a messzeséget fűrkészi és nem törődik Zahedrinszkij megjegyzésével*) De nem is kisebbedik.

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Valóban.

LILY Én is látni akarom. *(Feláll és csatlakozik Szejkinhez, Tatjanához és Zahedrinszkijhez)*

Wolf és Cselcov utána sietnek

CSELCOVA Te hová mész, Aljosa?

CSELCOV Rőgtön jövők.

Szejkin, Tatjana, Zahedrinszkij, Wolf és Cselcova terasz kijáratánál csoportosulnak, és a látóhatárt fűrkézik. Cselcova feláll, azután leül, aztán újra fel-áll, és csatlakozik hozzájuk

A fészkes fenébe...

CSELCOVA *(fenyegetően)* Aljosa!

CSELCOV A rohadék se felénk, se tőlünk elfele.

WOLF Miért izgatja fel magát, Alekszandr Ivanovics?

CSELCOV Mert ha se nem felénk, se nem tőlünk elfele, akkor hová?

ZAHEDRINSZKIJ Van ebben valami igazság.

WOLF Én nem látok semmi okot az idegeskedésre. A hajót lehorgonyozták, a dolog teljesen racionális.

ZAHEDRINSZKIJ Mármint magának. Nem akarom megsérteni, Rudolf Rudolfovics, de semmi érzéke a metafizikához.

WOLF Engedelmével, én ebben nem látok semmi metafizikát.

ZAHEDRINSZKIJ Hát ez az, hogy nem lát, holott a dolog a napnál is világosabb. Alekszandr Ivanovics, tanult maga valaha is filozófiát?

CSELCOV Valahogy nem úgy adódott.

ZAHEDRINSZKIJ *(Wolfnak)* No, látja? Nem tanult. Mégis tévedhetetlen ösztönrel, magasabb síkon ragadta meg a kérdést.

WOLF Nem értem.

Bal oldalról belép Anasztaszja Petrovna, tálcán hozza a teáskannát és egy nagy üveg lekvárt. A szamovár mellé állítja a tálcát. Székeket állít az asztal köré, kiveszi a kredencből a poharakat, kiskanalakat, csészealjákat és kistányérokat, megteríti.

Zahedrinszkij, Lily, Cselcov, Cselcova, Tatjana, Szejkin és Wolf beönnnek az erkélyről, és vitatkozva félkörben elfoglalják helyüket az asztalnál. A félkör bal végétől számítva a következő sorrendben ülnek: Cselcova falon lógó puskával szemben, arccal a falnak. Az ő balján Szejkin (jobb profillal a nézőtér felé), Wolf és Tatjana (szemben a nézőtérrel), Cselcova és Lily (bal profillal a nézőtér felé és Szejkinnel szemben) Zahedrinszkij (a félkör jobb végén)

ZAHEDRINSZKIJ Majd én rögtön megmagyarázom. Abból a felvevésből indulunk ki, hogy ők se nem felénk, se nem tőlünk el. Ezt talán még érti. WOLF Nem.

ZAHEDRINSZKIJ Hogy lehetne ezt másképp mondani... Mi itt, ők ott. Az pedig se nem felénk, se nem feljűk.

WOLF Ki?

ZAHEDRINSZKIJ Természetesen a hajó! De ez most mellékes. Különbösen csak jelkép. Ha már ilyen görcsösen ragaszkodunk a hajóhoz mint nem szimbolikus szubjektumhoz, ebből deduktíve az következik, hogyha nem felénk jön, ennek valami oka lehet. Teszem azt, nem kedvel minket.

WOLF Es miért ne kedvelne?

ZAHEDRINSZKIJ Ki tudná ezt megmondani? Ha egyszer nem, hát nem. A szerelmet se lehet erőltetni. Igazam van, hadnagy?

SZEJKIN Hozzám szól?

ZAHEDRINSZKIJ Miért, van itt más hadnagy?

Anasztaszja Petrovna kimegy balra

WOLF De akkor amazokat éppúgy nem kedveli.

ZAHEDRINSZKIJ Miféle amazokat?

WOLF Hát amazokat ott, akik máshol vannak, mert ha feljűk se...

ZAHEDRINSZKIJ Látom, már szépen fejlődik, de akár kedveli őket, akár nem, nem ez a legfontosabb kérdés, hanem az, hogyha se nem ide, se nem oda, akkor hova? Nos, hova? Ezt mondja meg nekem!

WOLF Nem tudom.

ZAHEDRINSZKIJ No, látja! Hát sehova! Sehova pedig nem lehet. Most talán már érti, miféle talánnyal állunk szemben.

WOLF Ezt nem fogadhatom el. Kell, hogy valahova tartson.

ZAHEDRINSZKIJ Kell, de nem tud.

WOLF Így nem lehet élni.

ZAHEDRINSZKIJ Nem lehet, de muszáj.

WOLF Érzem, hogy ettől megfájdult a fejem.

ZAHEDRINSZKIJ Mert nincs tréningje. Mi így élünk, igaz, fáj, de élünk.

WOLF Ha az a dolog sehova tart, sehova pedig nem lehet, akkor valójában merre...

ZAHEDRINSZKIJ Nagyon jó, még egy kis idő, és olyan szláv embert faragunk magából, hogy no! Nemis értheti, mert az értelmével próbálja, mint minden-

ki Nyugaton. Nem az értelmével, a lelkével kell ezt megérteni.

WOLF Mégis hogyan?

ZAHEDRINSZKIJ Mindjárt meglátja. Liliána Karlovna, volna egy kérésem.

LILY Mi lenne az?

ZAHEDRINSZKIJ Nem szólna, kérem, Pjotr Alekszejevicsnek, hogy játsszék nekünk valamit.

LILY És mért nem hozzá fordul?

ZAHEDRINSZKIJ Mert velem nem áll szóba, de az ön kérését biztosan nem utasítja vissza.

SZEJKIN Igazi shakespeare-i intrika.

ZAHEDRINSZKIJ Ugye megmondtam? Máris gyanakszik. Közölje vele, hogy nem rólam van szó, tegye meg Rudolf Rudolfovics kedvéért.

TATJANA De jó! De jó! Kérem, játsszon nekünk valamit, Pjotr Alekszejevics.

CSELCOV Nem rossz ötlet.

ZAHEDRINSZKIJ Rudolf Rudolfovicsnak, s persze nevelési céllal.

LILY Pjotr Alekszejevics...

SZEJKIN *(feláll)* Nem bánom.

Az egybegyűltek kórusban, ám egyénileg differenciált felkiáltásokat hallatnak. Például: „Brávó”, „Halljuk, halljuk”, „Ez már döfi” (Cselcov) stb.

De nem Rudolf Rudolfovicsnak.

ZAHEDRINSZKIJ Hát kinek?

SZEJKIN Az csak rám tartozik. *(Ellép az asztaltól, és leveszi a gitárt a falról. Le-ül a szófára, s hangolni kezd)*

ZAHEDRINSZKIJ *(Wolfnak)* Most jól figyeljen!

SZEJKIN *(megtalálja az akkordot és rövid bevezető után énekelni kezd gitárkísérettel)*

Oly bús az örömtelen út,
Ködös, szomorú ez a táj,
Csak álom a fényteli múlt,
S a szived örökre sivár.

Ne üzd lovaidd, kocsisom,
Nincs hely, hová még sietek,
Nincs senki, akit szeretek, Ne
üzd lovaidd, kocsisom.

Miközben Szejkin énekel, lassan besötétedik

Itt végre talán feledem,
Szerelmem, a megcsalást,
De újra emlékezetem
Idézi a régi varázst.

Ne üzd lovaidd, kocsisom,
Nincs hely, hova még sietek,
Nincs senki, akit szeretek, Ne
üzd lovaidd, kocsisom.

Becsaptak a csalfa szavak,
Álmod valamennyi hamis,
Sebem se hegedt be, maradt
Örökre a fájdalom is.

Ne üzd lovaidd, kocsisom,
Nincs hely, hova még sietek,
Nincs senki...

(Hirtelen elhallgat) Elég. *(A gitárt a szófára teszi)*

LILY *(lelkesen tapsolva)* Még! Még!

A többiek hallgatnak.

Már félhomály van. Balról bejön Anasztaszja Petrovna a meggyújtott petróleumlámpával. Az asztalra rakja a lámpát, és kimegy balra

CSELCOV *(a hallgatást megszakítva)* Hogy van az, kérem alássan, hogy nem történik semmi, és közben minden megtörténik.

ZAHEDRINSZKIJ Mégis mire gondol, Alekszandr Ivanovics?

CSELCOV Az életre. Vot! Csak ülünk itt, teáztatunk, közben megnő a hajunk. Van ebben valami szenzáció? Nem mondhatnám. Észre sem vesszük.

Mégis kinő a hajunk, lassan nődögél, s mielőtt észbekapnánk, már mehetünk is a borbélyhoz.

WOLF Es a kopasz?

CSELCOV Mi kopasz?

WOLF Hát ha valaki kopasz. Neki nem nő a haja.

ZAHEDRINSZKIJ Rudolf Rudolfovics, szégyellje magát.

Az egybegyűltek a teázás szertartására készülődnek. Forró vizet öntenek a poharakba a szamovárból. Lekvárt tesznek a kistányérokra

WOLF Ez nem érv!

ZAHEDRINSZKIJ Maga reménytelen eset.

CSELCOV Ha nem a haja, hát másvalamije nő. És minden megy tovább a maga útján.

WOLF Á így már értem. A fejlődésre gondol?

CSELCOV A fejlődésre? Megy az nélkülünk is.

ZAHEDRINSZKIJ Rudolf Rudolfovics, magának sürgősen abba kéne hagynia a vasútépítést. Csak árt magának.

WOLF A vasút árt?

ZAHEDRINSZKIJ Megzavarja az eszét, elhomályosítja a látását. Egyszerűen

nem lát mást, csak a síneket, mindenhol csak síneket.

SZEJKIN *(feláll és visszamegy az asztalhoz)* Maga meg mit köt bele folyton Rudolf Rudolfovicsba?

ZAHEDRINSZKIJ Dehogy kötök bele. Csak jót akarok neki.
SZEJKIN Pedig neki van igaza.
ZAHEDRINSZKIJ A sínekkel?
SZEJKIN Igenis azokkal. Csak a sínek menthetnek meg minket.
ZAHEDRINSZKIJ Mitől?
SZEJKIN A metafizikától.
ZAHEDRINSZKIJ Ezt maga mondja? És az előbb ki énekelte a Postakocsist?
SZEJKIN Én egy elveszett ember vagyok, nem számítok.
CSELCOV (*Wolfhoz fordulva*) És már jó sokat sikerült felépíteni?
WOLF Kétezer-háromszáznyolcvanöt kilométert.
CSELCOV Mégis mennyi az versztában?
ZAHEDRINSZKIJ Nem mindegy? Nem ez a lényeg. Maga csak építi a síneket, furtonfurt csak építi, de mi lesz akkor, ha már fölépítette. Mi lesz azután?

WOLF Hogyhogy azután?
ZAHEDRINSZKIJ Na, hát azután, vagyis később. Tegyük fel, már az egész földgolyót behálózta a síneivel. Akkor felül a vonatra, teszem azt, Harkovban, s az elindul. Megy, megy, zakatol a vonat, és maga azt gondolja, hogy elutazott Harkovból. Olyan jó kedve kerekedik, mert ki a fene akarna örökké Harkovban maradni. Telik-múlik az idő, vonatozik, és magában örvendezik: „De jó dolgom van, csak megyek az orrom után”. Es kinéz az ablakon, hát mit lát? Újra Harkovban van.

CSELCOVA Az meg hogy lehet, ha egyszer elutazott Harkovból?

ZAHEDRINSZKIJ A föld kerek, asszonyom.

CSELCOVA De hogy ennyire...

WOLF Tiszta demagógia. Én nem utazom annyi ideig.

ZAHEDRINSZKIJ De majd az unokái, nyilván megnősül, gyerekei születnek.
CSELCOV Egyszer a harkovi kormányzóságban volt dolgom. Az állomáson kiszállok, de onnan még kétnapi járásra volt kocsival, jó lovakkal, mondjuk, csak másfél. Látom ám, hogy két muzsik meregeti a szemét a gőzmozdony előtt. Ilyet még sose láttak. A dugattyúk veszettül le-föl lökődnek, fölcsap a gőz, ők meg csak állnak és szájátva bámulnak. Végül azt mondja az egyik muzsika másíknak: vot, technika, né' d' a', dugik a vas.

CSELCOVA De Aljosa!

CSELCOV Miért, hogy mondjam ezt másképp?

TATJANA Pjotr Alekszejevics, egy kis lekvárt?

SZEJKIN Nem szeretem.

ZAHEDRINSZKIJ (*Cselcovnak*) Sokat utazgat?

CSELCOV Muszáj. Az üzlet miatt.

ZAHEDRINSZKIJ Akkor sok mindent látott már?

CSELCOV Eh! Mi látnivaló lenne? Mindenütt ugyanaz van.

CSELCOVA Ha tehetné az én uram, mindig csak otthon ülne. Igazam van, Aljosa?

CSELCOV (*kitérően*) Úgy is lehetne mondani, bizonyos mértékben.

ZAHEDRINSZKIJ (*Cselcovnak*) Maga jó alvó?

CSELCOV Nem panaszkodhatok. Miért kérdi?

ZAHEDRINSZKIJ Mert én nemigen tudok aludni. Éjszakánként a hadnagyocskák a bokrok közt párbajoznak, s minduntalan fölébresztenek. LILY Szerelemből?

ZAHEDRINSZKIJ Szerelemből is, de főleg dekadenciából.

CSELCOV Ismertem egy ilyen hadnagyot. Az ágyban találtak rá. Egyik csizmája a kezében, a másika lábán. Egy cédulát hagyott hátra: „Meguntam örökké csak felhúzni meg lehúzni”, és agyonlőtte magát.

CSELCOVA Aljosa!

CSELCOV Hát talán nem egészen agyon.

ZAHEDRINSZKIJ No, tessék! (*Szejkinnek*) S magának, hadnagy, nem volna kedve hozzá?

SZEJKIN Kérem, váltsunk témát.

ZAHEDRINSZKIJ Miért? Az öngyilkosság nagyon is emberi dolog.

WOLF Miből gondolja, hogy Pjotr Alekszejevicsnek agyon kéne lőnie ma-gát? Nem értem.

ZAHEDRINSZKIJ Valahogy olybá tűnik nekem. Különben is... (*Szejkinhez fordulva*) Mintha az imént valamit írogatott volna, csak nem végrendeletet?

TATJANA De Ivan Nyikolajevics!

ZAHEDRINSZKIJ Én csak barátilag kérdem.

TATJANA Beszéljünk másról!

Hosszú szünet

CSELCOVA (*Lilynek*) Abban a színházban ön állítólag meztelen néger nőt játszik.

LILY Nem én, a partnerem.

CSELCOVA Női ruhában?

LILY Es nem néger nőt, hanem mór férfit.

CSELCOVA Az mindegy. Úgy hírlik, hogy ezt a férfit fojtogatja.

LILY Dehogy. Ő fojtogat engem.

CSELCOVA Én sohase hagynám, hogy egy mór fojtogasson.

CSELCOV Az omszki kormányzóságban egy négerről azt beszélték, hogy...

CSELCOVA (élesen) Aljosa!

CSELCOV Nem is azt beszélték róla.

LILY (*Zahedrinszkijnek*) Ivan Nyikolajevics, egy kis lekvárt?

ZAHEDRINSZKIJ Nagyon szívesen.

SZEJKIN (*hirtelen feláll*) Liliána Karlovna!

Mindenki félbeszakítja a teázást és Szejkin felé fordul.

Szünet

Megkérhetném a kezét?

Tatjana feláll az asztaltól, és az erkélyen át kisért balra Szünet

Hozzám jönne?

ZAHEDRINSZKIJ (*felemelkedve a székéből*) Úgy gondolom, Liliána Karlovna jobb szeretne erről négy szemközt beszélni magával.
SZEJKIN Nekem nincs semmi titkolnivalóm.

Zahedrinszkij újból leül

Liliána Karlovna, ha megengedi, felvázolnám önnek a jövőnket. Akár holnap is megesküdhetünk. Olyan fehér ruhában lesz, mint a hó. Valahogy majd csak keríték rá pénzt, legfeljebb zálogba teszem a kardom. Aztán elutazunk a helyőrségbe, az alakulatomhoz. Az Amuron túli ezrednél szolgálók, jó messzire megyünk. A vidék csuda szép, ott nincs semmi. Ameddig a szem ellát, mindenütt csak sztyepp. Majd a külvárosban bérelünk szállást, ott a legolcsóbb, az utolsó házban, ahonnan csak a sztyeppét látni. Mindössze egy kicsi szoba, de szerelmi fészeknek elég. Napközben én a kaszárnyában tartok mustrát, megymást, mint afféle kaszárnyában, de az éjszakákat együtt töltjük. Ha csak nem kártyázom a kaszinóban, ugye megérti, jóban kell lenni a tisztársakkal, és játék közben jólesik egy kis konyak. Éjfélig hamar elrepül az idő, de még ha hajnalig kellene rám várnia, ön akkor is szeret...

ZAHEDRINSZKIJ (*mintegy önmagának*) Disznó.

SZEJKIN Napközben egyébként se kell otthon maradnia. Nős emberek is akadnak az idősebb tisztársak között, társaságot is talál magának. Az ezredesné teadélutánokat rendez a tisztai feleségeknek, azokon még zongora is lesz. Kisváros, mi tagadás, de ott is élnek emberek. Megörülnek majd jöve-telének, meglátja. A patikáriusné gondját viseli majd, akár a saját lányának. Gorodnyicsova szívesen látja a kézimunkázó hölgyek körében, hímezhet majd szép terítőt. Vagy akár egy sálát is köthet nekem...

Szünet.

Cselcov lopva az üvegből lekvárt vesz ki magának a kistányérra, közben ékte-lenül zörög, a kiskanalat többször is a kistányérhoz ütögeti, mert a lekvár se-hogyse akar lecsúszni róla

CSELCOVA Halkabban!

SZEJKIN Sok-sok év után előléptetnek. Öt, vagy akár tíz év is beletelhet, de végül csak előléptetnek. Az idő hamar elrepül, erről meg fog győződni. A nap nem telik, de az évek eltelnek. Es ha gyerekeink is születnek, észre sem veszi...

ZAHEDRINSZKIJ (*megfordul a székében*) Én ezt nem bírom tovább hallgatni.

SZEJKIN Liliána Karlovna, hozzám jönne?

Hosszú szünet

LILY Igen.

SZEJKIN Hogy...

LILY Én magához megyek.

SZEJKIN De...

LILY Elfogadom az ajánlatát.

Szejkin még egy ideig ott áll, majd az előszín oldala felől megkerüli az asztalt, és gyorsan, szinte futva megy ki jobbra

CSELCOVA (*feláll és utána kiált*) De Pjotr Alekszejevics!

Szünet.

Lily feláll és kiszalad balra

ZAHEDRINSZKIJ (*Cselcovnak*) Tudja, miértfog elpusztulni Oroszország?

CSELCOV Miért?

ZAHEDRINSZKIJ Nálunk még a dekadensek is élni akarnak.

CSELCOVA Szegény Liliána Karlovna...

CSELCOV Deissen megkérte a kezét.

CSELCOVA Jobban teszed, ha hallgatsz!

Szünet

Utána megyek. Még kárt tesz magában.

ZAHEDRINSZKIJ Menjen csak. Jobb, ha most nem hagyjuk magára.

Cselcov kimegy balra. Wolf feláll, fogja a kalapját és a sétabotját, balra megy

Maga is elmegy?

WOLF (*megáll*) Nem, csak kissé össze akarom szedni magam, túl sok itt az él-mény. (*Kimegy balra*)

Szünet

CSELCOV (*előveszi zsebkendőjét, a homlokát törülgeti*) Mondtam én, hogy szörnyű meleg van!

ZAHEDRINSZKIJ Nézze meg ezt a Szejkint; Nem szárnalmas egy alak?

CSELCOV (*elnézően, sőt némi rokonszenvvel Szejkin iránt, „nem kell őt túl szigorúan megítélni” értelemben*) Mit vár egy hadnagyotól?

ZAHEDRINSZKIJ Nem egészen így van. Lermontov legalább verseket írt. Ő még arra se képes, hogy képen törölje a közlegényt.

CSELCOV Dehogynem képes.

ZAHEDRINSZKIJ Nem hinném. De ha szájon vágja, akkor is csak ímmel-ámmal.

CSELCOV Nem lesz semmi baj, majd meglátja.

ZAHEDRINSZKIJ Én ebben egyáltalán nem vagyok olyan biztos. Itt túl sok a szenvedély. Látott már valaha is ennyit, bármelyik kormányzásban?

CSELCOV *(feláll)* Megnézem, hogy hová ment. *(Jobbra megy. Mikor elhalad a puská mellett, megáll)* Ez még mindig itt lóg. *(Kimegy jobbra)*

Szünet.

Zahedrinszkij ujjával dobol az asztalon. Feláll, jobbra megy, megáll, egy ideig ácsorog, visszamegy az asztalhoz, leül.

Bal oldalról bejön Tatjana, ezúttal sötétebb tónusú ruhában és más kalapban. Mögötte Anasztaszja viszi a táskáját, kabátját és egy nagy fekete esernyőt

ZAHEDRINSZKIJ *(felállva)* Hová-hová, Tatjana Jakovlevna?

TATJANA Elutazom.

ZAHEDRINSZKIJ Tambovba?

Tatjana odalép hozzá, és búcsúra nyújtja a kezét.

Kérem, üljön le, és üldögéljen el velem egy kicsit ősi szokásunk szerint. Így nem szabad elutazni.

Tatjana leül. Anasztaszja a padlóra teszi a táskát, és vár

(Anasztaszjához fordulva) Anasztaszja Petrovna, kérem, várja meg odalent Tatjana Jakovlevnát.

Anasztaszja fölemeli a táskát, és kimegy jobbra

Nem maradhatna mégis?

TATJANA Hamarosan megkezdődik a tanév, és mindent elő kell készítenem.

ZAHEDRINSZKIJ *(leül Tatjanával szemben)* Ön igazán lelkiismeretes tanárnő. TATJANA Ez a kötelességem.

ZAHEDRINSZKIJ Hiányzik majd nekünk.

TATJANA *(hálásan elmosolyodik)* No, azért nem mindenkinek.

ZAHEDRINSZKIJ Van, akinek nagyon. Teszem azt, nekem.

TATJANA Maga jó ember.

ZAHEDRINSZKIJ Nem, dehogyan, én nagyon is rossz ember vagyok. Hiú, arrogáns, megbízhatatlan, túl sokat beszélek, túl sokat iszom...

TATJANA Lebecsüli magát.

ZAHEDRINSZKIJ Az a baj, hogy túl sokat tudok magamról. De ön nem tud rólam mindent, s ez jobb így. Mivel nem tud rólam mindent, még ha elmondánám, akkor se hinné el, ezért...

Szünet

TATJANA Ezért mi?

ZAHEDRINSZKIJ Talán itt maradhatna velem...

TATJANA A Krimben?

ZAHEDRINSZKIJ Örökre.

CSELCOV *(hangja a színpad mögül)* Pjotr Alekszejevics!...

TATJANA Ez lehetetlen. Én önt nagyon kedvelem, de...

ZAHEDRINSZKIJ De nem szeret.

TATJANA Ha más körülmények közt találkoztunk volna...

ZAHEDRINSZKIJ Értem.

TATJANA Nem, maga nem érthet meg mindent, látja én... Ő, hogy tudnám ezt megmagyarázni.

ZAHEDRINSZKIJ Nem kell megmagyarázni.

TATJANA Én nem akarok férjhez menni.

ZAHEDRINSZKIJ Hozzám?

CSELCOV *(a színpad mögül, ezúttal még távolabbról)* Pjotr Alekszejevics.

TATJANA Senkihez. Ez nem jelenti azt, hogy nem akarok boldog lenni, de az egyéni boldogság énszerintem önzés. A világon annyi a baj, a szerencsétlenség. Másokért kell élni...

ZAHEDRINSZKIJ *(miután megértette, hogy végérvényesen kikoszorúzták, de nem társadalmi-ideológiai okokból, és hogy nincs semmi remény)* Á, persze...

TATJANA Segíteni másokon...

ZAHEDRINSZKIJ Hogy segíteni?

TATJANA Hasznossá tenni magunkat. Nem magunkért élni, hanem a társadalomért, építeni, gyógyítani, fölvilágosítani az embereket... ZAHEDRINSZKIJ Fölvilágosítani az embereket?

TATJANA Maga is tudja, mennyi itta tennivaló. Milyen nagy a nyomor, az elmaradottság.

ZAHEDRINSZKIJ Hogyne tudnám! Magam is nyomorult vagyok és elmaradt.

TATJANA A nép közé kell menni.

ZAHEDRINSZKIJ Azt nem ajánlom!

TATJANA Azt hiszi, hogy az emberek rosszak? Nem így van. Csak rossznak tűnnek, mert nem tudják, hogyan kell élni.

ZAHEDRINSZKIJ Es ön persze majd megmondja nekik?

TATJANA Nem tudják, mivel rossz világban élnek. Meg kell változtatni a világot, és az emberek is megváltoznak.

ZAHEDRINSZKIJ A világ az ön szemében nem az emberek?

TATJANA Most még nem, de száz, kétszáz év múlva... Ma mindenütt csak gonoszság és nyomor uralkodik, de száz, kétszáz év múlva az ember jobb lesz és szebb... Tőlünk függ minden, csak dolgozni kell, dolgozni szüntelenül...

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Volna egy ajánlatom. Ha már mindenáron föl akarja áldozni magát az emberiségért, nem kezdhelné velem?

TATJANA Magával?

ZAHEDRINSZKIJ Így módja lenne feláldozni magát. Egy emberért könnyebb, mint az egész emberiségért. Vagy ha úgy vesszük, nehezebb. Bőven lesz rá módja, már említettem, milyen rossza természetem. Igazán csodálatos alkalom a kinszenvedésre...

TATJANA *(feláll és Zahedrinszkijnek nyújtja a kezét)* Isten vele.

ZAHEDRINSZKIJ Nekem ez kevés. *(Ajkával megérinti Tatjana kesztyűjét)* Szeretném elkísérni.

TATJANA Nem szükséges. Anasztaszja Petrovna kikísér.

ZAHEDRINSZKIJ Nekem ez nem mindegy.

Tatjana jobbra megy, Zahedrinszkij mellette. Zahedrinszkij megáll

TATJANA Adieu?

ZAHEDRINSZKIJ Adieu.

Tatjana kimegy jobbra. Zahedrinszkij visszajön, egy ideig a színpad közepén áll, elindul az erkély felé, egy pillanatra megáll az erkélyajtóban, a sötétségbe bámul. Hirtelen jobbra fordul, a szalonba vezető bejárat felé

CSELCOV *(jobbról bejön)* Sehol se találom. De összefutottam Tatjana Jakovlevnával. Azt mondta, hogy elutazik. Igaz ez?

ZAHEDRINSZKIJ Igaz.

CSELCOV Igaz lehet, mivel Anasztaszja Petrovna a táskáját vitte mögötte. Mi a fene történik itt, Ivan Nyikolajevics?

ZAHEDRINSZKIJ Semmi különös. Minden megy a maga útján.

CSELCOV *(odamegy a kredenchez, kinyitja)* Hol a csudába lehet? *(A polcon ide-oda rakosgatja a porcelánt meg a poharakat)*

ZAHEDRINSZKIJ Mit keres, Alekszandr Ivanovics?

CSELCOV Megvan. *(Kiveszi az üveget a meggyapálínkával)* Muszáj erre inni valamit. Annyira fölhergeltem magam. *(Az asztalhoz megy, és az üveget az asztalra állítja)* Maga nem kér?

ZAHEDRINSZKIJ Én is innék.

Cselcov visszamegy a kredenchez, és két poharat vesz ki. Cselcov és Zahedrinszkij leül az asztalhoz. Cselcova régi helyére, vagyis arccal a fal felé, ahol a puská lóg. Zahedrinszkij vele szemben, háttal a puskának

CSELCOV *(fölemelve a poharat)* Igyunk Pjotr Alekszejevics egészségre.

ZAHEDRINSZKIJ Muszáj?

CSELCOV Szüksége van rá.

Kiisszák poharukat

(Megkönnyebbülve nagyokat fúj, kényelmesen elhelyezkedik a székén, lazít)

Én azt mondom magának, Ivan Nyikolajevics, mindenfelől rossz ömenek leselkednek az emberre, furcsa dolgok történnek. Látszatra minden normálisan megy, de valahogy... úgy oldavást.

ZAHEDRINSZKIJ Oldavást?

CSELCOV Előre, de valahogy mégse arrafelé, amerre elől van. Látott már valaha is farkast?

ZAHEDRINSZKIJ Nem hinném.

CSELCOV A farkasok járása ilyen. Az orruk után mennek, de valahogy rézsút, mintha a lábukkal kancsalítanának. Én nem is bízom meg bennük!

ZAHEDRINSZKIJ De hiszen itt nincsenek farkasok!

CSELCOV Azt meg honnan tudhassa?! Mindenütt vannak. Csak úgy nyüzögnek mindenfelé. Vot! Tán most is itt lapul valamelyik az asztal alatt... De a legcudarabb a farkasember.

ZAHEDRINSZKIJ Látott már ilyet?

CSELCOV Személyesen nem. Isten őrizzen meg tőle. Moszkvában állítólag mutatkozott már egy ilyen két darabban.

ZAHEDRINSZKIJ Kettőben?

CSELCOV Vagyis külön a feje, és külön a törzse. Ezen a törzsön tábornoki egyenruha van, de a fejről nem tudni, miféle, nincs rajta semmi. Így hát a törzs végiglohol a Kreml terméin és a fejet keresi, a fej meg a levegőben röpködve szintúgy keresi a törzset. Es így hajkurásszák egymást éjfélről hajnalig, és sehogy se bírják magukat megtalálni.

ZAHEDRINSZKIJ Elkerülik egymást.

CSELCOV Az ám! Alighogy berobban a fej a terembe, a törzs azon minutumban iszkol is már kifelé, s mihelyt a törzs megjelenik, máris nyoma veszett a fejnek. Ezért hívogatni kezdik egymást.

ZAHEDRINSZKIJ Hogyan?

CSELCOV Háta fej normálisan, mivel fej. De a törzs nem bír normális hangot kiadni, mivel törzs. Egyszerűen nincs feje, így felül néma. Az egyetlen hang, amire képes, méghozzá alulról vagyis a... *(Félbeszakítja a mondókáját, megfordul a székében, és a bal kulissza felé kiált)* Matriszka!

CSELCOVA *(láthatatlanul a bal kulissza mögül)* Mi van!

CSELCOV Hogy mondjam másképpen?

CSELCOVA Ne mondj azt sehogy se!

CSELCOV No, ugye érti.

ZAHEDRINSZKIJ Szegény Oroszország.

Szünet.

Cselcov a puskát bámulja, többé le nem veszi a szemét róla

Nem tudná mégis megkeresni?

CSELCOV *(szórakozottan, a puskát bámulva)* Kicsodát?
ZAHEDRINSZKIJ Pjotr Alekszejevicsét.
CSELCOV *(feláll, odalép a puskához. Megáll előtte)* Farkas ellen talán megte-
szi, de a farkasember ellen...

*Balról bejön Lily, Wolf és Cselcova. Lily más ruhában, mint előtte. Wolf a hóna
alatt tartja a botot, kabátja a vállára vetve, mindkét kezében bőrönd. Zahed-
rinszkij feláll*

CSELCOVA *(Lilynek)* Egy kis sült csirkét az útra?
LILY Olyan jó hozzám, Matrjona Vasziljevna, de máris indulnom kell.
CSELCOVA Micsoda dolog, csak így, éhgyomorral... LILY Hálás
köszönet mindenért.
CSELCOVA Nincs miért, igazán nincs miért. Olyan jól elbeszélgettünk.
(Jobbról-balról megcsókolja Lilyt)
ZAHEDRINSZKIJ Elutazik?
LILY *(a férfi felé indul)* Igen, szerződést kaptam és...
ZAHEDRINSZKIJ Es elutazik. Ha jól látom, nem egyedül.
LILY Rudolf Rudolfovicsnak is arrafelé van dolga. WOLF
Valahogy így alakult.
ZAHEDRINSZKIJ Na, persze. Azok a... sínek.
CSELCOVA De miért ilyen lóhalálában?
LILY *(Zahedrinszkij felé közeledik)* Ivan Nyikolajevics, valamit mondani szeret-
nék magának...

*Lily és Zahedrinszkij a jobb oldali sarokba vonul az előszínen. Cselcova leül a
szófára, Wolf a székre. Cselcov ott áll a puská előtt és azt bámulja már semmi-
vel se törődve*

Ha véletlenül találkozná Pjotr Alekszejevicscel...
ZAHEDRINSZKIJ Nem volna megícsés jobb, ha itt megvárná? Jól kifutkossa
magát a kertben, azután visszajön.
LILY Nem jön vissza, de ez már nem érdekel. Csak annyit szeretnék mondani,
hogya...

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Hogyha mi?
LILY ...hogya valaha is szüksége lenne...
ZAHEDRINSZKIJ Mondjuk mire?
LILY Ha bármiben segíthetnék magának...
ZAHEDRINSZKIJ Drága Liliana Karlovna, mért venne ilyen nyűgöt a nyakába?
Óreg ember vagyok, már nincs szükségem semmire, de még ha nem így
lenne, akkor se szolgáltam rá semmi jóra.
LILY Ha mégis...
ZAHEDRINSZKIJ Olyan fiatal, s ott van még az egész jövő ön előtt. A színház, a
nézők, a siker... Sohase térjen le a választott útról.
LILY Ivan Nyikolajevics semmi se igaz.
ZAHEDRINSZKIJ Fényes élet vár önre.
LILY Én sohase játszottam Desdemonát.
ZAHEDRINSZKIJ Na és? Még eljátszhatja. Minden ön előtt van még.
LILY Én még semmit se játszottam, csak annyira szerettem volna.
ZAHEDRINSZKIJ Még semmit?
LILY Nyüfarknyi kis szerepeket, említésre se érdemesek. Mindig csak várni,
mindig csak mosolyogni, megjátszani a nagy színésznőt. Es ez az egész
színház... Maga nem tudja, mi folyik itt...
ZAHEDRINSZKIJ Tudom.
LILY Mindig csak várni. Mire várok én még, Ivan Nyikolajevics?
ZAHEDRINSZKIJ Mindnyájan várunk valamire.
LILY De én mégis mire? Pjotr Alekszejevics alapján véve nem rossz ember,
a helyőrséget is meg lehet szokni. Arról beszélt, hogy még gyerekeink is le-
hetnének... *(Előveszi zsebkendőjét, és a könnyeit törülgeti)*
ZAHEDRINSZKIJ Na, na, nem szabad.
LILY Igaza volt, a nap nem telik, de az évek eltelnek. Mit gondol, hogy én hány
éves vagyok?
WOLF *(főlkel)* Liliana Karlovna, még lekéssük a vonatot.
LILY *(eltesz a zsebkendő)* Megyek már, Rudolf Rudolfovics.
ZAHEDRINSZKIJ Mégis hová utazik?
LILY A tulai kormányzóságba, egy földbirtokra. A tulajdonosnő, Ranyevszkaja
keres valakit, aki verseket olvasna föl neki.
ZAHEDRINSZKIJ A tulaiába? Jó messzire megy.
LILY Odamegyek, a cseresznyéskertbe...
ZAHEDRINSZKIJ Es mit csinál abban a kertben?
LILY Ott is csak várok, hátha történik valami.
ZAHEDRINSZKIJ Ó, bizonyosan.

Eldördül a lövés, miután Cselcov levette a falról a puskát, és az asztal alá lőtt

CSELCOV Jól odapörköltém neki!
CSELCOVA *(a többiek felé)* Bocsnatot kérek! *(Cselcovnak)* Kereskedő ember
létedre képes vagy csak úgy vaktában lövöldözni?! Szégyellj magad!
CSELCOV Valakinek csak el kellett már sütnie.
CSELCOVA Es pont neked!
CSELCOV Már nem bírtam tovább!
CSELCOVA Azonnal tedd le, nem neked való!
CSELCOV *(a falra akasztva a puskát)* Csak lóg itt, és senki se tudja, hogy mi-
nek.
LENIN *(balról sietős léptekkel bejön)* Mi történt? Mátis?

*Lenin éles, visszafogott, energikus, éber, lehalkított, intenzív, kifejezőerőben
mégis takarékos és lakonikus. Rövid, gyors, határozott mozdulatok. Minden
karikírozás kizárva*

ZAHEDRINSZKIJ Még nem, Vlagyimir Iljics. Azt hitte, hogy az Aurora? Tévedett,
az még odébb van. Az Aurora különben is Pétervárott lesz. LENIN Ja, azt még
kivárom. *(Balra kimegy)*
CSELCOVA *(Lilynek)* Nem enne egy kis pirogot?
WOLF Liliana Karlovna, indulnunk kell.
LILY *(Zahedrinszkijnek)* Viszontlátásra, Ivan Nyikolajevics.
ZAHEDRINSZKIJ Sok szerencsét kívánok!

Lily elbúcsúzik mindenkitől, kivéve Wolfot

CSELCOV Ugye visszajön hozzánk. Liliana Karlovna?
LILY Ki tudja...
CSELCOV Jöjjön csak, majd újra együtt dominózunk.
CSELCOVA Aztán vigyázzon ott magára. A ribiszkére is, ugye emlékszik még,
hogya mit mondtam a ribiszkéről?
LILY Nem felejtettem el.

*Wolf mereven meghajol mindenki felé. Fogja a kabátját, sétatöbóját és a bőrönd-
öket, és Lily után ballag jobbra. Amikor elhalad a kredencen álló púpozott
gyümölcsöstál mellett, megáll, a padlóra teszi a bőröndöket, és a zsebeit tele-
tömi narancssal*

Rudolf Rudolfovics, még lekéssük a vonatot.

Wolf felemeli a bőröndöket, és kimegy jobbra Lily után

CSELCOVA A ribiszkét! Ne felejtse el soha!
LILY Dehogy felejttem!

Szünet

CSELCOV Miféle ribiszkét... CSELCOVA
Ő már tudja, hogy melyiket.

Szünet

CSELCOV Hát elmentek.
CSELCOVA Mindenki elutazik.
ZAHEDRINSZKIJ *(Cselcovnak)* Az imént mintha a dominót emlegette volna.
CSELCOV Az ám, említettem.
ZAHEDRINSZKIJ Nem játszanánk egy partit vacsora előtt?
CSELCOV Én, magával?
ZAHEDRINSZKIJ Mért, kivel akarna?

*Cselcov kivesz a zsebéből egy bőrdobozt, benne egy kis úti dominókészlet.
Félretolja a poharakat és kistányérokat, s az asztalra önti a dominólapocskákat*

CSELCOVA Ugye te nem utazol el?
CSELCOV Nincs hová.

*Cselcov és Zahedrinszkij az asztalhoz ül dominózni. Cselcova a szófára ül,
táskájából előveszi a kőtését, és elkezd kötni. Szünet. Cselcov és Zahedrinszkij
dominózik*

Mit csinál?!
ZAHEDRINSZKIJ Mért?
CSELCOV Ez sehogy se pásszol!
CSELCOVA Aljosa, jegyezd meg, Zahedrinszkij úr tudja, hogy mit csinál.
ZAHEDRINSZKIJ Így már megfelel? *(Visszaveszi a lapocskákat s másokat rak
oda)*

*Folytatódik a dominójáték. Cselcov koncentrált, magában dúdolgat, improvi-
zál. Az utcáról előbb halkán, majd egyre hangosabban lovak patáinak kopogá-
sa hallatszik. Zahedrinszkij félbeszakítja a játékot és fűlel.*
Szünet

CSELCOV Most mire vár?

*Egyre erősebben hallani a lovak patáinak kopogását az utca kövezetén. Za-
hedrinszkij feláll az asztaltól, és kimegy az erkélyre*

(Szemrehányóan) Ivan Nyikolajevics, maga következik!

A lópaták zaja egyre halkul, távolodik. Zahedrinszkij bejön az erkélyről

Na és mit látott?
ZAHEDRINSZKIJ *(visszaül a dominóhoz)* Egy fiáért.
CSELCOV Mondhatom, nagy dolog.
ZAHEDRINSZKIJ Es a fiákerben a Prozorov nővéreket. Visszafele jönnek a
pályaudvarról.
CSELCOV Akkor mégse utaztak Moszkvába?
ZAHEDRINSZKIJ Szemmel láthatóan nem.
CSELCOVA Jól tették, minek is utaztak volna bárhová.
CSELCOV Azt várom, hogy lépjen már.
ANASZTASZJA *(balról bejön)* Egy sürgöny jött Cselcov úrnak.
CSELCOV Ki az ördög... *(Feláll az asztaltól, és elveszi a sürgönnyt Anasztasz-
jától. Kibontja, elolvassa)* Matrjoska, utazom!
CSELCOVA Teremtőm, már megint hová...
CSELCOV A tulai kormányzóságba. Azonnali eladó.

CSELCOVA Ki eladó? Mi eladó?
CSELCOV Hát a cseresznyés kert.
CSELCOVA (gyanakvóan) Tényleg eladja?
CSELCOV (felolvassa a sürgőnyt) „Ranyevszkaja felszámolja a gazdaságot, és a városba költözik. A cseresznyés kert eladó. Azonnal gyere.” Aláírás: Jermolaj Alekszejevics Lopahin.
CSELCOVA Ki lehet az a Lopahin?
CSELCOV Jermolka Lopahin, az üzletársam.
ZAHEDRINSZKIJ Minek az a kert magának?
CSELCOV Hogyhogy minek? Az egészet kivágom, és újra eladom. Remek üzlet.
ZAHEDRINSZKIJ És fejszevágás nélkül nem megy?
CSELCOV Úgy beszél, mint valami gyerek. Matroska, pakold be az útításkát.
CSELCOVA (miközben kimegy balra) Uramisten...

Zahedrinszkij feláll

CSELCOV Hát akkor minden jól, Ivan Nyikolajevics, lehet, hogy találkozunk még.

Háromszor megölelik és vállon veregetik egymást

ZAHEDRINSZKIJ Ha valaha is kedve volna el...
CSELCOV Akkor se magának adnám el, arra mérget vehet. A maga feje nem áll rá az üzletre.
ZAHEDRINSZKIJ Én arra gondoltam, ha kedve volna elbeszélgetni, nem eladni a kertet.
CSELCOV Ja, az már más! Elbeszélgetni, azt mindig lehet. Maga megérti az embert.
ZAHEDRINSZKIJ Nem mondaná meg nekem, Alekszandr Ivanovics, egyáltalán mire jó az én fejem?

Cselcov megáll, visszafordul, és széttárja a karját, jelezve, hogy fogalma sincs róla. Megfordul, és balra szeretne kimenni, mikor balról bejön Cselcova kabátban és kalapban, nagy útításkát cipel és még Cselcov kabátját és sportsapkáját

CSELCOVA Elutazunk.
CSELCOV Mink?
CSELCOVA Veled megyek. Elég volt!
CSELCOV Igen ám... csak hogy mind a ketten nem férünk föl a vonatra!
CSELCOVA Ennél okosabbat is kifundálhattál volna. (Az útításkát a padlóra állítja, és fölsegíti a férjére a kabátját)

Cselcov engedelmesen felhúzza a kabátját

(A férje fejébe nyomja a sapkát) Ivan Nyikolajevics, vigyázzon magára, meg ne hűljön, és egyen sok gyümölcsöt. ZAHEDRINSZKIJ Megfogadom a tanácsát, Matrojna Vasziljevna.

Cselcova Zahedrinszkij felé nyújtja a kezét

Madame...
CSELCOVA Na, gyerünk, Aljosa. (Jobbra megy)

Cselcov fölemeli az útításkát és utána ballag. Jobbra kimennek. Zahedrinszkij visszamegy az asztalhoz, felborítja a dominólapokat, összekeveri, leül és előlről kezdi újra kirakni. Saját magával dominózik.
Balról bejön Vlagyimir Iljics Lenin. Zahedrinszkij fölemeli a fejét, de nyomban vissza is tér a dominóhoz. Lenin leül szemben Zahedrinszkijel. Könyökét az asztalnak támasztva merően nézi Zahedrinszkijt.
Szünet. Zahedrinszkij belemérül a dominóba, ügyet se vet Leninre. Lenin megfogja a lekvárosüveget, és fölemeli a kiskanalat az asztalról. Székével együtt megfordul, úgyhogy mosta nézőtérrel szemben ül, bal profillal Zahedrinszkij felé. Miután kényelmesen elhelyezkedett és keresztbe rakta a lábát, a lekvárt kanalazza az üvegből. Zahedrinszkij fölemeli a fejét és oldalról nézi Lenint. Egy idő múlva Lenin abbahagyja az evést, és a fejét Zahedrinszkij felé fordítja. Néhány pillanatig farkasszemet néznek

LENIN (oroszul) Ja vszjo znaju.

Ismét farkasszemet néznek.
Lenin elfordítja fejét Zahedrinszkijtől, és továbbra is a nézőtérrel szemben ülve megeszti az egész üveg lekvárt.
Zahedrinszkij már nem hajítja le a fejét, megszakítás nélkül oldalról nézi Lenint

II. FELVONÁS

A színpad berendezése:

A színpad felépítése ugyanaz, mint az első felvonásban. Ezzel szemben a falak színe piszkossárgává változott. Eltűntek a plüssfüggönyök, a könnyű, kétrészes kislüggöny most szét van húzva. A kilátás az erkélyre és távolabb, egészen a látóhatárig ugyanaz, mint az első felvonásban. Bal oldalon, az előszínpad merőleges, vagyis az egyes falnál, ahol az első felvonásban a korhú secrétaire állt, mosta gépirónó „funkcionális” asztalkája van írógéppel, mely a huszadik század első negyedéből származó modell. Mellette egy köteg telegépelt lap, a többi gépelésre előkészítve. Mindez nagyon gondosan van elrendezve, ami a gépirónó kivételes pedantériájára vall. A gépbe csavarva indigóval és átütőpapírral egy papírlap, melyre már írtak. A gépirónóasztalka előtt támlátlan szék.

A színpad közepén - de nem a középpontban, nehogy akadályozzuk a kijárást az erkélyre -, középtől kissé balra íróasztal áll, az előszínpad merőleges. Nem tipikus, modern bútor darab, asztallap kétoldalt fiókokkal, hanem négylábos álló, sötétzsinű nemesfából készült, ódivatú íróasztal, részben zöld posztóval borítva (nem biedermeier, egy korábbi, könnyedebb korból való). Ellen-tétben a gépirónó asztalkájával, melyen példás rend uralkodik, az íróasztalon teljes a káosz és a zűrzavar. Különböző iratok, irattartók, okmányok stb. tornyosuló halmjai összevissza hányva. A tintatartó és a toll is a megfelelő, korhú készletből való. Vizeskancsó és pohár. A kancsóban nincs víz.

Az íróasztal bal oldalán áll a tisztviselő széke, melyet íróasztal mögötti székek fogunk nevezni. Jobb oldalon szék az ügyfelek számára, melyet íróasztal előtti székek fogunk nevezni. Mindkét szék párnázott, stílusuk megegyezik az íróasztal stílusával. A jobb oldali ferde, vagyis négyes fal tövében ócska viaszos-vászonnal letakart szófa, melyből kiállnak a rugók. Jobboldalt, az előszínpad merőleges, vagyis az ötös fal közelében, nem messze a jobb oldali kijáratról és közel az előszínpadhoz - négyzetes asztal előre, vagyis két hosszabb oldala közül az egyik a nézőtér felé fordítva. Fióka is van, mely az ellenkező oldalra nyílik, vagyis a nézők számára nem látható. Az asztalon fekete kötésű, nagyméretű, hivatalos Nyilvántartási és Elszámolási Főkönyv, valamint egy kis, körülrágott ceruza elég vastag láncon, a ceruza méreteihez képest a lánca aránytalanul vastag. Jegytömb és két úrlaptömb és nyugtáknak, pohár maradék teával, a pohárban kiskanál.

A folyosó felőli falon, a színpad jobb kerete előtt, közvetlenül a jobb kullissza mögé vezető kijáratnál hivatalos tábla, oroszul, de latin betűkkel: „Nye kuritya”. Nappal van. Ugyanolyan idő, mint az első felvonásban.

Személyek a második felvonásban a színpadon való megjelenésük szerint:

Ivan Nyikolajevics Zahedrinszkij
Tatjana Jakovlevna Borogyina
Alekszandr Ivanovics Cselcov
Ilja Zubatij, proletár költő, 22 éves
Rudolf Rudolfovics Wolf
Lily Karlovna Szvetlova
Matrojna Vasziljevna Cselcova
Francia férfi
Pjotr Alekszejevics Szejkin

Cselekmény:

A függöny felmegy. Az erkélyajtóban kinyújtott karral, a bal falmélyedésnek támaszkodva áll Ivan Nyikolajevics Zahedrinszkij, és rézsút, jobbra lefelé, a balusztrádon túl a kertét nézi, amit a nézők nem láthatnak. Zahedrinszkij ugyanolyan idő, mint az első felvonásban, vagyis körülbelül ötvenéves. Ugyanaz az ösbe vegyülő pofaszakáll. Élénkpiros frottírköpenyt visel, mely csupasz alsó lábszára közepéig ér, elől két nagy rávarrott zsebbel, derekán öv. Lábán papucs (sarkos), inkább strandpapucs (vagy szandál, mindenesetre olyan legyen, hogy ne gátolja a színész fesztelen mozgását).

Tatjana Jakovlevna Borogyina az írógépasztalka előtt ül. Ő is ugyanolyan korú, mint az első felvonásban, körülbelül huszonnyolc éves. Öltözéke dohánybarna, álógalléros orosz posztforradalmi típusú katonai zubbony, derekán tisztí derékszíj szorosra húzva, tengerészkek szoknya és katonai csizma. Haja rövidre vágva, fiúsrá, proletár, spárta ármalattal. Tatjana gyorsan gépel. Majd abbahagyja a gépelést, és várakozóan néz Zahedrinszkijre.
Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Micsoda elképesztő unalom, Tatjana Jakovlevna.

Szünet

Persze nem általánosságban mondom. Az élet úgy általában sokkal jobb és szebb lett. Na de a részleteket tekintve...

Szünet

Nézzük csak, itt jön mindjárt ez az Ilja Zubatij.

Tatjana feláll, az erkély felé indul, egy pillanatra megáll, mintha meggondolta volna magát, majd anélkül, hogy Zahedrinszkij észrevenné, visszamegy az írógépasztalkához. Leül

Igazán érthető, hogy jön. Megvette a Komszomolszkaja Pravdat, s visszafele jön, miért is ne jönne? Na már most az, hogy a kapuból kilépve átvág a fasoron, szintén érthető, mert csak a kapu keresztül jöhet vissza. Az is világos, hogy végigjön a fasoron. Elvégre kulturált ember nem tapossa le a pázsitot. Te jó ég! Micsoda dögunalom!

Szünet

És mi jön ezután? Tudja az elvtársnő, hogy mi jön ezután?

TATJANA Nem.

ZAHEDRINSZKIJ Csak hogy én tudom. A fasoron elérkezik a virágágyáshoz. Ezzel vége a determinizmusnak, és jön az alternatíva. Két lehetőség nyílik meg proletár költőnk előtt. Megkerülheti a bal avagy a jobb oldal felől. A kettő közül melyiket választja? A jövő titka, a váratlan fordulat pillanata. Nem érzi ezt a bizonytalanság adta kéjes felajzottságot?

Tatjana gondosan, de minden látható ok nélkül az íróasztalon levő iratokat az egyik halomról a másikra rakja át.

Szünet.

Zahedrinszkij eljön a falmélyedéstől és Tatjana felé fordul.

Szünet

Nem érzi?

Szünet

Joggal nem érzi. Ilja Zubatij balról kerüli meg a virágágyást. Már két hete figyelem, még egyszer se volt rá eset, hogy jobbról. Fogadjunk, hogy balról.

Szünet

Nem olyan nagy dologban szeretnék fogadni önnel. Legalábbis önnek nem nagy dolog. Csak abban, hogyha veszítene, akkor ma este mellém ül a vacsoránál. Énmellém s nem Zubatij mellé.

Szünet

Én csak jót akarok önnek, Tatjana Jakovlevna. Egy kis hazárdjáték igazán elkel ami helyes, alkotó, ám kissé monoton életünkben. A proletariátus győzelméhez nem férhet kétség, de nem jár-e nekünk is egy icicipi kockázat? Annál is inkább, mivel ma csütörtök van, akkor pedig biztosan tormás hal lesz vacsorára. *(Gyorsan elfordul, és ismét a kertet nézi)* K csoportvegy matyeri! Az ördög öreganyját! Excusez le mot! Elnézést a szóért, de ezt elpasszoltam. Eldiskuráltam az időt, ő közben megkerülte az ágyást, s nem láttam, melyik oldalról!... Nem akarom becsapni, és ezért nem mondom, hogy balról. Pedig holtbiztos... Talán furcsállja, de roppant kényes vagyok a becsületemre. *(Továbbra is a kertet nézve)* Mára Vörösgárdista felé tart.

Szünet

Már be is ment. *(Bejön az erkélyről, és a színpadra lép)* Már sohasem tudjuk meg, Tatjana Jakovlevna, mindennek vége. Nem derül ki soha, hogy Ilja Zubatij proletár költő 1928. július 29-én a Vörösgárdista üdülőben, a Krímben valójában balról vagy jobbról kerülte-e meg a virágágyást, immár örök rejtély marad.

Baról bejön Cselcov, már nincs szakálla. Sportsapkában, csizmában és bokáig érő szutykos kötényben. Két kezével fogva, a hasához szorítva cipel egy szeméttel és konyhai hulladékkal púpozva megtöltött pléh szeméttartót. Cselcov ugyanolyan korú, mint az első felvonásban, vagyis körülbelül negyvenöt éves

Cselcov elvtárs, mi lesz ma vacsorára?
CSELCOV Tormás hal.
ZAHEDRINSZKIJ Nem az a regula, hogy a hátsó ajtón át kell menni?
CSELCOV Lópikula! Azok az idők rég elmúltak! Itt most mi diktálunk.
ZAHEDRINSZKIJ Ja, elfelejtettem.

Cselcov kimegy jobbra

Hol is hagytuk abba, Borogyina elvtársnő?
TATJANA *(felolvassa az utolsó sorokat az írógépből csavart papírlapról)* „...Proletár üdvözléssel a Népi Kommisszárok Tanácsa Színházi, Sajtó- és Kiadó Főigazgatóságának főigazgató-helyettese, Ivan Nyikolajevics Zahedrinszkij.”
ZAHEDRINSZKIJ Ha lehetne az egészet, kérem. Hogy hangzik az egész?
TATJANA *(felolvassa a lapról az egész szöveget)* „Makszim Gorkijnak, Capri. Kedves Gorkij elvtárs! A mélyben című színdarabjának címe vita tárgyát képezi. Bár a darab a valósághoz híven ábrázolja a nép nyomorát a kapitalista rendszerben, mindazonáltal a címe némi kételyt ébreszt, mivel allúzióként értelmezhető jelen helyzetünkre vonatkozólag. Ezért javasoljuk a cím megváltoztatását. Íme, az általunk engedélyezett címek listája: Nem fent; A hegytető alatt; A hegy lábánál; Egyelőre a mélyben. Mivel a fent említett címek azt sugallják, hogy nem kifejezetten legfelül, legyen a darab címe: Fent, a magasban.” Aláírás...
ZAHEDRINSZKIJ *(hitetlenkedve)* Ezt én diktáltam volna?
TATJANA Személyesen.
ZAHEDRINSZKIJ Akkor pedig alá kell írni. *(Leül az íróasztalhoz)*

Tatjana kicsavarja a papírlapot a gépből, és odaviszi Zahedrinszkijnek, hogy aláírja

(Habozik, leteszi a tollat) Borogyina elvtársnő, volna egy ötletem.

Tatjana nem reagál

Minek elküldeni ezt a levelet? Mikor személyesen is elvihetem Capriba. Akarom mondani hivatalosan. A dolog elég kényes, jobb, ha négyszemközti beszéltem meg Makszimmal. Eljönne velem?

Tatjana nem reagál

Én megértem, hogy nem akar kapitalista országba utazni. Undort érez. Én is undorodom. De a kötelessége. Nem mehetek titkárnő nélkül. Együtt a harcban, együtt a Proletariátus Országáért - ez ami jelszavunk. Capri a rothadó kapitalizmus fészke. Majd együtt undorodunk. Mit szól hozzá?

Tatjana nem reagál

(Szemtől szembe fordul Tatjanával, mint aki a mindent eldöntő beszélgetésre szánta el magát) Ha már lefekszik velem, nem tudna egy kicsit szeretni?
TATJANA Ezt hivatalosan kérdezi tőlem a nacsalnyik elvtárs?
ZAHEDRINSZKIJ A lehető leghivatalosabban.

TATJANA Ez meghaladja hivatali kötelességemet.
ZAHEDRINSZKIJ Akkor mért fekszik le velem?

Szünet

Biztosan nem karrierből. Ahhoz túlságosan tisztá ideológiailag.
TATJANA Csak kielégítem a testi szükségleteimet.
ZAHEDRINSZKIJ Tehát mással is képes volna?
TATJANA Mással is.
ZAHEDRINSZKIJ És a szerelem?
TATJANA Az csak előítélet.
ZAHEDRINSZKIJ Persze burzsoá. Maga a Pártot szereti.
TATJANA Csak nem féltékeny rá a nacsalnyik elvtárs?
ZAHEDRINSZKIJ A Pártra? Dehogyan.
TATJANA Akkor mit akar?

Jobbról bejön Ilja Zubatij, húszéves, atlétatermetű. Gimnasztyorkát visel, élére vasalt széles fehér nadrágot. Dús szőke hajfürt lóg a homlokába. Kezében tartja a Komszomolszkaja Pravdat

ZUBATIJ Nem közölték!

Tatjana Zubatij felé indul. A férfi ügyet se vet rá, egyenesen Zahedrinszkijhez siet, Tatjana mellett elhaladva. Tatjana megáll

ZAHEDRINSZKIJ Mi az, amit nem közöltek, Zubatij elvtárs?
ZUBATIJ A verset! Az én versemet!

Tatjana visszamegy az írógépasztalhoz

ZAHEDRINSZKIJ Ne mondja, Zubatij elvtárs! Egyszerűen nem közölték a versét? Ez lehetetlen. Es melyik versét, ha szabad kérdeznem?
ZUBATIJ „Holnap”.
ZAHEDRINSZKIJ Nem bánom, de holnap sok dolgom van.
ZUBATIJ Ez a vers címe. Nem közölték.
ZAHEDRINSZKIJ Nem közölték - nagyon jó cím.
ZUBATIJ Nem közölték, az nem a vers címe, csak nem közölték. A vers címe az, hogy Holnap.
ZAHEDRINSZKIJ Az is szép. És miről szól, nem emlékszik?
ZUBATIJ *(szavalni kezd)*

Hadd füstölögjön csak a Fudzsi-jáma,
Nem kell a japán cseresznye virága,
Éljen a kohó, az uráli láva,
Dübörögve tapssal fogadjuk mink máma,
De nem jobbról, mindig balról állva.

ZAHEDRINSZKIJ Ja, ezt? Érthető, hogy nem közölték. Nem engedélyeztem.
ZUBATIJ Deisen Magnyitogorszkról szól!
ZAHEDRINSZKIJ Épp ez az! Még korai. Csak egy év múlva kezdjük el építeni.
ZUBATIJ Az lehetetlen!
ZAHEDRINSZKIJ Utánanézhetsz a lexikonban.
ZUBATIJ Micsoda pechem van!
ZAHEDRINSZKIJ A Fudzsi-jáma különben se füstölög. Utoljára 1707-ben füstölt. Jelenleg vulkán, továbbra is japán, de szunnyadó.
ZUBATIJ Megengedi a nacsalnyik elvtárs, hogy ezt följegyezzem magamnak?
(Nadrágja hátsó zsebéből kivieszi kis fekete noteszét és a ceruzáját, szorgosan jegyzetel)

ZAHEDRINSZKIJ Ideológiai szempontból nincs magával semmi baj, Zubatij elvtárs, de történelemből és földrajzból még sok pótolnivalója van. Beiratkozott már az esti tanfolyamra?

ZUBATIJ *(a zsebébe dugva noteszét)* Nem.

ZAHEDRINSZKIJ Es miért nem?

ZUBATIJ Mert írok.

ZAHEDRINSZKIJ Nem írhatna reggel?

ZUBATIJ Akkor is írok.

ZAHEDRINSZKIJ És mikor olvas?

ZUBATIJ Nem olvasok, nacsalnyik elvtárs, én mindig írok.

ZAHEDRINSZKIJ Úgy látom, dicsekszik. Mondja, maga nem avantgárd?

ZUBATIJ Igenis az vagyok, nacsalnyik elvtárs.

ZAHEDRINSZKIJ Egy szóval: futurista?

ZUBATIJ Igenis, nacsalnyik elvtárs.

ZAHEDRINSZKIJ Akkor értem, hogy miért nem olvas. Csak azt lehet elolvasni, amit megírtak, és mindazt, amit írtak, a múltban írták. Talán öt perccel ez-előtt, de mégiscsak a múltban. Maga pedig futurista létre ezt nem teheti. Igazam van?

ZUBATIJ Tak tocsno, tovaris nacsalnyik, szórol szóra így van. Ha meg nem sértem, a nacsalnyik elvtárs lejön ma a strandra?

ZAHEDRINSZKIJ Igen. De miért kérdi?

ZUBATIJ Akkor én is a nacsalnyik elvtársal tartanék.

ZAHEDRINSZKIJ Minek jönne le velem?

ZUBATIJ Hogy elbeszélgezzünk. Jó lenne, ha a nacsalnyik elvtárs véleményét

mondana a legújabb verseimről.

ZAHEDRINSZKIJ Minek? Biztosan nagyon jók.

ZUBATIJ Azért én akkor is a nacsalnyik elvtársal mennék.

ZAHEDRINSZKIJ *(felpillant az égre)* Mintha beborulna...

ZUBATIJ Szó sincs róla, nacsalnyik elvtárs. Ennél szebb időt kívánni se lehet.

ZAHEDRINSZKIJ Talán majd később, most borzasztó sok elintéznivalóm van.

ZUBATIJ Én megvárhatom. *(Leül a székre az íróasztal előtt)* ZAHEDRINSZKIJ

Tudja mit, legyen holnap. Ma már nem érek rá. Maga talán

mint futurista jobban is szeretné, ha holnap találkoznanánk...

ZUBATIJ Nem baj. Én megvárom.
ZAHEDRINSZKIJ Itt semmiképp. A titkárnő elvtársnővel még hivatalos teendőink vannak.
ZUBATIJ *(feláll)* Csak szóljon, nacsalnyik elvtárs, ha lemegy.
ZAHEDRINSZKIJ Afelől nyugodt lehet. Addig is írjon valamit.

Zubatij kimegy balra

Tyüüüü, micsoda alak...
TATJANA *(feláll. Zahedrinszkij iránti szigorú tartózkodásából hirtelen bizalmasságra vált át, a fizikai is beleértve. Zahedrinszkijhez közeledik, félretolja a papír- és irattartóhalmokat, és felül az íróasztal tetejére Zahedrinszkij elé)* Miért bánsz így velem? Nagyon tehetséges fiú.
ZAHEDRINSZKIJ Mondtam én, hogy nem az?
TATJANA Tiszta tehetség, csak még csiszolatlan.
ZAHEDRINSZKIJ Ebben is egyetértünk.
TATJANA Talán az ő hibája, hogy el volt nyomva a kapitalizmusban?
ZAHEDRINSZKIJ Jó régen volt.
TATJANA Még fiatal, alig húszéves.
ZAHEDRINSZKIJ Huszonkettő.
TATJANA A fiad lehetne.
ZAHEDRINSZKIJ *(rémülten)* Te jó ég! Hasonlít rám?!
TATJANA Foglalkozhatnál vele egy kicsit.
ZAHEDRINSZKIJ Sohase szerettem a kесе fiúkat.
TATJANA Annyira félnék, szüksége van még a gondoskodásra.
ZAHEDRINSZKIJ Megszólalt benned az anyai szív! *(Félig átkarolja)*

Tatjana szenvedélyes érdeklődést mutat a férfi füle iránt.
Szünet

TATJANA Mit csinálsz ma este?
ZAHEDRINSZKIJ Tormás halat vacsorázom.
TATJANA Együtt vacsorázhatnánk.
ZAHEDRINSZKIJ Zubatij nélkül?
TATJANA Utána elmehetnénk sétálni.
ZAHEDRINSZKIJ *(nagy lelkesedéssel)* Most rögtön nem mehetnénk?

Jobbról iszonyatos zörgés-csörömpölés hallatszik. Zahedrinszkij gyorsan leveszi a kezét Tatjanáról. Tatjana leugrik az íróasztalról, és eltávolodik Zahedrinszkijtól. Jobbról bejön Cselcov, maga után vonszolva az üres szeméttartót

Cselcov elvtárs, mért nem kopog, ha be akar jönni?
CSELCOV *(jobbra visszafordul, maga után húzva a szeméttartót)* Majd mindjárt kopogok.
ZAHEDRINSZKIJ *(felugrik a székéből és balra mutat)* Menjen már, gyorsan!

Cselcov visszafordul balra, és elvonul Zahedrinszkij előtt, maga után húzva a földön a szeméttartót

Többé elő ne forduljon!
CSELCOV Jó, jó... *(Kimegy balra, maga után húzva a szeméttartót)*
TATJANA Meggondoltam magam. Utazom.
ZAHEDRINSZKIJ Hová?
TATJANA Capriba. Veled.

Zahedrinszkij Tatjanához közeledik, aki feléje indul

ZAHEDRINSZKIJ *(átkarolja a nőt, olyan végtelen örömmel, hogy már csak sütni tud, mint valami nagy erőfeszítés után)* Végre... *(Fejét a nő vállára hajtja)*

Szünet

(Főlemeli a fejét, tele energiával) Azonnal írok Csapajevnek. Vagy inkább telefonálok!
TATJANA *(fejét a férfi vállára hajtja)* Nem vinnénk magunkkal Zubatijt...
ZAHEDRINSZKIJ Hogyan?
TATJANA Zubatij is velünk jöhetne. Jót tenne neki, ha találkozhatna Gorkijjal.
Te is azt mondtad, hogy még csiszolni kell. Csapajev biztosan belegyezik. Támogatja a fiatalokat.
ZAHEDRINSZKIJ *(elengedi Tatjanát és egy lépést tesz hátrafelé)* Borogyina elvtársnő, tisztában van azzal, hogy...
TATJANA Gorkij is szívesen foglalkozik a fiatalokkal.
ZAHEDRINSZKIJ Te hülyének nézel engem?

Szünet

TATJANA Egyszóval nem?
ZAHEDRINSZKIJ Nem!

Szünet

TATJANA Tudod mit. Talán mégse utazom el

Balról bejön Rudolf Rudolfovics Wolf. Tizennyolc évvel idősebb, mint az első felvonásban, tehát körülbelül negyvennyolc éves, a la Sztálin-zubbonyt visel, sok érdeméremmel a mellén. Csizmában van, pomádézott haja közepén van elválasztva

WOLF Ivan Nyikolajevics, nem járt itt véletlenül... *(Észreveszi Tatjanát)* Á, üdvözlöm, Tatjana Nyikolajevna, hogy szolgál az egészsége?

Tatjana balra megy, nem is reagál Wolf üdvözlésére

ZAHEDRINSZKIJ *(odaszalad Tatjanához)* Várj!... Borogyina elvtársnő, várjon meg!

Tatjana kimegy balra

WOLF *(Tatjana után nézve)* Ennek meg mi baja van?
ZAHEDRINSZKIJ Agyondolgozza magát.
WOLF Nem járt itt véletlenül a feleségem?
ZAHEDRINSZKIJ *(leül az íróasztal mögé)* Nem vettem észre.
WOLF Kíváncsi lennék, hová tűnt már megint.
ZAHEDRINSZKIJ Talán a szerepét tanulja a kertben.
WOLF *(jobbra megy, de a kijárat előtt visszafordul)* Éppen erről szeretnék beszélni magával. Nem zavarom?
ZAHEDRINSZKIJ *(ellentétben az igazsággal, vagyis túlzott udvariassággal)* Á, dehogy! Dehogyis zavar!
WOLF De biztosan nem?
ZAHEDRINSZKIJ Ugyan már! Ha mondom!
WOLF Nem szeretném zavarni!
ZAHEDRINSZKIJ Jól teszi.
WOLF Akkor csak egy percre, ha megengedi. *(Leül az íróasztal előtti székre)* Ide figyeljen, magánügyben szeretnék beszélni magával. *(A székéről fölemelkedve)* De csak ha nem zavarom...
ZAHEDRINSZKIJ Üljön már le!
WOLF *(leülve)* Csak öt percét rabolom el.
ZAHEDRINSZKIJ Amennyit csak akar.
WOLF Nekem ez borzasztóan fontos. De a világért se akarnám... *(Főlemelkedik a székében)*
ZAHEDRINSZKIJ *(elveszti önuralmát)* Most leül vagy nem!
WOLF *(leülve)* Lillianáról van szó.
ZAHEDRINSZKIJ Ő hogy van?
WOLF Nem az a kérdés, hogy ő hogy van, hanem, hogy én hogy vagyok.
ZAHEDRINSZKIJ Remélem, jól...
WOLF Jól? Maga most gúnyolódik velem?
ZAHEDRINSZKIJ Influenza?
WOLF Ha csak az lenne! Ma van, holnap elmúlik, de ez már tizennyolc éve tart!
ZAHEDRINSZKIJ Nem lehetne röviden?
WOLF Röviden nem lehet, ő, ha lehetne... Minden 1909-ben kezdődött.
ZAHEDRINSZKIJ Akkor legalább ne az elejéről kezdje.
WOLF Muszáj az elejéről kezdeni, Ivan Nyikolajevics, a legelejéről! Nemis jutottunk el Ranyevszkaja birtokára, már Kurszkban kiszálltunk. No és így kezdődött.
ZAHEDRINSZKIJ A szállódaival?
WOLF Azzal hát, utána egyenest a templomban kötöttünk ki. Magam se tudom, hogyan történt. De nem a szállóda és a templom volta legrosszabb, különösen nem a szállóda. A legrosszabb az, hogy Kurszkban színház is volt.
ZAHEDRINSZKIJ Ebben még nincs semmi rossz.
WOLF Azt csak maga hiszi. Azonnal fölverték abba a színházba.
ZAHEDRINSZKIJ Szerencséje volt.
WOLF Nekem annál kevésbé. Ivan Nyikolajevics, volt maga valaha is színésznő férje?
ZAHEDRINSZKIJ A férje nem.
WOLF Akkor semmit se tud az életről. És ez így megy azóta is, nem hiszi el nekem, de még a háború alatt is...

Balról bejön Cselcov seprűvel, felmosóronggyal és vödörrel fölszerelve. Wolf elhallgat és Cselcovra néz... Wolf pillantását követve Zahedrinszkij megfordul a székén, és mindketten Cselcovot nézik

CSELCOVA HANGJA *(a bal kulissza mögül)* Aljosza!
CSELCOV *(megáll és megfordul)* Mi van?
CSELCOVA HANGJA Mért nincs kitakarítva a nacsalnyik elvtársná?
CSELCOV Megyek már, megyek! *(Kimegy balra)*
WOLF Még a háború alatt is működtek a színházak! A császár se boldogult velük. Azt gondoltam, Leninnek helyén van az esze, majd ő kibabrált ezekkel. Ezért a bolsevik pártba iratkoztam.
ZAHEDRINSZKIJ Na és kibabrált velük?
WOLF Egy frászt! Még rosszabb. Lily kommunista lett, és belevetette magát a kultúra terjesztésébe.
ZAHEDRINSZKIJ Sztanyiszlavszkij?
WOLF Még ha csak az lenne! Megállás nélkül fellépett: Mejerhold, Vah-tangov, Nyemirovics-Dancsenko...
ZAHEDRINSZKIJ Látom, jól ismeri a dörgést.
WOLF Ismerem a kutyaajtájukat, ismerem én ezeket mind egy szálig. Vagyis hát látásból. Hányszor köszöntem nekik, mikor a színészbéjáráról vártam rá. Téli idején bundával és muffal a karom, nehogy meghűljön, nyaranta meg fagyalattal, hogy egy kicsit felfrissüljön, ősszel s tavasszal meg esernyővel.
ZAHEDRINSZKIJ Talán ő kérte?
WOLF Dehogy kérte, dühöngött, ha vártam rá. Azt mondta, csak kompromittálok.
ZAHEDRINSZKIJ Hogyan?
WOLF Eleinte magam is csodálkoztam. De itt nem volt szó semmilyen kompromittálásról, hanem ezekről a bitangokról, akik kezdetben virágot küldöztek a színpadra, később éppúgy vártak rá. Csakhogy ők bent az öltözőjében, a melegben, én meg kint, az utcán dideregtem. Mi mást tehettek? A végén még meghűlt volna szegénykém.

ZAHEDRINSZKIJ Igen, nagyon érzékeny teremtés.

WOLF Nálunk Szászországban azt tartják, hogy a feleség dolga a Kinder, Küche, Kirche... Látnák csak az én Lilianámat! Ha csak egy szemernyi háziasság vagy Gemütlichkeit volna benne... A csudát! Én spirituuszmelegítőn főzöm neki s magamnak az ebédet. Templomba persze nem jár, és a gyerekekről hallani se akar. Ha netán elegáns vendéglőbe hívják meg, akkor egyedül költöm el otthon az ebédet. Néha még örülök is, mert ebéd alatt nem kell folyton arról beszélni, hogy mi folyik a színházban, mért nem tetszik neki a darab, hogy a rendező hatókör, a kolléganője meg szajha, különben se bírja tovább. Mért, ki kérte rá? Én nem, az biztos. Megint füstöl a spirituuszfőző, és sehol se lehet spirituuszot kapni.

ZAHEDRINSZKIJ Csak átmeneti nehézségek a közellátásban...

WOLF A legrosszabb persze a turné. Ilyenkor fogja magát s útra kel az egész együttesel, valahol az országban kóborog, néha egy hónapra vagy kettőre is eltűnik. Egyedül kushadok otthon, és azon törhetem a fejem: most hol lehet? Mit csinálhat? Hogy mit csinál, azt részben tudom. A színházban mutogatja magát. Ússe kő, ha valami forradalmi, vagy akár a parasztság sanyarú sorsáról szóló darabban, ott még nagyjából fel van öltözve. De más darabokat is játszanak. Van egy pasas, a neve Shakespeare, ő írta azt, hogy Szentivánéji álom. Mondhatom, szép kis álom, ha én tőle le se hunyhatom a szemem. Ebben a darabban trikóban lépnek fel, majdnem pucéran. Én ezt az ípsét a legszívesebben a puszta két kezemmel fojtánám meg. Nem ismeri véletlenül?

ZAHEDRINSZKIJ Nem.

WOLF Nagy kár. Ha tudnám a címét, én bizony megfojtánám. De a színház még hagyján. Csak hogy mit csinál a színház után? Meg tudja mondani nekem, hogy mit csinál azután?

ZAHEDRINSZKIJ Megvacsorázik, utána elmegy a szállodába.

WOLF De kivel? Még nagyon is jól emlékszem arra a szállodára Kurszkban.

ZAHEDRINSZKIJ Talán senkivel, csak a kollégákkal.

WOLF Mért akar agyongyötörni? Szép kis kollégák! Ismerem én ezt az egész díszes bandát! Úgy tesznek, mintha jeleneteneznének, Wedekind meg miegymás, közben csakis azon jár az eszük... Nem, Ivan Nyikolajevics, így nem lehet élni.

ZAHEDRINSZKIJ Mégis csak él.

WOLF Idáig valahogy kihúztam, de nem bírom tovább. Tudja, hogy miért? Egészen belebetegedtem.

ZAHEDRINSZKIJ Az idegeivel van baj?

WOLF Nem, Lilianával. Kérem, én dolgozó ember vagyok, a vasútépítés szakértője (Orosz keveréknyelven mondja) s a Vsjeszsojuznaja Tranzitnaja Szisztjema építője. Rengeteg kitüntetésem van. *Vot!* (Egymás után *Szmutat az érdemrendekre*) Ezt a Burját Tranzitért kaptam, ezt meg a Szmolenszki pályaudvarért, ezt ni, Kazbarért, amazt meg Vologdáért, ezt Kubányért és a Donyeck hiért...

ZAHEDRINSZKIJ (feláll) A Szovjet Hatalom nevében gratulálók.

WOLF (feláll) Szluzsu Szovjetszkomu Szajuzu.

Ünnepélyesen kezet ráznak, leülnek

Én meg egész éjszaka a műszaki rajzok fölé görnyedek, mindenféle számításokat végzek, s azon töröm a fejem: Most hol lehet? Mit csinálhat? Kivel? Es tudja, mit mondok? A szemem előtt összegabalyodnak a sínek.

ZAHEDRINSZKIJ A sínek?

WOLF Azok. Pedig a vasútnál mindennél fontosabb, hogy egyenesek és párhuzamosak legyenek a sínek. Azén szemem előtt már semmi se egyenes, a sínek nyolccasokba csavarodnak. S ami még ennél is rosszabb: hurokba.

ZAHEDRINSZKIJ Es ha hideg víz alá tartaná a fejét...

WOLF Rajtam már az se segít. Nyilallik a fejem a sok hideg víztől. Az a hurok meg rendületlenül ott fészkel az agyamban. Minek a szakértője lehetek én ezek után? Legföljebb a cipőperlitől!

ZAHEDRINSZKIJ Ez rettenetes, Rudolf Rudolfovics, ez igazán rettenetes.

Sohase próbált szakítani velem?

WOLF Hogy próbáltam-e? Egyszer még össze is pakoltam.

ZAHEDRINSZKIJ Na és?

Szünet

WOLF Én öt szeretem.

ZAHEDRINSZKIJ Reménytelen eset.

WOLF Meg tud érteni?

ZAHEDRINSZKIJ (balra pillant, amerre Tatjana eltűnt) De mennyire...

WOLF No, akkor tudja, hogy van ez.

ZAHEDRINSZKIJ Igen, tudom. Rajtnuk nem segíthet senki.

WOLF Nem tudom, hogy áll a dolog magával, de rajtam igenis van, aki segíthet.

ZAHEDRINSZKIJ Én azt nem hiszem, Rudolf Rudolfovics, ez ellen nincs orvososság. Olyan őszintén mondom ezt magának, mintha a testvérem lenne.

WOLF Maga igenis segíthet rajtam.

ZAHEDRINSZKIJ Csak nem gondolja, hogy én ki tudom egyenesíteni azokat a síneket a maga fejében. Hisz vasból vannak.

WOLF De sokat tehet azért, hogy Lily otthagya a színházat.

ZAHEDRINSZKIJ Mégis, mit?

WOLF Majd azt mondja neki, hogy semmi tehetsége.

ZAHEDRINSZKIJ Ilyet egyetlen színésznőnek se lehet mondani.

WOLF Miért ne lehetne?

ZAHEDRINSZKIJ Mert megöl.

WOLF Hiszen van fegyvertartási engedélye. Előveszi a forgópisztolyát, és megmondja neki.

ZAHEDRINSZKIJ Ez különben se igaz. Liliana Karlovna Szvetlova...

WOLF Wolf.

ZAHEDRINSZKIJ Hogyan?

WOLF Liliana Karlovna Wolfova. A férje után.

ZAHEDRINSZKIJ Liliana Karlovna Wolfova valóban nagy színésznő. Kőztársaságaink büszkesége...

WOLF (büszkén) Az én feleségem.

ZAHEDRINSZKIJ Ilyet nem lehet mondani senkinek.

WOLF Nos, ha ő nem hajlandó megválni a színházától, akkor a színház válik meg tőle. Maga most a legfőbb nacsalnyik a kultúrában, minden magától függ.

ZAHEDRINSZKIJ Nem nacsalnyik. Csak a helyettese. Csapajev elvtárs a nacsalnyik.

WOLF Ne is próbáljon kibújni a felelősség alól. Mindenki tudja, hogy a helyettes a nacsalnyiknál is nagyobb hatalmú. Ki is rúghatja a színházból.

ZAHEDRINSZKIJ Higgye el, nagyon sajnálom, Rudolf Rudolfovics. Annyira szeretnék segíteni magán, mintha a testvérem lenne, de nem tehetek semmit.

WOLF Szóval ezt megtagadja tőlem?

ZAHEDRINSZKIJ Nem tehetem.

WOLF (térdre esik) Nacsalnyik elvtárs! Én csak igazságot kérek! Ki áll bosszút a színésznő férjéért? Ki lesz a pártfogója?! Senki! Mindenki csak lelkezik a feleségéért, hogy milyen csodásan játszik, vörösre tapsolják a kezüket, én meg úgy érzem, mintha a tenyerük az én arcomon csattanna. Utolsó reménységem, Szent Györgyöm! Könyörüljön rajtam! (Térden csúszva megkerüli az asztalt, és megragadja Zahedrinszkij lábát)

ZAHEDRINSZKIJ (felugrik, a széke mögé menekül) Mi jut eszébe! Hagyja abba, azonnal hagyja abba... Elfelejt, hogy ateista, hogy a vasútépítés szakértője...

WOLF (a padlóhoz veri a fejét) Szabadítóm! Még a sárkányt is le tudja győzni...

ZAHEDRINSZKIJ Azonnal álljon föl!

WOLF (a padlóról felemeli a fejét, és imára kulcsolt kezét Zahedrinszkij felé nyújtja) Ha nem akarja kirúgni a színházból, legalább jól befűstölhetne neki. Hadd érezze, hogy meg kell lakolnia bűnelért, legyen keserű a sorsa ebben a Babilon Házában. Büntesse meg az én szenvedésemért, a szegénye-mért!

ZAHEDRINSZKIJ Álljon föl!

WOLF Nem állok föl, amíg meg nem ígéri.

ZAHEDRINSZKIJ Semmit se ígerek! Elegendem van a hisztériázásából! Azonnal keljen föl!

WOLF (feláll és leporolja a nadrágját. Nyugodtan) Ez az utolsó szava?

ZAHEDRINSZKIJ A legutolsó. Nem tehetek, semmit magáért.

WOLF (körbejárja az íróasztalt, és leül az íróasztal elé; egészen nyugodtan)

Nem énrtem teszi, hanem a Szovjetunióért, elvtársam... Mi is a neve?

ZAHEDRINSZKIJ Zahedrinszkij.

WOLF Nu, ládno, rendben. Vagyis a Szovjet Hatalomért. Van egy cigarettája?

ZAHEDRINSZKIJ A Szovjet...

Rövid szünet

Persze, máris adom... (Nagygyekezettel és idegesen keresgél az íróasztalon hanyórázó papírlapok és dossziék között)

Wolf kereszte rakja a lábát, karját átadugja a szék támláján, és ebben a fesztelen pózban vár

Ja, most jut eszembe, nem dohányzom... De rögtön hozatok... Mit parancsol? Írát, Dukatút, Hercegovina Florát? (A bal kulissza felé kiált) Szelcov elvtárs!

WOLF Nem kell, túl sokáig tart, nincs időm. Egyébként nagyon csodálkozom, hogy nem tart cigarettát a vendégei számára.

ZAHEDRINSZKIJ Csak pillanatnyilag...

WOLF Büntetendő hanyagság. (Zubbonya zsebéből kiveszi ezüst cigarettatárcáját, belőle a cigarettát. Becsukja a cigarettatárcát, a cigarettát a fedeléhez ütögeti, a szájába dugja, a cigarettatárcát az íróasztalon hagyja, kis szünet után) Ezek szerint gyufája sincs. Mi?

ZAHEDRINSZKIJ Éppen kifogyott. (Felugrik) Azonnal intézkedem...

WOLF Üljön le.

Zahedrinszkij leül. Wolf zubbonya zsebéből gyufásdobozt vesz ki, meggyújtja a cigarettát, kényelmesen elhelyezkedik, zsebébe csúsztatja a gyufásdobozt. Szünet

Szép időnk van.

ZAHEDRINSZKIJ Ennél szebb már nem is lehetne őrn... (Elharapja a szót, mintha azt akarta volna mondani, hogy őrnagy elvtárs, de mégse volna biztos a dolgában) ...Wolf elvtárs.

WOLF Szokott strandra járni?

ZAHEDRINSZKIJ Nem, ezr... (Elharapja a szót, mintha ezredes elvtársat akart volna mondani, de nem lenne biztos a dolgában) ...mérnök elvtárs. Sok a munka...

WOLF Pedig nem ártana. Az egészsége miatt. Nagy kincs az egészség, különösen szolgálatban.

ZAHEDRINSZKIJ Igenis... elvtárs (Elakad, nem tudja, hogyan szólítsa Wolfot, és még egyszer megismétli), elvtársam.

WOLF Miről is beszélünk?

ZAHEDRINSZKIJ Hogy a Szovjet Hatalomért.

WOLF Az ám! Tudja, hogy mi a szabotázs?

ZAHEDRINSZKIJ Hogyne. Minden éber hazafi tudja.

WOLF Es milyenek legyenek a szovjet sínek, na?

ZAHEDRINSZKIJ Elen... élenjáróak.

WOLF És ahhoz, hogy azok lehessenek, hova kell, hogy vezessenek?
ZAHEDRINSZKIJ Hát... előre.
WOLF Ahhoz, hogy előre vezessenek, milyenek kell, hogy legyenek?

Zahedrinszkij hallgat. Szünet

Látom, ez még nem megy magának, Zahedrinszkij elvtárs. Még sokat kell fejlődnie ideológiailag. Jár továbbképzésre?

Mivel egy árva szót se tud kinyögni, Zahedrinszkij csak bólint

Járni jár, de ez valahogy nem látszik meg magán. Hát akkor én most megmondom. Ahhoz pedig egyenesek kell, hogy legyenek a szovjet sínek. Ismétlje el, kérem.

ZAHEDRINSZKIJ Egyenesek.

WOLF Tán azt szeretné, ha görbék lennének?

ZAHEDRINSZKIJ Dehogy.

WOLF Vagy hurokba csavarodnának?

ZAHEDRINSZKIJ Nem.

WOLF Es ki felel azért, ha mégis görbék vagy hurokba csavarodnak?

ZAHEDRINSZKIJ Én.

WOLF Tudja, mi jár ezért?

Jobbról bejön Liliana Karlovna Svetlova Wolf. Tizennyolc évvel idősebb, mint az első felvonásban, vagyis körülbelül negyvenhárom éves. Charleston-divatú öltözékben, ami jól áll fiatal, különösen nagyon fiatal nőknek. Lily esetében azonban elnyit, mert kihangsúlyozza a korát. Ugyanilyen frizura, rövid, elől frufru, oldalt két hajtincs egészen az arccsontig kunkorítva. Erősen ki van készítve, nyakában kis, fehér háromszögletű kendő. Vastag bőrkötésű könyvet hoz. A fedelére aranybetűvel írva: Shakespeare Művei. Wolf sietve a szék alá hajtja a cigarettát és lopva eltápozza

LILY Rudi, mit csinálsz te itt?

WOLF *(feláll)* Csak beszélgetünk Ivan Nyikolajeviccsel.

LILY És miről?

WOLF Tulajdonképpen semmiről...

LILY Ha semmiről, akkor meg minek? *(Közelebb lépve)* Már megint rágyújtót-tal?

WOLF Én nem, hanem Ivan Nyikolajevics *(Zahedrinszkijnek)* Ugye így van, nacsálnyk elvtárs?

ZAHEDRINSZKIJ Csak én.

WOLF Na, én megyek is már.

ZAHEDRINSZKIJ Minek menne el a mérnök elvtárs, maradjon még!

LILY A nacsálnyk elvtársnak bizonyára sok dolga van. Nem kéne föltartanod.

Ugye nem, nacsálnyk elvtárs?

ZAHEDRINSZKIJ Nem... vagyis igen.

LILY *(Wolfnak)* Mire vársz még?

WOLF *(Zahedrinszkijnek)* alázatosan) Bocsásson meg a zavarásért, nacsálnyk elvtárs.

ZAHEDRINSZKIJ Már hogy zavart volna a mérnök elvtárs. Üljön csak nyugodtan.

WOLF Majd elválik, melyikünk fog ülni! *(Balra megy. Mikor elhalad Zahedrinszkij mellett, foga között szűrve a szót, halkán, de érthetően és vészjóslóan odasziszegi)* Tudja, hogy számítok magára...

ZAHEDRINSZKIJ *(talpra ugrik, és fölkapja a cigarettatárcát az íróasztalról)* Mérnök elvtárs, a cigarettal!

WOLF *(fenyegető hangszílyal)* Ez nem az enyém. *(Kimegy balra)*

LILY Rudi alapján véve jóra való, de nagyon erőszakos tud lenni. Mit akart magától?

ZAHEDRINSZKIJ Semmi különösöt, azt kérdezte, nem mennék-e le együtt a strandra?

LILY Es lemegy velem?

ZAHEDRINSZKIJ Nem mehetek, már mással beszéltem meg.

Lily az íróasztal elé ül, a könyvet az íróasztalra teszi

(A cigarettatárcát fűrdőköpenye zsebébe csúsztatja, és az íróasztal mögé ül) A, úgy látom, Shakespeare...

LILY Shakespeare. De valójában Kuznyecova.

ZAHEDRINSZKIJ Varvara Hipolítovna?

LILY *(gyanakvóan)* Talán ismeri?

ZAHEDRINSZKIJ Csak a színpadról.

LILY Róla van szó. El akarja játszani Opheliát.

ZAHEDRINSZKIJ Nagyon jó.

LILY Jó?

ZAHEDRINSZKIJ Hát bizonyos szempontból...

LILY Milyen szempontból?

ZAHEDRINSZKIJ *(tétova mozdulatot tesz a kezével)* Végül is az ő szerepök-re... Persze attól függ.

LILY Mitől?

ZAHEDRINSZKIJ A rendezőtől. Minden a rendező koncepciójától függ.

LILY Na, akkor jól nézünk ki! Ennek az idiótának pont ez a koncepciója.

ZAHEDRINSZKIJ Nem ismerem a részleteket.

LILY Mindenki ismeri a részleteket. Mindenki tudja, hogy lefekszik velem.

ZAHEDRINSZKIJ Nem kell túlzásba esni.

LILY Ha egyszer ő esik túlzásba ezzel az impotens alakkal!

ZAHEDRINSZKIJ Honnan tudja?

LILY Mindenki tudja. Hát ez az ő híres koncepciója! Ilyen tehetségtelen színésznőt lámpással se talál.

ZAHEDRINSZKIJ Hátha még fejlődik.

LILY Még mennyire! De nem a színészetben. Opheliához rutin kell. Kipróbált színésznőnek való szerep.

ZAHEDRINSZKIJ Ó, persze. Bizonyára...

LILY Nem ilyen csecsszópónak írták. Hamlet nem szárazdajka, de érett férfi.

Mit tud ez a nő a színpadon? Legfeljebb cumizni.

ZAHEDRINSZKIJ *(hirtelen feltámadó érdeklődéssel)* Nagyon érdekes...

LILY Ez nekem való szerep!

ZAHEDRINSZKIJ Es az alkotói szabadság?

LILY Ivan Nyikolajevics. Minden magától függ.

ZAHEDRINSZKIJ Ühüm, igen... *(Feláll, eljön az íróasztaltól, fel-alá kezd jár-kálni a színpadon)* Igaza van, kétségtelenül igaza van, tökéletesen igaza! De gondoljuk csak végig, mi is Ophelia? Voltaképp csak epizód. Egy korlátolt teremtés, akiből hiányzik minden kezdeményezés. Mert mit csinál a Hamletben, először csak várja, aztán megint várja, később még egy ideig várja, s a végén megtébozódik. Tébozásban énekel egy kicsit, és miután minden lelki és szellemi képességét kimerítette, vízbe fullad. Merőben passzív alkot, örökké csak a háttérben, csupán arra szolgál, hogy Hamletnek legyen kihez intéznie monológjait, és mellesleg, hogy az apja, ez a vén tökfilkó megőrizhesse a tekintélyét, bátyja pedig szerető testvérnek képzelhesse magát. Nincs benne semmi energia, semmi fantázia, semmi belső ellentmondás. Nem magának való szerep ez, Liliana Karlovna. Nagy kár lenne Opheliára pazarolni a tehetségét.

LILY Én talán mégiscsak jobban tudom.

ZAHEDRINSZKIJ Le kell mondania erről a szerepről, ha már nem nézi a saját érdekét, legalább a színház javáért. Annyi ragyogó szerep vár még önre.

Például mért nem akarja eljátszani Othellót?

LILY Kité?

ZAHEDRINSZKIJ Hát Othellót. Rendkívül bonyolult jellem. Othello nemcsak a féltékenységet jeleníti meg, de a parvenü sértett hiúságát, a megcsalt zsarnok gyöttrődését, annak a férfinak a problémáját, aki... De mennyire! Éppen magának való szerep.

LILY *(jegesen)* Arról megfeledekzik, hogy nő vagyok.

ZAHEDRINSZKIJ Ó, csakugyan. Bocsásson meg, kérem.

LILY Ezt nem lehet megbocsátani.

ZAHEDRINSZKIJ Akkor talán Titániát a Szentivánéji álomból?

LILY Ez képtelenség.

ZAHEDRINSZKIJ Miért?

LILY Túl öreg hozzám.

ZAHEDRINSZKIJ *(már lázba jön)* De hogyha éjjel fönn a hold világít. / S födi tested zöld gally és virág. / Ki látja meg alattuk ifúságod / Nektárját, mely a méznél édesebb?

LILY Rosszul van, Ivan Nyikolajevics...

ZAHEDRINSZKIJ Elég poccsékul érzem magam.

LILY Látom, de láza is lehet.

ZAHEDRINSZKIJ Nincs, de valahogy nem kapok levegőt.

LILY De láza is van.

ZAHEDRINSZKIJ Ki kéne nyitni az ablakot.

LILY Hiszen nyitva van. *(Feláll)*

ZAHEDRINSZKIJ Talán még egyszer ki kell nyitni...

LILY *(odamegy hozzá, és a homlokára teszi a kezét)* Mondom én, hogy lázas. *(Leveszi a nyakából a kendőjét, és anyásan megtörli vele Zahedrinszkij homlokát, aki szó nélkül tűri. Majd lopva Zahedrinszkij fűrdőköpenye zsebébe csúsztatja a kendőt)* Pihennie kellene.

ZAHEDRINSZKIJ Ha már szóba hozta, nem akarná...

Szünet

LILY Mit?

ZAHEDRINSZKIJ Felmentését kérni a színháztól. Nem, én nem azt mondom, hogy örökre, csak egy időre... Mondjuk két-három évre...

LILY Minek?

ZAHEDRINSZKIJ Kolostorba mehetne.

Szünet

LILY *(beléje karol)* Járjunk egyet a kertben, az jót fog tenni. ZAHEDRINSZKIJ

Inkább Helsingörbe mennék vagy az erdőbe. Ládd, Titánia, be gyönyörű...

LILY *(szelíden)* Gyere velem, Ványuska, menjünk a lugasba, mint hajdanában, emlékszel?

ZAHEDRINSZKIJ Régen?

LILY Elűldögélünk, eldiskurálunk, mint a régi szép időkben.

ZAHEDRINSZKIJ Ami volt, elmúlt.

LILY Nem minden.

Balról bejön Zubatij fekete, egyrészes, félcombíg erő, vállpántos fűrdőruhában, nyakában törülköző, fején fekete gumi uszósapka, mely eltakarja fülét és homlokát, álla alatt becsatolva

ZUBATIJ Mária?

ZAHEDRINSZKIJ Mi máris?

ZUBATIJ Megbeszéltük a nacsálnyk elvtárral, hogy lemegyünk a strandra...

Mitől olyan falfehér?

ZAHEDRINSZKIJ Á, igaz. Kitűnő! Mehetünk!

LILY De Ványuska! Ilyen állapotban?! *(Zubatijnak)* A nacsálnyk elvtárs nem érzi jól magát.

ZUBATIJ Akkor megvárom. *(Olyan mozdulatot tesz, mintha balra vissza akar-na menni)*

ZAHEDRINSZKIJ *(kitépi magát Lily karjából)* Nem, nem, azonnal indulunk. /

Ó, véghetetlen láthatár! / Csobog, csobog a tengerár. / Vívjog, sirály, fújj, tiszta, sós fuvallat! / Szabad szél, nyiss teret! LILY Ahogy gondolod, Ványuska, de ez csöppet se tetszik nekem.

Zahedrinszkij és Zubatij kimegy jobbra

(Utánuk kiált) De nagyon vigyázzon rá!

Szünet

(Áll és a távozók után néz. Szavalni kezd)
Lord Hamlet - a mellénye tárva-nyitva,
Csupasz fővel, szennyes harisnya lábán,
Az is kötetlen csüng bokáira,
Sápadtan, mint az ünge, térdvacogva,
S oly szájalomra méltó egy alak,
Mintha pokolból futna egyenest
Szörnyűt beszélni - csak élembe állt.

CSELCOVA HANGJA (a jobb kulissza mögül) Aljosa!

LILY

Ó, mely dicső ész bomla össze itten!
Udvarfi, hős, tudós, szeme, kardja, nyelve; E
szép hazánk reménye és virága, Az izlés
tükre, mint a szoborhoz, Figyelme tárgya
minden figyelőnek, Oda van, ím oda!

CSELCOVA HANGJA Aljosa!

LILY

S én legnyomorúbb minden bús hölgy között, Ki
szívtam zengő vallomási mézét, Most e
nemes, fölséges ést, miképp Szelid
harangot, félreverte sádom.

CSELCOVA (bejön jobbról) Aljosa! Aljoosa!

Cselcova ugyanolyan korú mint az első felvonásban, vagyis körülbelül negyvenöt éves, afféle mindenes, ugyanolyan kötényben, mint Cselcov, lábán szétaposott, ócska papucs, de a haja dauerolva van, fején ún. bugyonovka, amelyet a Bugyonij lovasezred katonái viseltek az 1920-as lengyel hadjáratban: csúcsos sapka nagy vörös csillaggal

CSELCOV HANGJA (a bal kulissza mögül) Mi kell!

CSELCOVA Hozd ide Lenin elvtársat, megérkezett a francia elvtárs!

CSELCOV Már megint?

CSELCOVA Ne beszélj annyit, hozd már! (A bal kulissza felé fordul) Csak jöjjön be, mőszjő elvtárs.

Jobbról bejön egy gabardinszövetből készült, hosszú, elegáns trencskóba öltözött férfi. Sárga, fűzős lábszárvédő. Gentlemanhez és sportsmanhez illő tweedsapka a fején. Fehér ing, magas gallér. A gallér széle akkori divat szerint nem hegyes, hanem kerek. Nyakkendőben. Vállára akasztva egy Leica fényképezőgépet. Lily kimegy jobbra

(Bevezeti a vendéget a színpad közepére) No, akkor láthassa, itt szokott tartózkodni. Az úgy volt, hogy egyik este itt ücsörgünk, én itt... (Az íróasztal előtti székre mutat) O meg amott... (Az íróasztal mögötti székre mutat) Aljosa! Mi lesz már azzal a Lenin elvtárral!

CSELCOV HANGJA Rögvest ott lesz!

CSELCOVA Mire én azt mondom neki: „Vologya, ne ülj itt dologtalanul, írd már valamit”. „És mit?” - kérdi tőlem. „Hát akár az imperializmus minta kapitalizmus legfelső fokát” - mondom neki. „Egész jó ötlet” - mondja ő.

Baról bejön Cselcov karján fényesre lakkozott, életnagyságú Lenin-szoborral, melyet ülve mintáztak meg, ezért térdben és csípőben derékszögben elhajlik, merev. Cselcov az íróasztal mögött lévő székre ülteti a figurát és kimegy

Azonmód meg is írta. (Leül az íróasztal előtti székre) Nagyon munkabíró ember volt, csak mindig kellett segíteni neki. Egyszer azt kérde tőlem: „Mit gondol, Matrjona Vasziljevna, mi jobb, először az egész világon forradalmat csinálni vagy csak egy országban?” Mire én aszondom: „Jobb az egész világon, és ha nem megy, akkor az egyikben”. „Igaz van, Matrjona Vasziljevna, mit is csinálnék én maga nélkül.”

Turista elveszi noteszét, és szorgosan jegyzetel

Hogy milyen érzékeny volt! Magával sose törődött. Be gyakran mondtam neki: „Gombolkozzék már be, Vlagyimir Iljics, mert huzat van”. De ő oda se bagózott, csak írt, csak írt egyvégtében, mintha nem is hallaná, amit mondok. Mire én fogtam magam... (Feláll, jobbra megy, kinyitja a fiókot, egy piros sálát vesz ki belőle. Visszamegy az íróasztalhoz, és Lenin nyaka köré csavarja) ...Egyből melege lett.

Turista zsebébe dugja noteszét, és beállítja a fényképezőgépét. Cselcova Lenin háta mögé állva egyik kezét a szobor vállán nyugtatva, megmerevedik ebben a pózban. Szünet. Felvétel

A legjobban a lekvárt szerette. Vége a látogatásnak. (Letekeri a sálát Lenin nyakáról. Jobbra indul)

Turista a nyomában

(Leül az asztalkához, és a sálát a fiókba teszi) A belépőjegy ára két rubel!

Turista elveszi a pénztárcáját

Csak aprópénzt fogadok el, mert nem tudok visszaadni.

Turista fizet

WOLF (balról bejön) Idegenvezető elvtársnő...

CSELCOVA Mindjárt, hát nem látja, hogy turistacsoporttal vagyok?! (Letépi a jegyet a jegyblokkról, ráüti a pecsétet és átnyújtja a Turistának) Itta jegye.

Turista elteszi a jegyet a zsebébe, és a kijárat felé fordul

Kérem a jegyet ellenőrzésre.

Turista visszamegy a kisasztalhoz. Cselcova kitölti a nyugtát a jegy kifizetéséről. Wolf leül az íróasztal előtti székre, szemben a nézőterrel. Cselcova ráüti a pecsétet a nyugtára, s átnyújtja a Turistának, és az orra alá tartja az Elszámolási Főkönyvet.

Írja alá!

Turista aláírja, és a kijárat felé fordul

És még egy rubel ötven jár a visszaemlékezésért.

Turista visszamegy, fizet. Cselcova átveszi a pénzt és egy másik nyugtát tölt ki egy másik ülőblokkról

WOLF (székből fölemelkedve) Idegenvezető elvtársnő...

CSELCOVA Ne zavarjon!

Wolf leül. Cselcova ráüti a pecsétet, és átnyújtja a nyugtát a Turistának. Turista a zsebébe teszi a nyugtát. Cselcova az orra alá dugja az Elszámolási Főkönyvet. Turista aláírja, és a kijárat felé fordul. Wolf feláll

Összekevertem a nyugtákat. A visszaemlékezésért kiállított lesz mosta belépőjegyért, és a belépőjegyért lesz mosta visszaemlékezésért.

Turista visszajön. Cselcova újra kiállítja a nyugtát a belépőjegyért. Wolf zubbonya zsebéhez kap, majd idegesen a nadrágja zsebében kotorászik, végigtapogatja minden zsebét - kivéve az érdemremekkel borított részt - melyekből öt van neki

(Ráüti a pecsétet, átnyújtja Turistának az új nyugtát a belépőjegy kifizetéséről, és egy újabb nyugtát állít ki a visszaemlékezésért) Ez nem külföld, itt rendnek muszáj lenni!

Wolf ráveti magát az íróasztalra, az iratok közt turkál. Cselcova ráüti a pecsétet, és átnyújtja a Turistának az újabb nyugtát a visszaemlékezés kifizetéséről. Turista kezét nyújtja a nyugtáért. Cselcova visszahúzza saját kezét a nyugtával

Előbb adja vissza amazokat!

Turista a zsebeiben kutat. Nem találja a nyugtákat

Nem lehetne gyorsabban?

Wolf négykézlábra ereszkedik, az íróasztal és a szék alatt keresgél. Turista végre megtalálja a nyugtát a belépőjegy kifizetéséről, avagy tulajdonképpen a visszaemlékezésről, valamint a visszaemlékezés kifizetéséről, avagy voltaképp a belépőért. Mindkét nyugtát átnyújtja Cselcovának. Cselcova módszeresen apró cafatokra tépi mindkét nyugtát, és a kisasztal fiókjába hajítja. Átnyújtja Turistának a nyugtát a visszaemlékezés kifizetéséről

Írja alá! (Turista orra alá dugja az Elszámolási Főkönyvet)

Wolf végre megtalálja a csikket az asztal alatt, fölemeli és leül a székre

Nem ide kell! Nem lát a szemétől? (Ujjával rábök arra a helyre, ahol alá kell írni)

Turista aláírja, igyekszik erőt venni magán, de már remeg a keze

Maga analfabéta vagy mi a franc?...

Wolf elveszi zsebéből a gyufát, és meggyújtja a csikket. Nagy élvezettel egy mélyet szippant. Turista aláírás után eldobja magától a ceruzát, és pánikszertelen kirohan jobbra

(Megvetéssel) Békazabáló...

WOLF (feláll és a csikket a padlóra hajítja, rátapos) A nacsalnyik elvtárs már elment?

CSELCOVA Na és?

WOLF Nincs itt.

CSELCOVA Akkor elment.

WOLF Egyedül ment el?

CSELCOVA Miért?

WOLF Mert ha esetleg Wolf elvtársnővel...

Cselcova a maradék teáját kavargatja az üveg pohárban, és szemlátomást élvezi, hogy Wolf feszülten várja válaszát. Kanálzörgés. Szünet

CSELCOVA Talán vele.
WOLF Hová mentek?
CSELCOVA Talán a kertbe.
WOLF Es miért a kertbe?
CSELCOVA Mindig oda szoktak menni.
WOLF És mikor?

Szünet. Cselcova a teáját szürcsöli, többször is ünnepélyesen, szándékosan húzza az időt

CSELCOVA Időnként.

Wolf kirohan jobbra. Cselcova iszik egy korty teát, és nagy igyekezettel próbál valamit kitörölni az Elszámolási Főkönyvből

TATJANA *(balról bejön)* Hol van Zubatij elvtárs?
CSELCOVA Nyilván a szobájában.

Tatjana *kimegy balra.* Cselcova *kitép egy lapot az Elszámolási Főkönyvből, apró cafatokra tépi, és a kisasztal fiókjába teszi*

CSELCOV *(balról bejön egy bevásárlókosárral)* Hal nincs.
CSELCOVA Torma van?
CSELCOV Az van.
CSELCOVA Es mikor lesz hal?
CSELCOV Azt mondták, hogy holnap.
CSELCOVA Akkor ma torma lesz hal nélkül, és holnap hal torma nélkül.
CSELCOV De holnap bárányhúsna kéne lenni.
CSELCOVA Es ma nem volt bárányhús?
CSELCOV Nem tudom, nem kérdeztem.
CSELCOVA *(felállva)* Nélkülöm semmire se mentek. *(Balra megy)*

Jobbról bejön Zahedrinszkij és Zubatij. Zubatij már törülköző nélkül. Zahedrinszkij Zubatij nyakába csimpaszkodik, teljes súlyával annak bal vállára támaszkodik. Zahedrinszkij jobb lába tehetetlenül csüng

CSELCOV *(néhány lépést tesz a belépők felé)* Mi történik a nacsalnyik elvtársal...

Zahedrinszkij nem válaszol. Zubatij segítségével a jobb oldali szófa felé igyekeznek. Zubatij segít neki leülni a szófára

(Közeledve a szófához) Nacsalnyik elvtárs!
ZUBATIJ *(Cselcovnak)* Nem az én hibám!
ZAHEDRINSZKIJ Mondjuk, hogy nem.
CSELCOV Mi van a lábával?
ZAHEDRINSZKIJ Eltört.
CSELCOV Hogyan? Hol?
ZAHEDRINSZKIJ A tengerben.
CSELCOV Az elvtárs elbukott a tengerben?
ZAHEDRINSZKIJ Nem én, hanem Zubatij elvtárs.
ZUBATIJ Én se buktam el!
ZAHEDRINSZKIJ Csak hanyatt vágódott.
ZUBATIJ Valami feldöntött!
CSELCOV És a lába?
ZAHEDRINSZKIJ Az enyém!
CSELCOV De hiszen Zubatij elvtárs vágódott hanyatt!
ZAHEDRINSZKIJ Én is.
ZUBATIJ *(Zahedrinszkijnek)* De később!
ZAHEDRINSZKIJ Ez itt a bökkenő!
CSELCOV *(Zubatijnak)* És mért vágódott hanyatt, Zubatij elvtárs?
ZUBATIJ Mert valami feldöntött.
CSELCOV Mi?
ZUBATIJ Egy hullám.
CSELCOV Mért van akkor a nacsalnyik elvtárs lába eltörve, és nem a magáé?
ZUBATIJ Mert a nacsalnyik elvtársra döntött engem.
ZAHEDRINSZKIJ Úgy bizony! Pontosan így történt.
CSELCOV Es eltörte a lábát.
ZAHEDRINSZKIJ Erről van szó.
CSELCOV A víz puha!
ZAHEDRINSZKIJ De Zubatij elvtárs kemény.
CSELCOV Vagyis a hullámnak Zubatij elvtárs segítségével sikerült kitörni a maga lábát...
ZAHEDRINSZKIJ Elég baj az nekem.
CSELCOV Ezt nevezem!
ZAHEDRINSZKIJ És a látszat ellenére, minden logikus. Zubatij elvtárs a verseit szavalta, és a hullám csak reagált rá.
CSELCOV De hiszen nem maga szavalt, hanem Zubatij elvtárs!
ZAHEDRINSZKIJ Az elemek fékezhetetlenek és vakok. Különbösen se a hullám törte el a lábamat, hanem Zubatij elvtárs.
ZUBATIJ De igenis a hullám!
ZAHEDRINSZKIJ A hullámnak nem volt semmi kifogása ellenem, egyszerűen elragadta az indulat. Nem is veszem zokon tőle. Annál inkább Zubatij elvtárostól...
ZUBATIJ Nem kellett volna ott lábatlankodni!
ZAHEDRINSZKIJ Nem? Es ki akart mindenáron velem strandolni?

Szünet

CSELCOV Feküdjön le, nacsalnyik elvtárs. *(Segít Zahedrinszkijnek lefeküdni a szófára, lábbal az előszín, fejével az erkélykijárat felé. Az a fal, melynél a szófa áll ferde. Megtapogatja Zahedrinszkij lábát)* Fáj itt?

ZAHEDRINSZKIJ Fáj.
CSELCOV És itt?
ZAHEDRINSZKIJ Itt is.
CSELCOV Itt azért jobban?
ZAHEDRINSZKIJ Jobban.
CSELCOV Hát emitt?
ZAHEDRINSZKIJ Auuu!
CSELCOV Elég ocsmányul fest.
ZUBATIJ Talán nem is fáj, csak úgy gondolja a nacsalnyik elvtárs.
CSELCOV Inkább segítene nekem az elvtárs, ahelyett hogy marhaságokat beszél. *(A hóna alatt fogja meg Zahedrinszkij, és arrébb húzza a szófa hosszában)*

Zubatij megfogja Zahedrinszkij lábát

ZAHEDRINSZKIJ Auuu! *Zubatij*

elengedi Zahedrinszkij lábát

Ne kerüljön a szemem elé ez a költő!
CSELCOV Jobb, ha maga most leül, Zubatij elvtárs.

Zubatij a szófára ül, közben jól megnyomja Zahedrinszkij lábát

ZAHEDRINSZKIJ Aaaaa!!!
CSELCOV Ne ide, hanem a székre.

Zubatij leül az íróasztal előtti székre, szemben a nézőtérrel/

És el ne mozduljon onnan az elvtárs. Közben elszaladok egy kis ecetes vízért. Az egész lába fel van dagadva.

ZUBATIJ *(felállva)* A dolog velem is megtörténhetett volna!
CSELCOV Leülni!

Zubatij leül

És el ne mozduljon! *(Kimegy balra)*

Szünet

ZUBATIJ Most haragszik rám a nacsalnyik elvtárs?

Zahedrinszkij hallgat.
Szünet

Maga is azt mondta, hogy a versek jók...

Zahedrinszkij hallgat.
Szünet

„Nagyon jók - mondta a nacsalnyik elvtárs -, csak nem hallani a tenger zúgásától.”

Zahedrinszkij hallgat.
Szünet

Akkor én újra elszavalhatom a nacsalnyik elvtársnak. *(Feláll)*

Zahedrinszkij hallgat.
Szünet

(Leül) A nacsalnyik elvtárs nem jelent föl?

ZAHEDRINSZKIJ Magát?
ZUBATIJ Hát azért, hogy én a nacsalnyik elvtárs lábát...
ZAHEDRINSZKIJ Nem.
ZUBATIJ Biztosan nem?
ZAHEDRINSZKIJ Ide hallgasson, Zubatij! Párbajozott már valaha?
ZUBATIJ Hogy én párbajoztam-e?
ZAHEDRINSZKIJ Tudja, két ember, két egyed szemtől szemben, színről színre, látják egymást, egymás szemébe néznek, egyik a másik ellen, nyíltan, egyenesen.
ZUBATIJ Eh! Azt már nem!
ZAHEDRINSZKIJ És akkor megverekednek. Vagy inkább megmérkőznek. Jobban mondvá összemérik az erejüket. Lemérik, melyikük az erősebb, nemcsak fizikailag. Leikileg, sőt szellemileg is, kinek jobb a reflexe, magasabb fokú az intelligenciája, nagyobb az önuralma, tökéletesebb a technikája és erősebb a győzni akarása. Ez a mérkőzés bizonyos szabályok szerint történik, ezeket egyikük se segheti meg. Ha valamelyikük megszegi, azt diszkvalifikálják, vagyis ő lesz a vesztes.
ZUBATIJ *(bamba félmosollyal, mint aki egy bűdös szót se ért az egészszölből)* Ugyan már...

ZAHEDRINSZKIJ Nem tagadom, hogy a legszívesebben kitekerném a nyakát, kitörném a kezét-lábát, egyenként kiszagatnám, azután kivenném a fogait, hasba szúrnám, laposra verném a pofáját, utána elásnám, és jól megdöngölném a földet. Mindezt személyesen, nem távvezérléssel, a saját két kezemmel azonnal, most, itt!

ZUBATIJ He, he, he...
ZAHEDRINSZKIJ Mit vigyorogsz, te...
ZUBATIJ Ha egyszer nem teheti meg az elvtárs.
ZAHEDRINSZKIJ Es mért ne tehetném? ZUBATIJ
(örvendezve) Mert ki van törve a lába.
ZAHEDRINSZKIJ Ez tény.
ZUBATIJ A nacsalnyik elvtárs legfőljebb föl tudna jelenteni
ZAHEDRINSZKIJ Tudnám, ha akarnám.

Szünet

ZUBATIJ (nyugtalanul) És fel akar jelenteni?

Zahedrinszkij arccal a falnak fordul, háttal Zubatijnak (A

székéből felállva) Főljelent?

Szünet

CSELCOV (bejön balról, egy üvegben ecetes vizet hoz, egy csomaggezt meg
kötszert. Zahedrinszkij fölé hajol) Nacsalnyik elvtárs...

Zahedrinszkij nem reagál rá

Nacsalnyik elvtárs!

Zahedrinszkij nem reagál rá

Itt a kötszer.
ZAHEDRINSZKIJ (hanyatt fordul) Kérem, húzza el a függőnyt, annyira bánt a
fény.

Cselcov összehúzza a kiséfüggőnyt az erkélykijáratnál. A színpadon félhomály
van

CSELCOV (a gézt az ecetes vízbe mártja, és Zahedrinszkij lábára tekeri) Csak
ideiglenesen, nehogy földagadjon. Mert ha eltörött, akkor ide doktort kell
hívni.

ZAHEDRINSZKIJ Azt hiszem, hogy eltört.
CSELCOV (bepólyálja a lábát) Rá tud állni?

Zahedrinszkij megpróbál fölállni, de rögtön visszaesik a szófára

Ki kell hívni az orvost. (Feláll és jobbra ki akar menni)
ZUBATIJ Majd én elmegyek érte! CSELCOV Tudja
egyáltalán, hogy hol keresse?

Zubatij kikerüli Cselcovot, és kiszalad jobbra

(A kinyargaló Zubatij után nézve) Hát ez kilötte magát, mint szar a repülőből.
ZAHEDRINSZKIJ Alekszandr Ivanovics...
CSELCOV (Zubatij után nézve) Mi van, Ivan Nyikolajevics...
ZAHEDRINSZKIJ Nem látta véletlenül Tajjana elvtársnőt?
CSELCOV Nem.
ZAHEDRINSZKIJ Nem keresné meg...

Szünet. Cselcov továbbra is a kijáratot nézi jobbra

Megtenné a kedvemért?
CSELCOV Tudja mit, Ivan Nyikolajevics? Azt hiszem jobb, ha én most utána
megyek.
ZAHEDRINSZKIJ Minek?
CSELCOV Ez a Zubatij sehogy se tetszik nekem.
ZAHEDRINSZKIJ Miért? Olyan, mint a többi. Ha útközben valahol meglátná...
CSELCOV (a szavába vág) Nincs szüksége valamire?
ZAHEDRINSZKIJ Köszönöm, nincs semmire. Talán a kertben találja vagy...
CSELCOV Nem kér vizet?
ZAHEDRINSZKIJ Nem kérek. Vagy valahol a strandon...
CSELCOV Mindjárt jövök. (Elindul a kijárat felé)
ZAHEDRINSZKIJ Alekszandr Ivanovics!

Cselcov kimegy balra

(Felkel a szófáról, majdnem összeesik, de legyűri fájdalmát. A falba kapaszkodva,
nagy erőfeszítéssel vonszolja magát a kijárat felé jobbra. Sietségével
igyekszik legyőzni teste tehetetlenségét. Már majdnem odaér a kulissza
mögé vezető kijárathoz) Ha látna valahol, mondja meg neki, hogy... (Hallgatódzik,
de Cselcov már kiment az épületből)

Szünet.

Zahedrinszkij megfordul. Visszafele már nem siet. Eléri a szófát, lefekszik rá,
ahogy az előbb. Hanyatt fekszik, két keze a feje alatt. A mennyezetet bámulja.
Lehunnya a szemét.

Hosszú szünet.

A kiséfüggőny hasadékaiban feltűnik Szejkin feje a tisztí sapkában.

Szünet.

A fej jobbra fordul, vagyis a nézőtér felől nézve balra, mintha a fej gazdája tájé-
kozódni akarna. Zahedrinszkij felé tekintet.
Szünet.

A kiséfüggőny hasadékaiból előbújik Pjotr Alekszejevics Szejkin a cári hadsereg
tisztí egyenruhájában, derékszíjjal és sapkában, de kard nélkül, hóna alatt egy
lókoponyát tart. Ugyanannyi időse, mint az első felvonásban, és a külseje se vál-
tozott. Ovatosan, hogy fel ne keltse Zahedrinszkijt, akiről feltételezhető, hogy
alszik, odalép a szófához, és a mozdulatlan Zahedrinszkij fölé hajol. Egy ideig
ebben a pózban marad. Nesztelenül megfordul, leül a székre az íróasztal előtt,
háttal Lenin szobrának, szemben Zahedrinszkijel. A térdére teszi a lókopo-
nyát. Mozdulatlanul ül.
Szünet.

(Kinyitja a szemét és felkőnyököl) Ki az?

SZEJKIN En vagyok.
ZAHEDRINSZKIJ Kicsoda?
SZEJKIN Pjotr Alekszejevics Szejkin.
ZAHEDRINSZKIJ Ááá, üdvözlöm.
SZEJKIN Zdrasztvujte, Ivan Nyikolajevics,
ZAHEDRINSZKIJ Mi újság, éldegélünk, éldegélünk?

Szejkin nem válaszol

Annyi év telt el azóta... és hogy szolgál az egészsége?

Szejkin nem válaszol

Elnézést, hogy nem kelek föl, de ugye látja. (Bepólyált lábára mutat)

Szejkin bólint

Messziről jön?
SZEJKIN Nagyon messziről.
ZAHEDRINSZKIJ Mi itt mind messziről jövünk, bárki se mozdultunk. Nem is-
merne rá semmire, most minden másképp van.
SZEJKIN No, minden azért nem.
ZAHEDRINSZKIJ Igaza van, némely dolgok nem változtak.
SZEJKIN Némelyek nem.
ZAHEDRINSZKIJ Mit tudhat maga erről. (Hirtelen nyugtalanul) Miért mondja
ezt?
SZEJKIN A szív nem változik.
ZAHEDRINSZKIJ Maguknál se?
SZEJKIN Még nálunk se.
ZAHEDRINSZKIJ (egyre nyugtalanabban) Minek jött ide...
SZEJKIN Hogy magát lássam.
ZAHEDRINSZKIJ Ez kedves magától, Pjotr Alekszejevics. Én igazán nem vol-
tam túl udvarias magával.
SZEJKIN Én se magával.
ZAHEDRINSZKIJ Már nem nehezelt rám?
SZEJKIN Az udvariatlansága miatt már nem.
ZAHEDRINSZKIJ Akkor mi miatt?
SZEJKIN Inkább azt kérdezze, hogy ki miatt?

Zahedrinszkij feje az ágyra nyaklik, a mennyezetet bámulja.
Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Elvehette volna.
SZEJKIN Igen.
ZAHEDRINSZKIJ Férjhez ment volna magához.
SZEJKIN Hozzám jött volna.
ZAHEDRINSZKIJ Akkor miért nehezelt rám?
SZEJKIN Nem az fájt, ami akkor volt, csak ami azután történt.
ZAHEDRINSZKIJ Azután maga valahogy nem volt sehol.
SZEJKIN Igaz.
ZAHEDRINSZKIJ Most még kevésbé van...
SZEJKIN Ez is igaz.
ZAHEDRINSZKIJ Akkor nincs joga nehezteni rám.
SZEJKIN Nincs jogom.
ZAHEDRINSZKIJ Akkor miért nehezelt mégis?
SZEJKIN Mit tegyek, Ivan Nyikolajevics, nincs jogom nehezteni magára, nem
is létezem, mégsem tudok megbocsátani.
ZAHEDRINSZKIJ Mit kíván tőlem...
SZEJKIN Ne féljen, azért jöttem csak, hogy elbeszélgessünk.
ZAHEDRINSZKIJ (megkönnyebbülten) Akkor jó, azt igazán megtehetjük. Ne-
kem sincs már kivel.
SZEJKIN Van itt ember éppen elég.
ZAHEDRINSZKIJ Miféle ember? Volt ember, nincs ember. Tudja maga, hogy
valójában milyen nagy szerencséje van?
SZEJKIN Nekem?
ZAHEDRINSZKIJ Épp idejében ment el. Ez mi, ha szabad kérdeznem?
SZEJKIN Micsoda?
ZAHEDRINSZKIJ Ez a vicssorító izé? (A lókoponya vicssorító fogazatára mutat)
SZEJKIN A katonatársam.
ZAHEDRINSZKIJ Olyan furcsa...
SZEJKIN Annál is több nekem, a legjobb barátom, a leghűségesebb bajtársam.
Velem volt mindvégig Vrangel hadseregében. Benne sohase csalódtam.
ZAHEDRINSZKIJ Mindvégig?
SZEJKIN Nem is válok meg tőle soha.
ZAHEDRINSZKIJ Nemis szabad, ha egyszer jó barát. De ha már szóba került,
hogy nehezelt...
SZEJKIN Ne is beszéljünk róla, Ivan Nyikolajevics, elmúlt, felejtjük el. Végére is
az én hibám volt.

ZAHEDRINSZKIJ Én viszont joggal neheztelhetnék magára.
SZEJKIN Neheztel rám?
ZAHEDRINSZKIJ Igen.
SZEJKIN Még ma is? Nekem valójában nem is volt fontos.
ZAHEDRINSZKIJ Magának nem. De Tatjánának... Ezért neheztelek magára.
SZEJKIN Butaságokat beszél, Ivan Nyikolajevics. Azt akarná, hogy nekem is fontos legyen az, ami fontos volt neki?

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Igaza van. Nem akarom.
SZEJKIN No, látja, hogy milyen butaság.

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Azt hiszem, már nem is neheztelek magára. Annál inkább egy bizonyos Zubatijra.
SZEJKIN Zubatij? Nem ismerem.
ZAHEDRINSZKIJ Mondtam én, hogy szerencséje van.
SZEJKIN Miféle alak?
ZAHEDRINSZKIJ Ne is beszéljünk róla.

Szünet

Nem tudja, hol lehet most Tatjana?
SZEJKIN Tudom.
ZAHEDRINSZKIJ (olyan hevesen ül fel a szófán, hogy megüti a beteg lábát, az arca eltorzul a fájdalomtól, de nem törődik vele) Hol?
SZEJKIN Mért akarja tudni?
ZAHEDRINSZKIJ Hogyhogya miért?
SZEJKIN Mindenáron tudni akarja?
ZAHEDRINSZKIJ (fölemelkedik, a szófára ül, lába a padlón) Tudni akarom!
SZEJKIN Valóban akarja?
ZAHEDRINSZKIJ Maga ne ugrasson engem!
SZEJKIN Ha valóban akarja... (Feláll. A lókoponyát a székre teszi, szemben Zahedrinszkijel, az erkélykijárához megy. Az erkélykijárat bal falmélyedéséhez lép, és meghúzza a kislüggöny zsinórját)

A kislüggöny szétnyílik. Shakespeare Szentivánéji álom című darabjának színtere tűnik fel. Tatjana-Titánia gyönyörű fantáziaviseletben, mely kidomborítja szép idomait.

Zubatij-Zuboly, mint legutóbb, vagyis egyrészes fekete fürdőruhában, vállpánttal, mely félcombjáig ér, fején szoros, fekete, fülét takaró, homlokába húzott úszósapka, álla alatt becsatolva.

Minden eltűnik, ami előzőleg az erkélyajtón túl látható volt, vagyis a balusztrád, a ciprusfák csúcsa meg a tenger.

Elengedhetetlen azaz impresszió, hogy a jelenet nem az erkélyen, hanem egy másik dimenzióban játszódik, vagyis egy meghatározhatatlan térben. Ennek a kisszínpadnak kis nézőtere erősen ki van világítva. Tatjana-Titánia a kö-telezőn előírt, erdei virágágyon fekszik. Zubatij-Zuboly föléje hajol. Körös-körül az erdő néhány jellegzetes kelleke. Tatjana-Titánia az álomból ébredvezve

TATJANA Mi angyal ébreszt a virágos ágyból?

ZUBATIJ Pinty és veréb, pacsirtafi,
S igazmondó kakuk:
Dalára egy férj sem meri

TATJANA Mondani, hogy: „hazug”!
Kérlek, nemes halandó, énekelj:
Fülem szerelmes igéző dalodba, S
erőltet szép erényid ereje Első
látásra már bevallanom, Esküdvé,
hogy szeretlek, angyalom!

Zahedrinszkij roppant erőfeszítéssel, ám fájdalomról megfeledkezve, fölemelkedik a szófáról

ZUBATIJ Ez nem fizetődik ki, asszonyom,
Minek az érzés ide? Így vagy úgy
Az ily jó alkalommal élni kell.

TATJANA Te éppen oly bölcs vagy, mint aminő szép.

ZUBATIJ Egyik se biz én; de ha annyi eszem volna, hogy kitalálnék
ebből az erdőből: úgy épp elég volna magam szükségére.

TATJANA Ó, e ligetből mért kívánczol?
Akarsz, nem: itt maradsz, nem távozol.
Szellem vagyok, de nem közrendbeli;
Országomat örök nyár kedveli
Es én szeretlek; jöjj hát, jöjj velem;

Zahedrinszkij a kisszínpad jobb falmélyedéséhez megy. Jobb vállával nekításmaszkodik, és nézi az előadást

Tündérim oldalodhoz rendelem,
Hogy hozzanak mélyből számodra gyöngyöt;
Virágágyon daluk szunnyasszon el; S
megfinomítom halandó göröngyöd,
Hogy szállni tudj a lég tündérivel.

ZAHEDRINSZKIJ (ordítva) Elég!

A színészek abbahagyják a játékot, és várakozóan a nézőtér felé fordulnak

SZEJKIN Mi baja van, Ivan Nyikolajevics...
ZAHEDRINSZKIJ (erősen sántítva, minduntalan egyensúlyát veszítve, de nem törődve a fizikai fájdalommal a kisszínpad hosszában balra megy. Szejkin előtt megáll, jobb kezével a falba kapaszkodik) Minek jöttél vissza? Bosszút akarsz állni?

SZEJKIN Én? Mért, talán nem tetszik?
ZAHEDRINSZKIJ Jago, te cudar zsvivány!
SZEJKIN Ez egy másik darabból van.
ZAHEDRINSZKIJ En téged... én téged...

SZEJKIN Mit tehet velem?
ZAHEDRINSZKIJ (nyugodtan) Igaza van, semmit se tehetek. (Hirtelen dühében a falra sújt öklével) Auuu! (Túl erősen verte oda, fölsérti a kezét) SZEJKIN Ivan Nyikolajevics, próbáljon kicsit uralkodni magán. Ha ez így megy tovább, a végén még teljesen megrokkán.

ZUBATIJ Végre folytathatom?
SZEJKIN Tessék csak. De most, ha lehet, egy másik darabból kérném. Ez itt, úgy látom, nem tetszik a nacsalnyik elvtársnak.

A kislüggöny önműködően leereszkedik.
Zahedrinszkij jobbra megy, és a szófára hanyatlik

(Közeledve feléje) Rosszul van?
ZAHEDRINSZKIJ Vízet!

Szejkin balra megy, és a vizeskancsóból önt a pohárba. Vagyis csak úgy tesz, mintha vizet öntene, mert a kancsóban nincs víz. Átnyújtja a poharat Zahedrinszkijnek.

Zahedrinszkij megfogja a poharat és mohón a szájához emeli. Iszik, de rájön, hogy nem iszik. Még egy kísérletet tesz, fejét hátrahajítja, de semmi. A poharat vizsgálgatja, aljával fölfelé fordítja. A pohár szemlátomást üres. A poharat vízszáadja Szejkinnek

Valahogy olyan száraz.
SZEJKIN (mézédesen) Mi száraz, Ivan Nyikolajevics?
ZAHEDRINSZKIJ Ez a víz.
SZEJKIN Az a legegészségesebb, ha száraz. (A poharat odaviszi az íróasztalhoz, az íróasztalra állítja)

ZAHEDRINSZKIJ Mért teszi ezt velem?
SZEJKIN Mit, Ivan Nyikolajevics?
ZAHEDRINSZKIJ Hát ezt az egészet Zubatijjal.
SZEJKIN (közeledik Zahedrinszkijhez, és megáll előtte) És még kivel?
ZAHEDRINSZKIJ Mindig is ellenszenves volt nekem, de nem hittem volna, hogy ilyen gazember.
SZEJKIN Ó, csak hébe-hóba.
ZAHEDRINSZKIJ Ilyet mutatni nekem...
SZEJKIN Maga akarta látni.

Gong a kislüggöny mögött.
Szejkin a szófától jobbra, annak lábánál áll. A falnak támaszkodik, a kisszínpad nézőjeként figyeli a játékot. A fal ferde, vagyis nem fogja eltakarni Zahedrinszkij a szófán, sem a kisszínpadot.
A függöny önműködően fölmegy.

Egy jelenet az Othellóból. Desdemona szerepében Lily Karlovna Wolf. Hálóingben fekszik az ágyon. Színházi jelmezben, de a frizurája változatlan, azaz elől frufu, kétoldalt felfelé kunkorodó hajtincsek. A kisszínpad bal oldaláról belép Rudolf Rudolfovics Wolf, Othello szerepében. Fején turbán, jelmezben van, de a tunikáján ugyanazok az érdemrendek fityegnek, mint előzőleg

LILY Ki az? Othello?

WOLF Igen, Desdemona.

ZAHEDRINSZKIJ (félhangosan) Ez nem nekem, ez most magának szól.

SZEJKIN (félhangosan) Biztos benne?

ZAHEDRINSZKIJ Hát... Talán nekem is szól, de nem ebben a szereposztásban.

LILY Lefekszel, uram?

WOLF Imádkoztál az este, Desdemona?

LILY Igen, uram.

WOLF Ha jut eszedbe még valami bűnöd, Amelyet

nem bocsátott meg az Úr,

Könyörögj érte haladéktalan.

LILY Mit akarsz ezzel mondani, uram?

WOLF Tedd meg s rövid légy. Majd odább megyek.

Nem öllek így meg, tisztátalanul;

Nem, Isten ments! A lelked nem ölöm meg.

LILY Ki akar megölni?

WOLF En!

ZAHEDRINSZKIJ (két tenyerét a szájához emelve, odakiáltja) A sínek!

WOLF (abbahagyja a játékot, Zahedrinszkijnek) Lesz szíves nem zavarni!

SZEJKIN Hagyja békén, én se szívelem ezt a mérnököt, de most kapóra jön.

A színészek újra folytatják a játékot

LILY Az Úr legyen

Irgalmas hozzám!

WOLF Szívből mondom: ámen!

LILY Ha így beszélsz, nem ölsz meg, azt remélem.

WOLF Hm.

LILY És mégis félek; rémes, mikor így

Forog a szemed. Mért is rettegek?

Hisz ártatlan vagyok, de félek - érzem.

WOLF Gondolj a bűneidre.
ZAHEDRINSZKIJ Csak semmi célozgatás!
WOLF (*abbahagyja a játékot, Szejkinnek*) Igazgató elvtárs, mi folyik itt?
SZEJKIN Csak folytassa.

A színészek folytatják a játékot

LILY Hogy szerettek,
Csak az a bűnöm.
WOLF Ez lesz a halálod.
LILY Fonák halál, mely megöl egy szerelmem.
Jaj, mit marod fogaddal úgy az ajkad?
Tetőtől talpig véres indulat ráz:
Baljós jelek; de remélem, remélem,
Nem nékem szólnak.
WOLF Csönd, egy szót se szólj!
LILY Nem szólok. Mit akarsz?
WOLF Kedves kendőmet, melyet néked adtam,
Te Cassiónak adtad.
ZAHEDRINSZKIJ Milyen kendőt?
LILY Életemre
S lelkemre: nem! Kérdezd meg, hívd ide.
ZAHEDRINSZKIJ Erről van szó!
WOLF Vigyázz szivem, ne esküdj hamisan; Halálos ágyadon vagy.
LILY De talán csak Nem most halok meg!
WOLF De igen, azonnal. Azért hát gyónd meg nyíltan
bűnödöt; Mert esküvel tagadd bár
minden ízét, Vas szándékomat, melytől
úgy nyögök, Nem fojtod el. A halál vár
reád.
LILY Ó, egek! Irgalom! (Sír)
WOLF Te szajha! Még előttem siratod?
(*Ujjával Zahedrinszkijre mutat*)

Szejkin megfordul, és szemügyre veszi Zahedrinszkijét. Wolf-Othello mutatójával Zahedrinszkijre bök, s ebben a pózban mozdulatlaná dermed. Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Ennek meg mi a baja?

*Szejkin már nem néz Zahedrinszkijre, megint nekitámaszkodik a falnak, és visszaválózik nézővé.
A színészek folytatják a játékot*

LILY Kergess el inkább, uram, csak ne ölj meg!
WOLF Dögölj meg, ringyó!
LILY Ölj meg holnap! Hadd élek reggelig!
WOLF Ha húzod...
LILY Egy félórát!...
WOLF Döntöttem, nincs halasztás.
LILY Engedj időt, csak egy imára!
WOLF Késő.

(*Fojtogatni kezdi*)

ZAHEDRINSZKIJ (*felugrik a szófárról, amennyire mostani állapotában tőle kitélik*) Ereszd el azonnal, te barom!
WOLF (*abbahagyja a fojtogatást*) Kérem, én így nem tudok dolgozni!
ZAHEDRINSZKIJ Akkor ne dolgozz, te fefejú!
WOLF Ne sértegesen engem!
ZAHEDRINSZKIJ Majd én mindjárt megsértelek. (*Fenyegetően közeledik feléje*)
WOLF (*a kisszínpad bal kulisszája felé hátrálva*) Ezt nem úszod meg szárazon!
ZAHEDRINSZKIJ Nem lesz időd beköpní, te spicli!
SZEJKIN Ez a modor igazán méltatlan a kulturális részleg felelős munkatársához. Mit szólna hozzá Csapajev elvtárs?
ZAHEDRINSZKIJ Tudja mit? Bassza meg Csapajev elvtársat!
SZEJKIN Kit?
ZAHEDRINSZKIJ (*észbe kap*) Őt talán mégse.

A kislüggöny önműködően leereszkedik

SZEJKIN Nem értem, mért szakítja meg folyton az előadást, Zahedrinszkij elv-társ. A féltékenység a maga problémája.
ZAHEDRINSZKIJ Azért mindennek van határa, Pjotr Alekszejevics. Én féltékenykedhetek, szenvedhetek, dühönghetek, de hogy fojtogatnék?! Azt soha!
SZEJKIN Mert ahhoz túl gyenge, Ivan Nyikolajevics. Az utat végig kell járni. Bármilyen áron is.
ZAHEDRINSZKIJ Talán magának, de nem nekem. Ha már arról van szó, hogy az utat végig kell járni, jobb, ha maga hallgat. Nagyon leszerepelt az első felvonásban.
SZEJKIN Melyik elsöben?
ZAHEDRINSZKIJ Rőgtön azután, hogy megkérte Liliana Karlovna kezét. Nem mondom, szép kilátással kecsegtette.

Szejkin hallgat

S egyáltalán szép kis jellem.
SZEJKIN A helyőrségbe kellett visszamennem.

ZAHEDRINSZKIJ A menyasszonya nélkül?
SZEJKIN Vissza akartam jönni.
ZAHEDRINSZKIJ Valahogy mégse jött vissza.

Szünet

SZEJKIN Az az érzésem, hogy mi most befejezzük ezt a jelenetet.
ZAHEDRINSZKIJ Melyiket? A leánykérést? Azt igazán érdemes volna.
SZEJKIN Nem, az Othellóból valót.
ZAHEDRINSZKIJ Aha. Mert az utat végig kell járni, igaz?
SZEJKIN Pontosan erről van szó.
ZAHEDRINSZKIJ Csakhogy a színészek már elmentek.
SZEJKIN Nem számít. Mi majd befejezzük.
ZAHEDRINSZKIJ De én nem vagyok a maga Desdemonája.
SZEJKIN Megleszünk nélküle. (*Főlemeli két kezét, szétterpeszti az ujjait, mozgatni kezdi, tornáztatja, majd ismét masszírozni kezdi az ujjait, ezt csinálja felváltva*)

Zahedrinszkij hátrálni kezd előle, elég esetlenül a beteg lába miatt. Szejkin lépésről lépésre követi

ZAHEDRINSZKIJ Mit akar már megint, Pjotr Alekszejevics...
SZEJKIN Ugyanazt, barátom, mindig csak ugyanazt.
ZAHEDRINSZKIJ Nem azt mondta, hogy már nem neheztel rám? SZEJKIN Nem is nehezteltem, de újabb körülmények merültek fel. ZAHEDRINSZKIJ (*már nem tud hová hátrálni, mivel nekiment a szófának*) Mi-féle körülmények...

Szejkin hirtelen kirántja a kendőt Zahedrinszkij fürdőköpenye zsebéből! Ez

valami fatális félreértés!

Szejkin leejti a kendőt, torkon ragadja Zahedrinszkijét, és a szófára dönti

CSELCOV HANGJA (*a jobb kulissza mögül*) Ivan Nyikolajevics!

Szejkin abbahagyja Zahedrinszkij fojtogatását. Hóna alá kapja a lókoponyát, és eltűnik a kislüggöny hasadékában

CSELCOV (*jobbról beszalad*) Ivan Nyikolajevics... (*Zihál*) Annyira siettem, de... Ivan Nyikolajevics, merre van?
ZAHEDRINSZKIJ (*a szófán fekve*) Itt vagyok.
CSELCOV Hála Istennek, már azt hittem, hogy valami baja esett.
ZAHEDRINSZKIJ Lidérces álmom volt.
CSELCOV A lába miatt. Rossz hírem van, nem jön a doktor.
ZAHEDRINSZKIJ Zubatij nem szólt neki?
CSELCOV Zubatij? Ei se ment a doktorért!
ZAHEDRINSZKIJ Mért, hová ment?
CSELCOV Följelenteni.
ZAHEDRINSZKIJ Beszéljen már.
CSELCOV Utánaeredtem, eleinte csak egyenest ment, látom ám, hogy befordul. „Aha!”-gondolom magamban. De semmi, azért fordult be, mert szívebben megy arra. Csak mikor aztán újra bekanyarodott, egy darabig előre ment, aztán meg bement oda...
ZAHEDRINSZKIJ Hova?
CSELCOV Jobb, ha nem mondom.
ZAHEDRINSZKIJ Honnan tudja, hogy ott mit csinált?
CSELCOV A kert felől kerültem meg, nyitva volt az ablak, és mindent hallottam.
ZAHEDRINSZKIJ Magát nem látta senki?
CSELCOV Közben beesteledett.
ZAHEDRINSZKIJ Följelentett...
CSELCOV Azt jelentette magáról, hogy maga nem jelentette föl őt. Igaz ez, hogy nem jelentette föl?
ZAHEDRINSZKIJ Nem volt mikor.
CSELCOV Pedig föl kellett volna, de mennyire, hogy föl kellett volna jelenteni... Most már késő. Na, erre én újfent usgyl át a kerten, végigloholtam az egész bulváron, s most ehun vagyok ni. Csak ezért ugrottam be útközbe... (*Hóna alól félliteres vodkásüveget vesz elő, és a padlóra állítja Zahedrinszkij ágya fejénél*) Magának hoztam.
ZAHEDRINSZKIJ Es milyen alkalomból?
CSELCOV A várakozásra. Jól jön még.
ZAHEDRINSZKIJ Isten fizesse meg.
CSELCOV Oj, oj kicsoda szerencsétlenség, Ivan Nyikolajevics, mért nem volt ott előbb.
ZAHEDRINSZKIJ Nem jött össze.
CSELCOV Nem följelenteni valakit, az súlyos vétség.

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Mikor jönnek értem?
CSELCOV Tán éjfélt előtt.

Szünet

Akkor én most... Ugye nem haragszik, Ivan Nyikolajevics, jobb, ha én most megyek.
ZAHEDRINSZKIJ Világos.
CSELCOV Nincs szüksége valamire?
ZAHEDRINSZKIJ Nem, nekem már semmire sincs szükségem.

Cselcov balra megy

Talán csak arra kérném...

Cselcov megáll

Kinyitná az ablakot, olyan füledt a levegő.

Cselcov meghúzza a kisszínpad függönyének zsinórját, és szabaddá teszi a kijáratot az erkélyre. Ismét ott van a balusztrád és a ciprusfák csúcsa, mint a Szentivánéji álomból és az Othellóból vett jelenet előtt. Csakhogy most vaksötét éjszaka van, és a ciprusok csúcsai feketébbek az éjszakai égnél

CSELCOV Még valami, Ivan Nyikolajevics. *Én nem mondtam semmit, és maga nem hallott semmit. Érti, ugye...*

ZAHEDRINSZKIJ Nyugodt lehet, Alekszandr Ivanovics.

Cselcov balra megy

És mindent köszönök.

CSELCOV Mit? Nem is ismerjük egymást. (Kimegy balra)

Szünet.

Zahedrinszkij maga elé révedve ül a szófán. Kis idő múlva meglátja a kendőt a földön. Feláll, fölemeli a kendőt és furdóköpenye zsebébe teszi.

Fölemeli a félliteres vodkásüveget a padlóról, odamegy az ivóasztalhoz, leül az íróasztal előtti székre, szemben Leninnel.

Egy erőfesz mozdulattal kihúzza a dugót.

Az üveggel szalutál Leninnek és a szájához emeli. Iszik, minden kortynál egyre hátrább hajítja a fejét.

A függöny lassan leereszkedik. Mikor Zahedrinszkij maximális mértékben hajol hátra, és az üveg szinte függőleges már, akkor gördül le végképp a függöny

III. FELVONÁS

A színpad felépítése és berendezése:

A színpad egész hosszában tengerpart. A látóhatár és a tengerpart vonala. Középen pravoszláv templom, vagyis inkább annak lapos makettje. A makettet a part szélére, a parttal párhuzamosan, mindkét kullisszához képest centrálisan kell elhelyezni. A makett és a part széle közt annyi helyet kell hagyni, hogy két egymás mellett elhaladó személy elférjen. A pravoszláv templom homlokzata (kontúrja) téglalap alakú, jóval magasabb, mint amilyen széles. A homlokzat fölött három hagymakupola. A középső nagyobb, magasabb, mint a két oldalt lévő. A kupolákon aranytól csillogó pravoszláv keresztet. A templom meszerően, vásárian tarka. A templom téglalap homlokzatából egy kapu van ki-hasítva, formáját tekintve magas, csúcsíves. Vagyis az egész homlokzat egyúttal kapu. A kapu hasadékaiban a látóhatár vonala és a tengerpart vonala látszik. A színpad teljes hosszában hízódó tengerpartot, látóhatárt és partvonalat csak a pravoszláv templom sziluettje töri meg a beléje hasított kapuvál, melynek hasadékaiban viszont láthatók a fentiek. A makett lapos, a kapunak nincs saját mélysége.

A pravoszláv templomtól balra óriási telihold látszik. Az éjszaka nagyon világos. Az egész színpad a hold varázslatos, eleven, szürreális visszfényében dereng. Szétszórta ezüst. A tenger ezüsttel átszött királykék színű. Az ég sötét zafirkék. Az egész tengerpart köves és fehér, királykék árnyalatú.

A pravoszláv templom és a jobb kullissza között, nagyjából feleúton a partszéle és a rivalda között, a partvonalal párhuzamosan két támla nélküli pad, az egyik a templomtól balra, a másik meg jobbra tőle. Mind a kettő fekete márványból. A bal padtól jobbra, feleúton a pad és a templom között, de közelebb az előszínhöz mint a két padhoz, fehérre lakkozott deck-chair nyugágyféleség, vagyis sezlon. A sezlon meghosszabbítása egy alacsony tábori szék, szintén fehérre lakkozva. Egyelőre számolyul szolgál. A sezlon mellett fehér, alacsony kisasztal. Rajta a következő tárgyak:

1. Egy üveg Coca-Cola King Size, avagy dupla méretű, dugó nélküli.
2. Egy doboz szivar, nyitva.
3. Arany cigarettatárca
4. Nagy, fehér hamutartó (nagy méretű, porcelánból)
5. Tábori látszó (binokuláris) tok nélküli, szíjjal, hogy nyakba vagy vállra lehessen akasztani.

Személyek a harmadik felvonásban a színpadon való megjelenésük sorrendjében:

Petya, körülbelül 27 éves

Lily Karlovna Wolf

Rudolf Rudolfovics Wolf

Anasztaszja Petrovna Batyuskova

Első Férfi, 30-40 éves

Második Férfi, 30-40 éves

Ivan Nyikolajevics Zahedrinszkij

Tábornok

Farkasember

I. Matröz, 20-25 éves

II. Matröz, 20-25 éves

Nagy Katalin, 18-30 éves

Alekszandr Ivanovics Cselcov

Matrjona Vasziljevna Cselcova

Pjotr Alekszejevics Szejkin

Tatjana Jakovlevna Borogyina

Cselekmény:

A sezlonon elnyúlva fiatal férfi, nem fekszik, hanem ül, lába a zsámolyon nyugszik, a korai rock and roll idójának aranyosan-ezüstösen csillogó öltözetében. A szakettet úgy kell szabni, hogy a színész könyékig feltűrhesse az ujját. Fent-ről lefelé is fel kell hasítani, hogy könnyen szétnyitható legyen. Frizura á la Elvis Presley, hátul felálló, elől homlokba hulló fűrt, szlávosan szőke. Fekete szemüveg fehér plasztikketretben. A lábán mutatós, barokkos Adidas cipő. Nagy szivart szív szabályos időközökben, ritmikusan, füstgomolyagokat eregetve (ha a színész dohányos, nem lesz probléma).

Jobb oldalon, a padon fekvé alszik valaki kinyújtott lábbal a pravoszláv templom felé. Fejét egy szétterített újsággal (cirill betűs újság) takarta le. Lábán elnyújt nemezcsizma. Vattanadrágot és vatta felsőrészt visel. Minden piszkos-szürke, földszínű rajta.

Szünet.

Felhangzik valami csattogás, mintha tapsolnának, rövid, szaggatott sorozatban, azután újra egyenként.

Szünet.

Jobbról lassan, sétáló léptekkel idősebb pár jön be az 1910-es évek divatja szerint öltözve. Megjelenésük előkelő, felsőbb körökre valló. Wolf és Lily Karlovna. Lily az előszín felől, Wolf bal oldalán van. Karonfogva vezeti Wolfot, aki kissé gyámoltalannak látszik. A botjára támaszkodik, ugyanaz, mint az első felvonásban. Ugyanolyan egyenletes léptekkel haladva odaérnek a sezlonon elnyúló férfihez, megállnak. Wolf megbillenti a kalapját

LILY Izvinyitye, goszpogyin

A fiatalember füstgomolyagokat ereget.

Szünet

Izvinyitye, tovaris...

A fiatalember füstgomolyagokat ereget.

Szünet

Do you speak English?

PETYA Szólisz csak Petyának.

LILY Hány óra van?

Petya leteszi szivarját a hamutartóra, bal ruhaujját könyékig feltűri. A karján különböző márkájú órák vannak, csillogó óraszíjakon. A legújabb márkák: Scuba, Driving stb., nyomásmérővel, magasságmérővel, stopperórával, számológéppel stb. felszerelve. Petya most leereszti jobb ruhaujját, és benyúl a belső zsebébe, ahonnan kihúz egy ódivatú arany Omega zsebrórat aranyláncsal, felkattintja az óra fedelét. Megnézi az órát, majd becsukja a fedelét, és belső zsebébe teszi

PETYA Tizenegy.

LILY Bolsoje szpaszibo, miszter.

Lily és Wolf balra kimegy ugyanolyan lassú, sétáló léptekkel. Petya szivarja

után nyúl, és füstgomolyagokat ereget.

A padon alvó férfi nyugtalanul fészkelődik álmában, és az újsággal zörög. Majd mozdulatlanra dermed és tovább alszik.

Felhangzik a csattogás, sorozatban és egyenként.

Jobbról bejön Anasztaszja Petrovna Batyuskova, nagyon öreg már. Szegényes ruhában, fejkendőben, igazi, népből származó bábúsa. Batyut cipel a hátán. Lassan ballag. Petyához érve megáll. Leveszi hátáról a batyut, kibogozza. Egy szamovárt vesz ki belőle, ugyanazt, amelyet az első felvonásban hozott be a színpadra

ANASZTASZJA Nem venné meg?

Petya tagadólag rázza a fejét

Olcsón adom ám.

Petya tagadólag rázza a fejét. Anasztaszja a batyuba teszi a szamovárt.

Összekötözi a batyut, s a hátára dobja. Lassan ballag. Kimegy balra.

Felhangzik a csattogás, sorozatban és egyenként.

Bal oldalról bejön két férfi, egy összecucukható létrát hoz. Mindketten szögletesek, széles vállúak, olyanok, mint a Sztalin-korszakbodyguardjai (testőr). Egyforma ruha, fekete öltöny az ötvenes évek szovjet divatja szerint: széles szárú nadrág, széles vállú kétsoros zakó, fehér ing, lefelé konyuló hegyes gallér, széles nyakkendő, fekete, fényesre suvíkszott cipő.

Petya ügyet se vet rájuk.

Odaérnek a pravoszláv templomhoz. A kapu jobb oldalának támasztják a létrát. Első Férfi felmászik a létrára, zsebéből kivieszi a kalapácsot, a szöveget, és elkezdi beverni felül, a csúcsív jobb oldalába.

Második Férfi a létrát fogja.

Néhány kalapácsütés után ébredezni kezd a padon alvó férfi. Először az újság alatt mocorog, de egy különösen energikus és hangos kalapácsütés után hirtelen felül, a lába továbbra is kinyújtva a padon. Az újság leesik az arcáról. Ivan Nyikolajevics Zahedrinszkij az. Zahedrinszkij jócskán megöregedett. Nem korban, mert ugyanolyan idős, mint az első és a második felvonásban volt, vagyis körülbelül ötvenéves, de küllemre. Poľaszakállá már teljesen ősz, arca borostás, a borosta szürkés, haja hosszú, régen nyíratkozhatott, gondozatlan és ugyancsak ősz

ZAHEDRINSZKIJ (a létrán álló férfi felé olyan hangon, ahogy a kutyát szótkát elkergetni) Kotródj innen!

A létrán álló férfi Zahedrinszkij felé fordul kezében a kalapáccsal. A létra alatt álló szintén érdeklődést mutat. Petya füstgomolyagokat ereget, és nem mutat semmi érdeklődést

Már aludni se lehet ezektől a rühös kutyáktól!

A férfi a kalapáccsal a kezében lassan lejön a létráról. Zahedrinszkij a padra ül, lábát leteszi a földre. Nem törődik a két férfival. Az Első már lejt a létráról, és lassan közeledik Zahedrinszkijhez. A Második mögötte lépked. Megállnak Zahedrinszkij előtt, aki nagyokat nyújtózik, ásítózik, megvakarja a hónalját, és figyelemre se méltatja a két férfit

ELSŐ Te ismered?

A Második tagadólag rázza a fejét

Akkor meg kéne ismerkedni. (Rálép Zahedrinszkij lábára) ZAHEDRINSZKIJ (lassan feláll) Van valami hézag? ELSŐ A kolléga meg akar ismerkedni. ZAHEDRINSZKIJ Mondd meg neki, hogy nem tetszik a pofája. ELSŐ (a Másodiknak) Hallod? MÁSODIK Nem én. Nem lehetne megismételni? ELSŐ (Zahedrinszkijnek) A kolléga azt üzeni, ismételje meg. ZAHEDRINSZKIJ Mondd meg neki, eszem ágában sincs. ELSŐ (átnyújtja a kalapácsot a Másodiknak) Akarsz első lenni?

Második elveszi a kalapácsot tőle, és Zahedrinszkij felé közeledik. Petya lerakja a szivarját, és éleset füttyent az ujjai közt. Első és Második Petya felé fordul

PETYA Ide. hozzám!

Első és Második közeledik Petyához

(A templomra mutatva) Na, nyomás! Folytassátok! Első

és Második Zahedrinszkij felé tekinget (Feláll a

sezlonról) Nem hallottátok?!

Első és Második visszamegy a létrához. Mosta kaputól balra állítják fel a létrát. Petya hosszasan és alaposan nyomja el a szivarját a hamutartóba. Első felmászik a létrára. Második odanyújtja neki a kalapácsot, és a létrát tartja. Első kiveszi zsebéből a szöveget, és három kalapácsütéssel beveri a falba. Ugyanolyan magasságban, mint az előző szöveget. Petya kiveszi zsebéből a fésűjét, és fésülködni kezd. Első elindul lefelé a létrán. Petya zsebébe dugja fésűjét, és lassan elindul Zahedrinszkij felé. Első újra felmászik a létra tetejére, hogy jobban lássa, ami következik. Petya megáll Zahedrinszkij előtt. Szünet.

Második fölmege a létrára, hogy ő is jobban lásson. Petya leveszi fekete szemüvegét, és a zsebébe teszi. Nézi Zahedrinszkijt, Zahedrinszkij meg Petyát

ZAHEDRINSZKIJ (halkan kezdi el énekelni) Sínek közt lépegetve...

PETYA (csatlakozik hozzá)

Kakaska ment libegve ZAHEDRINSZKIJ (folytatja, most már hangosabban) Tizenyolc kicsibe utána...

Petya és Zahedrinszkij együtt éneklük teljes hangerővel s egyre élénkebben

Egy restibe bemenne
Pohár vodkát vedelt be
S csibéinek víz járt, pohárka.

PETYA (örvendezve, mint aki nem hisz a saját szemének) Ványa bácsi! (Széttárja a karját)

Zahedrinszkij ugyancsak. Megölelik, hátan veregetik egymást

(Kissé hátrább lépés úgy nézi Zahedrinszkijt, mintha nem tudna betelni látásával) Honnan jött, hogy kerül ide... ZAHEDRINSZKIJ Északról.

PETYA És mi már azt hittük...

ZAHEDRINSZKIJ Én is azt hittem.

PETYA De azért még él?

ZAHEDRINSZKIJ Valahogy úgy fest.

PETYA Es az egészségsége?

ZAHEDRINSZKIJ Bizony, azzal csehül állok.

PETYA Hogy fog örülni a mama...

ZAHEDRINSZKIJ (a létrán állókra mutatva) Ez a két csótány a tied?

PETYA A megszokott rohadék.

Zahedrinszkij a létrán állók felé fordul, jobb karját félreérthetetlen mozdulattal könyékben behajlítja, bal kezével pedig jobb bicepszét ütögeti. A létrán állók úgy tesznek, mintha nem is látnák ezt

Jöjjön, erre muszáj inni!

Balra mennek, a kisasztalhoz. Petya elhúzza a tábori széket a sezlonról, most már nem zsámolyul, hanem ülőalkalmatosságul szolgál. Zahedrinszkij elnyúlik a sezlonon. Petya a kisasztalról fölemeli a coca-colás üveget és látja, hogy a létrán állók továbbra is öket bámulják

Kotródjatok innen!

A két férfi sietve lejön a létráról, egymás mellé áll, s szovjet módra tisztleg Petyának, vagyis a tenyér laposan a jobb halántékhoz, a tenyér és alsókar vízszintesen, közben összeverik a bokájukat. Miután szalutáltak, a létrát összecsuksukják és futólépésben kiviszik balra. Petya leül a tábori székre, és Zahedrinszkijnek nyújtja a coca-colás üveget

ZAHEDRINSZKIJ Ez mi?

PETYA Kóstolja csak meg, Ványa bácsi!

ZAHEDRINSZKIJ (az üvegből iszik) Nem rossz... Csak mért kell ezt színezni?

(Odaadja az üveget Petyának)

PETYA Fele vodka, fele kóla.

ZAHEDRINSZKIJ Nem lehetne tisztán?

PETYA Most már nem lehet. Ez Európa. (Iszik az üvegből)

ZAHEDRINSZKIJ Már értem. Így olcsóbban jössz ki.

PETYA Minek nekem olcsóbban?

ZAHEDRINSZKIJ Európában így dukál!

PETYA Mutatok valamit, Ványa bácsi. (Az üveget az asztalra állítja, százdolláros bankjegyekből álló legyezőszerű köteget vesz elő. Fölemeli a gyufásdobozt az asztalról, és meggyújtja a bankjegyeket)

ZAHEDRINSZKIJ (felugrik a sezlonról) Az istenért Petya!

PETYA Vot mnye gyengi.

Mindketten a nagy lánggal égő bankjegyeket nézik. Petya büszkén, Zahedrinszkij elborzadva. Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Ha legalább rubelt, de te egyből dollárt?!

PETYA A rubel jobban ég, de utána több a korom.

ZAHEDRINSZKIJ Mégis... Nem sajnárod?

PETYA Nekem van belőle dögvél.

Mikor Petya az égő bankjegyeket már nem tudja tartani, a hamutartóra teszi. Tovább égne ott, akár a fáklya. Szünet

(Szétkotorja a parázsló hamut) Vszoj prasló! ZAHEDRINSZKIJ (a sezlonra ül, nem tud szabadulni a pénzügyi autodafé hatása alól) Hej, Petya, ki gondolta volna, hogy te a szovjet nép egyszerű gyermeke...

PETYA Nem vagyok már gyerek, Ványa bácsi!

ZAHEDRINSZKIJ Igaz, az idő elrepült. De szovjet.

PETYA Már nem is szovjet.

ZAHEDRINSZKIJ Azt beszélük, de ezt nem könnyű elhinni.

Jobb oldalon, a tengerpart szélén feltűnik a szovjet Tábarnok fej nélküli, szokatlanul nagy alakja. Díszgyenruhában, mellén több sor érdemrend. Nyakán, valamivel a gallérja fölött, ott ahol a fejét levágták véres csik látszik. Behajlított balkarjában tartja kerek tábornoki sapkáját. Mereven lépked, nem hajlítja be a térdét. Lassan és egyenletesen balra vonul a tengerpart szélén. Petya és Zahedrinszkij nem látja őt, mintha nem is létezne.

A Tábarnok csak a nézők számára létezik.

A Tábarnok vonulását végig megfelelő reflektor kíséri.

Hallani a csattanásokat. Először egyenként, azután egy rövid sorozatot

Ez mi?

PETYA Micsoda?

Zahedrinszkij hallgatódzik. Csattogások, két rövid sorozat

Ja, ez? Szájon vágják egymást.

ZAHEDRINSZKIJ Kí kit?

PETYA Hát az egyik a másikat.

ZAHEDRINSZKIJ Es mért pont szájon?

PETYA Mert most szabadság van.

ZAHEDRINSZKIJ Akkor én is... most is bárkinek lekeverhetnék egyet?

PETYA Le hát, csak hogy Ványa bácsi ehhez már túl ványadt.

ZAHEDRINSZKIJ Igazad van, erről már lekéstem.

Petya elveszi arany Omegáját, felnyitja fedelét, és megnézi az időt

Sietsz valahová?

PETYA Még van egy kis időm. (Elteszi az Omegáját) Ványa bácsival mindig szívesen...

Balról bejön az a Kettő, és Petyától tisztos távolságban megállnak. Nem mernek közelebb jönni

Mi van már megint?

Az Első közelebb lép Petyához, fölébe hajolva valamit sűg a fülébe

(Feláll) Ne haragudjon, Ványa bácsi, valamit el kell intézni a cégnél. ZAHEDRINSZKIJ Menj csak, fiacskám, addig én itt ledőlök egy kicsit.

Petya kimegy jobbra, mögötte az a Kettő.
Zahedrinszkij lefekszik a szelonra. Lehunyja a szemét.
Balról bejön Lily és Wolf. Lily az előszín felől, Wolf jobb oldalán van. Karonfogva vezetői Wolfot. Odaérnek a bal oldalon lévő padhoz, és leülnek szemben a nézőkkel. Lily Wolf bal oldalán foglal helyet. A semmibe bámulnak. Zahedrinszkij kinyitja a szemét, fölemeli a fejét, mint aki elszundított, és most hirtelen nem tudja, hol van. Meglátja Lilyt és Wolfot. Egy ideig nézi őket. Rájuk ismer. Feláll és feléjük közeledik

Liliana Karlovna! Micsoda találkozás! (Wolfnak udvariasan, de jóval kisebb lelkesedéssel) Rudolf Rudolfovics...

Lily feláll. Wolf a semmibe bámul

LILY Már indulunk?
ZAHEDRINSZKIJ Ötven éve nem láttuk egymást!
LILY Máris?
ZAHEDRINSZKIJ Legfőbb ideje, Liliana Karlovna, talán ötven év is eltelt azóta vagy még annál is több!
LILY (Wolfnak) Rudi, indulunk.

Wolf a semmibe bámul

(Megrázza Wolf karját) Rudi! Wolf

a semmibe bámul

(Zahedrinszkijnek) A férjem nem hall.
ZAHEDRINSZKIJ Nem baj.

Lily megfogja Wolf karját, és segít neki fölkelni. Wolf tehetetlenül hagyja magát felhúzni. Lily a templomkapu felé vezető Wolfot beléje karolja

Hová-hová, Liliana Karlovna...
LILY (Wolfal együtt megáll) Mais... Vous êtes du bateau...

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Liliana Karlovna, hát nem ismer meg?
LILY (Wolfnak) Allons... (Wolfot a kapuhoz vezető)

Zahedrinszkij elállja az útjukat. Lily és Wolf megáll

ZAHEDRINSZKIJ (megfogja Lily kezét) Szeretném ezt a dolgot tisztázni.
Visszavezeti Lilyt a padhoz, vele Wolfot is, akit Lily továbbra is karonfogva vezet. Mindhárman a nézőtérrel szemben ülnek le. Lily közepén, Zahedrinszkij Lily bal oldalán

Őn, ugye, Lily Karlovna Wolf, született Szvetlova.
LILY Az az unokám.
ZAHEDRINSZKIJ Ugyebár színész nő?
LILY Igen, színész nő volt.
ZAHEDRINSZKIJ Rendben. A férje Rudolf Rudolfovics Wolf.
LILY Osterman.
ZAHEDRINSZKIJ Vasútépítő mérnök.
LILY Osterman gróf.
ZAHEDRINSZKIJ Német származású. Jól mondom?
LILY Westfáliában született, de a cár szolgálatába lépett.
ZAHEDRINSZKIJ Neki köszönhető a Vszjerassziszka Transzitnaja Szisztéma felépítése. Így van?
LILY Nagy Péter minisztere volt.
ZAHEDRINSZKIJ Melyik Péteré?
LILY Nagy Péteré.

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ (elfordul Lilytől, és maga elé réved) Nem, itt valami nem stimmel.

Közben a szovjet Tábormokmára bal kulisszához ért - útközben a kapu nyílásában is felbukkant -, majd eltűnt a bal kulissza mögött. Ha még nem tűnt el, rövidesen el fog tűnni. Minden a színpad hosszától és a Tábormok vonulásának a tempójától függ. A magasban, az égen, balról, a tengerpart vonala fölött feltűnik a Pópa természetfölötti nagyságú feje. A pravoszláv Pópa magas, henger alakú süvegben, hosszú hajjal, szakállal. A nyakán, alul, ahol a feje le van vágva, véres csík húzódik. Profilban vonul el, jobbra nagyon lassan és egyenletesen. Mint előtte a Tábormokot, a Pópa fejét is megfelelő reflektor kíséri. Zahedrinszkij, Liliana és Wolf - mindhárman a semmibe bámulnak.
Szünet

(Lily felé fordulva) Nem emlékszik rám?
LILY (Zahedrinszkij felé fordulva) Oui, mon capitaine.
ZAHEDRINSZKIJ (ismét a semmibe bámulva) Sose voltam katona.
LILY Mikor visz el magával minket?
ZAHEDRINSZKIJ Hová?
LILY Konstantinápolyba.
ZAHEDRINSZKIJ (ismét a semmibe bámulva) Ez egyre citrább.
LILY Nem hagyhat a sorsunkra minket.

ZAHEDRINSZKIJ Miért nem?
LILY Ezt éppen maga mondja?
ZAHEDRINSZKIJ De ha nem ismerjük egymást...
LILY A férjem neve...
ZAHEDRINSZKIJ Tudom. Osterman gróf. De nem ismerem.
LILY Nem hisz nekem?
ZAHEDRINSZKIJ Én csak Liliana Karlovna-t ismerem.
LILY Vrangel tábornok kezéskedhet értünk.
ZAHEDRINSZKIJ (Lilyhez fordulva) Hiszen már nem él!
LILY Monsieur! Tudom, hogy ön mint francia nem tartozik számadással az orosz hatóságoknak. De mint tiszt nem kétkelhet egy orosz tábornok szavában.
ZAHEDRINSZKIJ Mint tiszt! Mint francia!
LILY Es mint gentleman, ha nem tévedek.
ZAHEDRINSZKIJ Hiszen én ruszki vagyok!
LILY Monsieur! Bizom benne, hogy a francia haditengerészet tisztjének becsülete nem engedi, hogy prédálul vessen oda két védtelen öregembert a gyilkosoknak!
ZAHEDRINSZKIJ Már megint miféle gyilkosoknak!
LILY Hát nem érti? Igazán nem akarja megérteni? Vagy talán... nem, ez lehetetlen.
ZAHEDRINSZKIJ (ismét a semmibe bámul) Talán minden lehetséges... LILY Lehetséges, hogy egy tiszt, egy francia és gentleman bolsevik legyen?
ZAHEDRINSZKIJ (saját magának) Igen, minden lehetséges.
LILY (feláll) Monsieur!
ZAHEDRINSZKIJ (felugrik a padról) Nem, dehogya! Ön félreértett, igaza van, ez valóban lehetetlen! Én tréfáltam, csak tréfa volt, elismerem, elég otromba tréfa, de mi tengerészek eldurvulunk a tengeren. Es mi, franciák mindent odaadunk egy bon mot-ért. Még akkor is, ha nem bon. Madame, bocsásson meg nekem, a becsületem valóban nem engedi... (Gálánsan kezét csókol Lilynek)
LILY Ezek szerint számíthatok magára?
ZAHEDRINSZKIJ Utánanézek, hogy mit tehetek. De egyelőre... Ha megengedi, most távoznék.

Jobbról géppisztolysorozat hallatszik

Hív a csata! (Sietve távolodik jobbra)

Lily ismét Wolf mellé ül, mint korábban. Mindketten a semmibe bámulnak, mozdulatlanul.
Jobbról bejön Petya, mögötte az a Kettő. Petya egy AK-47-est, vagyis kalasnyikovot tart a kezében, a népszerű szovjet, illetve posztszovjet gyártmányú automata géppisztolyt

PETYA El van intézve. (Az AK-47-est Elsőnek adja)

Első olyan nagy tisztelettel veszi át tőle, akár egy főkomornyik az esernyőt arisztokrata ura kezéből. Petya ledől a szelonra és fele-felét isziki, vagyis Coca-Colát spirítusszal. Első és Második kimegy balra.
Zahedrinszkij leül a szelonra.

(Két korty között) Mi újság Ványa bácsinál?
ZAHEDRINSZKIJ Elbeszélgettem a hölgygel meg az úrral ott. (Lilyre és Wolfrá mutat) Nem ismered őket?

Petya feléjük fordul, és szemügyre veszi a mozdulatlanul ülő Lilyt és Wolfot.
Rövid szünet

PETYA (újra isziki) Nem én.
ZAHEDRINSZKIJ Azt mondták, elég rég vannak már itt.
PETYA Ja, lehet.
ZAHEDRINSZKIJ Nem tudod, kik lehetnek?
PETYA Most mindenféle népség megfordul itt.

Szünet.

Eközben a Pópa feje már átúszott a hold korongján, a templom hagymakupolái fölött, és továbbhaladva eltűnik jobbra. Ha még nem tűnt el, nemsokára el fog tűnni.

Balról, a tengerpart szegélyén beúszik egy természetfölötti nagyságú Farkasember, vagyis a feje farkasé, a törzse emberé. A törzs frakkban, fehéríngmellben és csokoryakkendőben. Egy gyerekkocsit tol maga előtt ódivatú, magas biciklikereken, leeresztett fekete kocsiernyővel. A kocsiból kilóg egy liba feje, hosszú libanyak, csőrével a Farkasember felé. A Farkasember a kocsival és a libával nagyon lassan, egyenletesen jobbra halad. Mint előtte a szovjet Tábormokot és a Pópát, őt is megfelelő reflektor kíséri

ZAHEDRINSZKIJ Figyelj, Petya...
PETYA Mi?
ZAHEDRINSZKIJ Igaz, hogy be kell futnia valami hajónak?

Petya mozdulatlanul dermed az üveggel a száján.
Szünet

PETYA (leteszi az üveget az asztalra) Ezt meg honnan veszi?

Zahedrinszkij állával a mozdulatlanul ülő Lily és Wolf felé bökö. Petya Lily és Wolf felé fordul. Őket nézi.
Szünet

(Főlvesszi előző pózát) Igaz.
ZAHEDRINSZKIJ Az meg miféle hajó?

Szünet

PETYA Megmondom. De köztünk maradjon.
ZAHEDRINSZKIJ Nyugodt lehetsz. A családban marad.
PETYA Amerikából jön.

Zahedrinszkij halkan füttyent, mintha azt akarná mondani: „Ezt nevezem!”

Hallott már Szent Apalógiáról?
ZAHEDRINSZKIJ Mindig hadilábon álltam a szentek életével.
PETYA Nem szent az, csak annak hívják.
ZAHEDRINSZKIJ Az meg hogy lehet, ha egyszer nem szent?
PETYA Most ez a divat. Reklámból. Művészről.
ZAHEDRINSZKIJ Ja? Vagyis kurva?
PETYA Az hát! Csak hogy a kurvák manapság művésznők, nem úgy, mint Ványa bácsi korában.
ZAHEDRINSZKIJ Mit vársz tőlem, Petya? Ki tud itt lépést tartani?
PETYA Hát ő most idejön hozzánk, és pont órá várak.
ZAHEDRINSZKIJ (talpra ugrik) Mihozzánk?
PETYA Persze. Mi lelte?
ZAHEDRINSZKIJ (olyan nagy örömmel, mintha el se tudná hinni) Oroszországba?
PETYA Ide hát. Mit kell ezen úgy csodálkozni?
ZAHEDRINSZKIJ Mert ez azt jelenti, Petya, hogy nálunk már jól mennek a dolgok.
PETYA Hogy minálunk? Észnél van?
ZAHEDRINSZKIJ Petya, te nem tudod, hogy mit beszélsz. Na, végre, annyit évszázad után.
PETYA Állítsa le magát, Ványa bácsi, mert a végén még megüti a guta.
ZAHEDRINSZKIJ Csak az örömtől, Petya, a nagy örömtől. Végre felvirradt, ránk köszöntött a hajnal, és én szeretem a hazámat.
PETYA Miféle hajnal, miket hord itt össze.
ZAHEDRINSZKIJ Ezt hallgasd meg, Petya. Északon egy közgazdással voltam a sitten. Együtt irtottuk az erdőt, no persze fegyveres kísérettel, ő azt mondta nekem: „Ivan Nyikolajevics, tudja-e, hogy mikor mennek majd jól a dolgok nálunk is?” „Na, mikor?” - kértem én tőle. „Majd, ha a kurvák külföldről hozzánk kezdenek áramlani. Ez mindig a fellendülés csalahatatlán jele a gazdaságban. Ne dőljön be semmilyen Marxoknak és Friedmannoknak. Az csak porhintés! Majd, ha a kurvák külföldről Oroszországba kezdenek gyűlni, abból tudhatja, hogy a gazdaság talpra állt.” Pedig nagyon okos ember volt.

Szünet

PETYA Nem importról van szó.
ZAHEDRINSZKIJ Hiszen ideutazik!
PETYA Csak hogy a mi kurváinkért jön. Azokat viszi exportra.
ZAHEDRINSZKIJ Hát már örülni se lehet.
PETYA Amerikában van egy óriási kupoldája, kurvából ott sosincs elég. Ezért aztán a mieink Amerikába mennek exportra.
ZAHEDRINSZKIJ S ki exportálja őket?
PETYA Hát én, a nővel felesben.
ZAHEDRINSZKIJ Tyú, a mindenit! Ki hitte volna, hogy ilyen menő üzletágban utazol.
PETYA Monopóliumom van rá. Grisáé a kaviár-, Misáé az olaj-, az anyém a ribancipar.
ZAHEDRINSZKIJ Beleváló fickó vagy!

Balról bejön Anasztaszja Petrovna a batyuval. Odamegy Petyához, a batyut a padlóra teszi. Kibogozza és kiveszi belőle a szamovárt

PETYA (Anasztaszjának) Mondtam már, hogy nem kell!

Anasztaszja most Zahedrinszkijhez megy a szamovárral

ZAHEDRINSZKIJ Nem Anasztaszja Petrovna véletlenül?
ANASZTASZJA Én magam.
ZAHEDRINSZKIJ Nem ismer meg?
ANASZTASZJA (szemügyre veszi Zahedrinszkijt) Valami rémlik

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Na, ki vagyok?
ANASZTASZJA Hát a férjem, Batyuskov.

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ Nem akarom megsérteni, Anasztaszja Petrovna de... ma-ga még él?
ANASZTASZJA Ki tudja...
ZAHEDRINSZKIJ Hát én? Mit gondolsz?
ANASZTASZJA Tudom is én...
ZAHEDRINSZKIJ Már magam se tudom. Azt hittem, magától megtudom.
ANASZTASZJA Nem vagyok én tanult asszony.
ZAHEDRINSZKIJ Mégis, mit gondolsz?

Szünet

ANASZTASZJA A legjobb, ha belecsíp a karjába. Ha fáj, akkor él.
ZAHEDRINSZKIJ Nekem akkor is fáj, ha nem csípek bele.
ANASZTASZJA Mije fáj?
ZAHEDRINSZKIJ A lelkem.
ANASZTASZJA Ha a lelke, akkor nem lehet tudni.
ZAHEDRINSZKIJ Hát Isten áldja, bábuska.
ANASZTASZJA (feléje nyújtja a szamovárt) Nem venné meg?
ZAHEDRINSZKIJ Nem tehetem, mert már nem élek.
ANASZTASZJA Ja? Akkor inkább ne. (A szamovárt a batyuba teszi, bekötözi a motyóját, a jobb oldalon álló padhoz megy, leül a padra, szembe a nézőtérrel)
PETYA (előveszi az Omegáját, az órát nézi) Nemsokára megérkezik.
ZAHEDRINSZKIJ Valahogy az az érzésem, hogy itt mindenki rá vár.

Szünet

Petya, mi a neve annak a hajónak?
PETYA Leviathán. (Zsebébe csúsztatja az Omegát) Csak jó idő maradna! (Az asztalról fölveszi a távcsövet, feláll a sezlonról, odamegy a kapuhoz, és a távcsövön át nézi a tengert)

Jobbról bejön Matrjona Vasziljevna Cselcova és Alekszandr Ivanovics Cselcov. Ugyanolyan idősek mint az első és második felvonásban, vagyis körülbelül negyvenöt évesek. Cselcova széles, négyszögletes válltömésű, fehérblézzerben, szűk miniszoknyában és fehér plasztik, magas sarkú cipőben. Afrofrizura. Kezében fehérplasztiktáska. Cselcov rövid ujjú, sárga ingben, piros pálmá- és zöld lepke mintákkal. Haja hosszú, hátrafelé fésülve, hátul összefogva ún. lófarkban. Bermuda-nadrág (Bermuda Shirts) és Adidas cipő. Fehér teniszszokni. Cselcova megy elől, Cselcov mögötte két bőrönddel. Megállnak

CSELCOVA (Zahedrinszkijhez közeledik) Erre kell Amerikába menni?
ZAHEDRINSZKIJ Nem.
CSELCOVA (a bőröndöket a padlóra tevő Cselcovhoz fordulva) Ide ni.

Cselcov fölemeli a bőröndöket. Cselcova odalép a sezlonhoz és kényelmesen elhelyezkedik rajta

ZAHEDRINSZKIJ Mondtam már, hogy nem erre...

Cselcova a coca-colás üveg után nyúl és iszik belőle

Tudom én, hogy mit beszélek.

Cselcov a padlóra teszi a bőröndöket. Cselcova az üveg tartalmától meghökkenve - Coca-Colára számított - az orrához emeli az üveget és szagolgatja

Azt hiszem, elég világosan megmondtam.

Cselcova jól meghúzza az üveget

Ismételjem meg?
CSELCOVA (az asztalra teszi az üveget) Aljosa!

Cselcov fölemeli a bőröndöket. Zahedrinszkij fogja az üveget és tüntetően a lehető legtávolabb helyezi Cselcovától, egészen az asztal szélére állítja

Gyere ide.

Cselcov közeledik Cselcovához és Zahedrinszkijhez. Ott áll kezében a bőröndökkel

Ülj le.

Cselcov körülnéz, mire ülhetne

ZAHEDRINSZKIJ (feláll a tábori székről, Cselcovához fordul) Utoljára mondom, hogy...

CSELCOVA (parancsolóan) Aljosa! (Rámutat a tábori székre)
Cselcova padlóra állítja a bőröndöket, és a tábori szék szélére ül. Zahedrinszkij áll.

Cselcova az üvegért nyúl, és iszik belőle egy korttyal.

Szünet.

Zahedrinszkij megfordul és az előszinre megy, jobbra. Az előszínen áll háttal Cselcovnak és Cselcovának.

Cselcova az asztalra teszi az üveget.

Szünet.

Cselcov az üvegért nyúl. Cselcova rásóz a csukló jára. Cselcov visszahúzza a kezét. Cselcova a táskájából előveszi a kötését, és elkezd kötögetni. Szünet. Cselcov feláll a székről

CSELCOVA Hová mész?
CSELCOV Mindjárt jövök.
CSELCOVA Csak ne menj messzire.
CSELCOV (Zahedrinszkijhez lép, suttogva) Ivan Nyikolajevics...
ZAHEDRINSZKIJ (feléje fordul) Maga az, Alekszandr Ivanovics?

CSELCOV (Cselcovára nézve) Én hát, csak beszéljünk halkabban.
ZAHEDRINSZKIJ Meg se ismerem volna ebben a szerelésben.
CSELCOV Nagyt változott a világ. Mi most Amerikába megyünk.
ZAHEDRINSZKIJ Amerikába? De minek?

CSELCOV Hogyhogy minek? Amerikába minek?
ZAHEDRINSZKIJ Magát még megérttem, elvégre valaha kereskedő volt. Na de Matryona Vasziljevna?!

CSELCOV Hát még ő! O aztán igazán kapós ott!

ZAHEDRINSZKIJ Mit keres ő Amerikában?

CSELCOV Professzor lesz.

ZAHEDRINSZKIJ Miféle professzor?

CSELCOV Hát az egyetemen.

ZAHEDRINSZKIJ No és minek a professzora?

CSELCOV A művészeté vagy az irodalomé, az attól függ.

ZAHEDRINSZKIJ Mitől függ?

CSELCOV Hogy hol fizetnek többet érte. Olyan híre van, hogy csak úgy kapkodnak utáná az egyetemek.

CSELCOVA Aljosa!

CSELCOV Jövök már, Matryoska.

CSELCOVA Mit pusmogtok ott...

CSELCOV Az oktatásügyről beszélünk.

CSELCOVA Csak ne sokáig.

CSELCOV Már befejezzük, Matryoska.

ZAHEDRINSZKIJ Na, jó, ő el van boronálva. De mihez kezd maga?

CSELCOV Az asszisztense lesznek.

Petya már nem nézi a tengert a messzelátón, hanem elindul a sezlón felé

CSELCOVA *(feláll)* Meddig várjak még, Aljosa?
CSELCOV Már mennem kell.

Cselcova néhány lépést tesz Cselcov és Zahedrinszkij felé

A viszontlátásra, Ivan Nyikolajevics.

Petya a kisasztalra teszi a látcsővet, és a sezlónra ül, Cselcova háta mögött. Cselcov visszamegy Cselcovához

CSELCOVA *(hátrafordul és látja, hogy Petya ül a sezlónon)* Aljosa! Elfoglalta a helyemet!

Cselcov Petyához közeledik. Megáll előtte. Petya szétnyitja csillogó zsakettjének bal szárnyát és megmutatja neki bélsére akasztott Magnum 357 Smith and Wasson revolverét.

Szünet.

Cselcov Petyától elfordulva fölemeli a bőröndöket. A bőröndökkel a jobb oldali padhoz megy

Aljosa!

CSELCOV Majd máskor.

Cselcova Cselcov után megy. Anasztaszja a pad jobb szélére húzódik, hogy helyet csináljon nekik. Cselcov és Cselcova a padra ül, szemben a nézőtérrel. Zahedrinszkij Petyához közeledik, és leül a tábori székre

PETYA Baj van.
ZAHEDRINSZKIJ Miért?
PETYA Jön a kód.

Balról bejön az a Kettő. Első az USA lobogóját hozza a zászlórúd nélkül. Második meg a létrát. Másodika kapu jobb oldalának támasztja a létrát. Első fölmege a létrára, és az USA lobogójának jobb felső sarkát a szögre akasztja. Lejön a létráról. Második odaadja neki a lobogó bal felső sarkát, amit Első ráakaszt a szögre. Az USA lobogója keresztben van felakasztva a kapu fölött. Első lejön a létráról. Összecukják a létrát és kiviszik balra. Jobbról, a távolból, majd egyre közelebb harmonika hallatszik, és két férfihang éneklí a dalt a Varjágól

Eltársak, a posztra mindenki felállt!
Végső, de csodás ez a szemle.
A büszke „Varjág” meg nem adja magát,
Itt senki se vár kegyelemre.

Lobognak a zászlai, láncá zörög,
Felhúzni, de gyorsan, a horgonyt!
Készülj fel a harcra! Az ágyú dörög,
Bekapja az ellen a horgót.

Süvít, dübörög - a halál kapuja
Az ágyútorok - ugye hallják?
S így lett a hajónk a csaták aduja, S
e büszke, merész, ez a „Varjág”!

Jobbról énekelve és dülöngélve két matróz jön be az 1905-ös Fekete-tengeri Flotta egyenruhájában. Kerek matrózsapka, csíkos ing. Egyikük harmonikán játszik, a másik átfogja a nyakát

I. MATRÓZ *(akinél nincs harmonika)* Merre van itt a Patyomkin?

PETYA Minek az nektek?

I. MATRÓZ A Patyomkinről vagyunk.

PETYA Itt nincs, az biztos. Prahagyitye, prahagyitye. *(Mutatja nekik, hogy menjenek tovább)*

I. MATRÓZ Hogyhogy nincs? Eisenstein azt mondta...
PETYA Mit jöttök folyton azokkal a zsidókkal? Mik vagytok ik fekete-tengeri matrózok vagy sábesz gójok?

I. MATRÓZ Hogy mink? *(Odaszól a harmonikázónak)* Megabrikoltoljam?

PETYA Gőzöm nincs, hogy mit mondott. En meg azt mondom, itt nincs semmi-féle Patyomkin. Itt kupleráj van.

I. MATRÓZ *(örvendezve a társának)* Fegya! Akkor itt maradunk!

Jobbra, a padhoz mennek

Bábuska, húzódjék arrébb.

Anasztaszja balra húzódik, helyet csinálva nekik a padon. A matrózok leülnek a padra, Anasztaszja Petrovna mellé, szemben a nézőtérrel. Mosta következők ülnek a padon balról jobbra haladva: Cselcova, Cselcov, Anasztaszja, I. Matróz és II. Matróz.

Közben a Farkasember a gyerekkocsival és a libával már eltűnt jobbra. Bal oldalról, a part szélén feltűnik a fiatalka Nagy Katalin koronában és koronázási díszruhában. Eletnagyságú, vagyis normális termetű színésznő, de lehetőleg minél magasabb legyen. A koronázási ruha, mely a pétervári Ermitázsban látható Katalin-portré alapján készült, nagymértékben növeli a színésznő külme-retét, ami nagyon is kívánatos effektus. Ez a hatás tovább növelhető magas sarkú cipővel. A koronázási ruha hatalmas uszálya hasonlóképpen növeli ezt a hatást, különösen, ha majd profilból vesszük szemügyre a cármöt. Ezt a szerepet álarcban kell majd játszania a színésznőnek, legfőképpen azért, hogy az arc mozdulatlan, az egész alak pedig hieratikus legyen.

Nagy Katalin ugyanabban a tempóban halad jobbra a partvonal szegélyén, mint előtte a szovjet Tábormok, a Pópa feje és a Farkasember. Őt is megfelelő reflektor kíséri

PETYA Most mihez kezd, Ványa bácsi?

ZAHEDRINSZKIJ Nem is tudom. Talán visszamegyek a szibériai tajgába.

Fegya egészen halkan harmonikáján A szlavnoje morje, szvjascennüj Bajkált (Dicső tenger, szentséges Bajkált) kezdi el játszani

PETYA A tajgába? Alighogy megjött onnan?

ZAHEDRINSZKIJ Csakhogy most már mint szabad ember. Itt nincs mit keresnem, Petya. Minden megváltozott, és nem az én izlésem szerint. PETYA Már nincs tajga.

ZAHEDRINSZKIJ Már hogyné volna, miket beszélsz itt összevissza.

PETYA Kola kivágta.

ZAHEDRINSZKIJ Miféle Kola?

PETYA Hát az üzlettársam, Kola. Kivágta és az egészet Japánba exportálta.

ZAHEDRINSZKIJ No, ne mondd! Az egész tajgát? Régen csak a cseresznyés kertek tudták kivágni, most már az egész tajgát... Hú az anyját!

Szünet.

Nagy Katalin tűnik fel jobb profilban a kapu nyílásán át. Fegya a Publicskit játsza a harmonikán. Nagy Katalin megáll és szembe fordul a nézőtérrel. Előre-megy. Megáll a kapuban.

Rövid szünet, mialatt Fegya gyorsabb ütemben játsza a Publicskit.

Nagy Katalin két kezével hirtelen szétnyitja koronázási ruháját. Alatta mezte-

len. Csak a legstratégiaibb ponton van egy nagy napraforgó.

Néhány másodpercig mozdulatlanul áll.

Összevonja magán a koronázási ruhát.

Hátraarc, előre, vagyis visszamegy a partvonalhoz. Jobbra át. Jobbra indul a tengerpart szélén. Minden mozdulata és pozitúraváltása gondosan mérlegelve van. Ugy mozog, mintegy automata, halottian, mozdulatlan maszkaarccal.

Fegya most halkabban játsza a Publicskit Cselcov feláll a padról, az egyikbőröndöt laposan a földre fekteti, kivesz belőle egy papírba csomagolt sonkás szendvicset.

Újra leül a padra, kibontja a papírból, a papírta térdére teszi, és a szendvicset kezdi majszolni. A bőröndöt nyitva hagyja

PETYA Ványa bácsi, nem jönne Amerikába? Én elintézem magának.

ZAHEDRINSZKIJ Mint kurva?

PETYA Nem feltétlenül.

ZAHEDRINSZKIJ Túl öreg vagyok. Kurvaságból épp elég volt már. Ideje meg-pihenni.

Fegya újra intonál és halkán kezdi játszania Nye szlúsna suma gorodszkogát (Nem hallani a város zaját).

I. Matróz fölveszi a padlóról az újságot, amit Zahedrinszkij otthagytott.

Nagy Katalin továbbvonul a jobb kulissza felé.

Balról bejön az a Kettő. Mindegyikük egy-egy vörös rózsacsokrot hoz. Megállnak a kapu két oldalán. Első a kapu bal oldalán, Másodika jobb oldalán. Mozdulatlanul állnak, akár a díszőrség, mindegyik a maga virágcsokrával.

I. MATRÓZ *(olvassa az újságot)* Fegya! Ezt hallgasd meg! A lengyelek bevonultak Kijevbe!

II. MATRÓZ Az már ügyse a miénk.

Nagy Katalin eltűnik jobbra.

A távolból hallatszik a hajókürt hármas jelzése

PETYA *(a sezlónról felállva)* Megérkezett! *(A sebészből előveszi a fésűjét, és fésűlködni kezd)*

Zahedrinszkij feláll.

Petya a zsebébe dugja fésűjét, és a kisasztalról fölemeli a távcsövet. Azon át a tengert nézi.

Cselcova feláll és a kapu felé fordul.

Cselcov abbahagyja az evést, a maradékot újra papírba csomagolja, és a szendvicset beleteszi a nyitott bőröndbe. Lehajtja a bőrönd tetejét. Cselcova megáll és rá vár.

Lily feláll és segít Wolfnak felállni. A kapuhoz vezet.

Cselcov sehogy se tudja becsukni a bőröndöt. Térdepelve kínlódik a bőrönd zárjával.

CSELCOVA Aljosa!

Cselcov ráül a bőröndre, így próbálja lezárni. Hiába minden. Lily Wolfot vezetve elhalad Cselcov mellett. Es bár lassan haladnak - Cselcova legnagyobb bosszúságára - mégis megelőzik Cselcovát, aki a kapu felé tart

Aljosa!

Cselcov kinyitja a bőröndöt, a bőröndből kivesszi a szendvicset, kibontja a papírból, a papírt a bőröndbe, a szendvicset a foga közé teszi.

Lily és Wolf áthaladnak a kapun a virágcsokrok mozdulatlanul tartó Kettő között, és a tengert szegélyéhez érnek.

Cselcov becsukja a bőröndöt, ami most simán becsukódik. Fölemeli mindkét bőröndöt.

Cselcova elfordul tőle, a kapuhoz megy, Cselcov mögötte a bőröndökkel. Lily és Wolf lemegy a lépcsőkön, melyeket a nézők nem láthatnak, fokozatosan leereszkedve végül is teljesen eltűnnek.

Cselcova áthalad a kapun, és lemegy a partról.

Cselcov kezében a két bőrönddel, foga közt a szendvicssel mögötte halad. Cselcova eltűnik.

Cselcov eltűnik.

Lily és Wolf, Cselcov és Cselcova eltűntek.

A matrózok az alkoholtól kábán minden ténykedést abbahagynak.

I. Matróz már nem olvas újságot, ami kiesik a kezéből, és a padlóra csúszik le.

II. Matróz már nem játszik a harmonikán. Egymásnak támaszkodva ülnek a padon és szunyókálnak.

Petya a kapuhoz közeledik, és a messzelátón nézi a tengert.

Anasztaszja Petrovna fölkel a padról, és batyujával Zahedrinszkijhez megy

ANASZTASZJA Mit osztogatnak?

ZAHEDRINSZKIJ Semmit, bábuska.

ANASZTASZJA Azelőtt, mikor *semmi* nem volt, mindent osztogattak, most, mikor minden van, *nem* adnak *semmit*.

ZAHEDRINSZKIJ Itt nem osztogatnak, itt Amerikába utaznak. ANASZTASZJA

Igazán? Akkor én is elutazok! (Elindul a kapu felé, átmegy alatta, a Kettő között, a tengerbe ereszkedik és eltűnik)

PETYA (látcsővel kémelve a tengert) Jobb tvojul!

ZAHEDRINSZKIJ Mi történt?

PETYA Leszállt a kód! (Továbbra is látcsőn nézi a tengert)

Zahedrinszkij háttal a nézőtérenk Petyára néz. Lassan leereszkedik a függöny Zahedrinszkij és Petya közé. A függöny fehér. Miközben leereszkedik elválasztja Petyát Zahedrinszkijtől. Csak Zahedrinszkij marad az előszínen, a háttérben a fehér függöny.

Szünet.

Zahedrinszkij szembefordul a nézőtérről.

Szünet.

ZAHEDRINSZKIJ (széttárja két karját és elkezdi mozgatni az ujjait, mint a vak, valami támaszt keresve) Kód van... (A karját előretartva, a levegőt tapogatva, óvatosan rakja le a talpát a földre, balra indul. Hirtelen meg-áll!)

Kezükben szuronnal balról Első és Második jön be. Ahogy az imént Zahedrinszkij, ők is úgy mozognak, mint akik nem látnak. Még egymást se látják

ELSŐ Valahol itt kell lennie!

Zahedrinszkij négykézlábra ereszkedik, törzse a riválával párhuzamosan, feje a bal kulisszával párhuzamosan. Ebben a pozitúrában mozdulatlaná dermed. A másik belebotlik Zahedrinszkijbe

Hol vagy?

MÁSODIK Itt ni. (Kétrét görnyedve és vakon tapogatózva a bal kezével neki-megy Zahedrinszkij hátának. Jobb kezében a szuronyt tartja)

ELSŐ Ez mi?

MÁSODIK Egy kód. (A hátára ül, pontosabban Zahedrinszkij farcsontjára ül, szemben a nézőtérről)

Közeledik az Első, anélkül hogy tudná, hogy közeledik és kinyújtott bal kezével - a másikban a szuronyt tartja - Második jobb füléhez ér. Abban a hiszem-ben, hogy megtalálta Zahedrinszkij fölemeli a szuronyát, hogy lesújtson rá. Egészen lassan, mint minden mozdulat

Nem látni semmit.

ELSŐ (ráismer a hangjáról) Á, te vagy az? (Leengedi a szuronyt a kezében)

Miközben Másodikat végig a karján kezdve a vállától lefelé haladva megtapogatja, beleütközik Zahedrinszkij hátába. Többször is megérinti Zahedrinszkij hátát, mintha a szeme be volna kötve és egysímeretlen felületet akarna kitapogatni, mielőtt ráülne. Végül ráül Zahedrinszkijre, mint valami kőre, Második mellé, annak jobb kezét felől, háttal a nézőtérenk. Szünet

MÁSODIK Rágyújtunk?

ELSŐ Inkább ne!

MÁSODIK Úgy bagózhatnak már!

ELSŐ Majd ha megtaláltuk.

Föllálnak. Maguk elé tartott kézzel és a szuronyok hegyével kutatják át a terepet, jobbra mennek. Kimennek.

Szünet.

Zahedrinszkij két lábra áll. Jobb felé másfél fordulatot tesz saját maga körül, és elindul az orra után, vagyis jobbra. Amikor az előszín közepére ér, jobbról megszólal egy hang

HANG Feeegya!

Zahedrinszkij négykézláb ereszkedik le a riválával párhuzamosan s szemben a jobb kulisszával.

Szünet.

Jobbról bejön I. Matróz. Tapogatózva balra megy. Elmegy Zahedrinszkij mellett. Balról bejön II. Matróz a harmonikával. Tapogatózva jobbra megy. Elmegy Zahedrinszkij mellett

II. MATRÓZ Griiisa!

Mindketten megállnak. I. Matróz Zahedrinszkijtől balra, II. Matróz Zahedrinszkijtől jobbra van most

I. MATRÓZ Hol vagy Fegyka!

II. MATRÓZ Itt ni!

I. Matróz jobbra fordul és jobbra megy. II. Matróz balra fordul és balra megy. Elmennek Zahedrinszkij mellett, és elkerülik egymást. II. Matróz Zahedrinszkij és a rivála között, I. Matróz Zahedrinszkij és a fehér függöny között halad el. Arra távoznak, amerről jöttek, vagyis I. Matróz jobbra, II. Matróz balra.

Szünet.

Zahedrinszkij két lábra áll és jobbra fordulva szemben áll a nézőtérről.

Szünet.

Zahedrinszkij - balra fordulva - hátat fordít a nézőtérenk, és elindul az orra után, vagyis a fehér függöny felé.

A fehér függöny fölemelkedik előtte.

Ahogy emelkedik a függöny, úgy válik láthatóvá a tengerpart, a látóhatár vonala és a pravoszláv templom. Eltűnt a két fekete márványpad meg a sezlón, a tábori szék, az USA-lobogó a kapu fölött - mindez eltűnt. A hold is eltűnt. Az ég továbbra is sötét zafírkék, a tenger pedig mélykék. Mindaz ég, mind a tenger egy árnyalattal sötétebb, mint korábban.

A tengerpart vonalán, a templomtól balra egy kisasztal, a secrétaire az első felvonásból. Előtte ül bal profillal, kigombolt egyenruhában, derékszíj nélkül, ugyanúgy, mint az első felvonásban Szejkin, és valamit ír. A térdén tartja a lókoponyát. A pravoszláv templomtól jobbra, a partvonalon egy karosszék az első felvonásból, balra fordítva, ugyanaz, melyre Tatjana ült le, miután belépett a krimi Nizza panzió szalonjába az első felvonásban. A karosszék előtt kicsi, oszloplábon álló kerek asztal, rajta a gyümölcstartó kristálytál, ugyanaz, mint az első felvonásban, púpozva telerakva narancssal.

A karosszék üres.

Zahedrinszkij még néhány lépést tesz a színpad belseje felé, azután megáll.

Háttal áll a nézőtérenk.

Szünet

ZAHEDRINSZKIJ És hol van most Tatjana Jakovlevna?

SZEJKIN (leteszi a tollat, hóna alá veszi a lókoponyát, föláll és Zahedrinszkij felé megy) Menjünk már, Ivan Nyikolajevics.

ZAHEDRINSZKIJ Hová?

SZEJKIN Óhózzá. (Mégfogja Zahedrinszkij kezét. Balra vezet)

Kimennek.

A tengerből, a parton túlról, a láthatatlan lépcsőkön följebb haladva, egyszer csak megjelenik Tatjana, ugyanolyan korú és ugyanabban a ruhában, azzal a napernyővel, mint az első felvonás elején. A templom kapujába lép. Egyszerre kigyúlnak a templom ablakai, és egyházi kórusok hangzanak fel: hatalmas pravoszláv basszusok és baritonok. Biborvörösén, mintegy bibor ólomablakon át lángolnak a pravoszláv templom ablakai. Tatjana megáll a kapuban. Ott áll a nézőtérről szemben.

Szünet.

Fokozatosan sötétedik el a színpad és távolodnak az egyházi kórusok. Csak a templom ablakai ragyognak, fényesen. Sötétség és csend. A sötétben csak az ablakok világos bíborszínű négyzetjei.

Szünet.

A templom ablakai hirtelen kihunynak, valamennyi egyszerre.

Függöny

UTÓSZÓ

A részleteket a Hamletből, Othellóból és a Szentivánéji álomból magam fordítottam. Nem bizalmatlanságot jelent ez a meglévő fordításokkal, sokkal inkább önkényességet Shakespeare-rel szemben. Szövegeit a saját szükségleteimhez igazítottam (az egész cselekmény Shakespeare-rel való átszövése, kihagyások, áthelyezések, leegyszerűsítések s egy helyen a szöveg megváltoztatása) néhány verssort a Szentivánéji álomból vett részletben. Persze mindezt nem engedhettem volna meg magamnak, ha a meglévő fordításokat használtam volna.

A Shakespeare darabjaiból vett részleteket komolyan kell játszani, úgy, mintha a színészek Shakespeare-t játszanák. Kerülendő mindenfajta parodizálás. Néhány orosz fordulata darabban, mint például Wolf vasúti mérnöki érdemeinek a felsorolása a szovjethatalom szolgálatában a második felvonásban nem annyira oroszul, mint inkább lengyel-oroszul volapük nyelven íródott, vagyis a purizmus szempontjából nagyon is otromba. Ez az otrombaság szándékos. Nem minden lengyel néző tud oroszul, de mindegyik az hiszi magáról, ezt a volapüköt viszont könnyen megérti. Ráadásul még komikusan is hangzik, ami némely esetben kívánatos.

Ha mára komikumról beszélünk, felhívás a rendezőhöz és a színészekhez: nagyon óvatosan bánjanak vele. Ismétlem: némely esetben kívánatos, más esetben megengedett, de van úgy, hogy egyik eset sem áll fenn, ezért a komikumot sohasem szabad gépiesen és egyhangúan alkalmazni. Ami az előadás egészét illeti: a felfuvalkodott nagyképűség ugyanolyan katasztrofális hiba lenne, mint az együgyű, buta bohóckodás.

Kópiák készítésénél, illetve a publikálásnál meg kell őrizni azt a nyomdai felosztást (és papírpazarlást), amit a darab gépelésénél alkalmaztam. A gépelésnek ez a rendje, az olvasóval is kell, hogy éreztesse azokat a ritmusokat, szüneteket, felgyorsulásokat és azt a fajta tágasságot, amit a néző is tapasztal a színházban. Az effajta, a színpadról a papírra való transzponálás sohasem sikerülhet teljes mértékben, de meg kell kísérelni a lehetetlent, mindenki, aki hivatalból vagy privát szorgalomból színdarabokat olvas, tudja, hogy milyen elviselhetetlenek a spórolósan, vagyis összezsúfolva és egyvégtében írt színpadi szövegek.

S. M.

A darabban idézett Hamlet- és Szentivánéji álom-részletek Arany János, az Othello-részletek Kardos László fordításából valók. A Dala Varjágrol, illetve a Postakocsis és a Görbelábú kakas című dal fordítója pedig Baka István. (A szerk.)

Minden jog fenntartva. A szerződés aláírásának feltétele az, hogy a színház kötelezi magát a következő záradékban foglalt paragrafusok betartására, ezek a szerződés integráns részét alkotják:

1. A darab szövegében nem eszközölhető semmilyen kihúzás, változtatás, hozzáadás.
2. Az egyes replikák, jelenetek és felvonások sorrendjében nem lehet semmilyen változtatás.
3. Meg kell őrizni a scenográfia struktúráját, vagyis a színpad felépítésének alapvető elemeit.
4. Nem lehet semmifajta „zenei aláfestés”.
5. A színészek által előadott dalok és énekek csakis azok lehetnek, amelyeket a szerző választott ki.
6. A színészek kora és neme (koruk többé-kevésbé, a nemük abszolúte) megegyezik az általuk alakított személyek korával és nemével.
7. Az első és második, a második és harmadik felvonás közti időtartam csak az lehet, amit a szerző határozott meg, vagyis szelektív (egyes személyek ezalatt idősebbek lesznek, mások nem) és csak olyan mértékben és olyan eszközökkel (karakterizálás) lesz jelezve, amelyeket a szerző irányoz elő. Ugyanazokat a személyeket a különböző felvonásokban nem játszhatják különböző színészek.
8. A darab cselekménye csak a színpadon játszódik és annak keretein belül (például a színészek nem fognak átsétálni a nézőtéren).
9. Szünet lesz az első és a második, a második és a harmadik felvonás között. Az előadás és minden felvonás azzal kezdődik, hogy felmegy a függöny. Minden felvonás, tehát az egész előadás is azzal végződik, hogy legördül a függöny: A díszletcseréket nem a nézők szeme láttára hajtják végre.
10. A színház kötelez/ magát arra, hogy az előadás programjában, melyet eladnak vagy a nézők közt osztanak szét, valamennyi fent felsorolt paragrafust nyomtatásban is megjeleníteti. A tizedik paragrafust, vagyis a jelenlegit nem kell közzétenni. A publikáció címe lehet tetszőleges is, természetesen azt. Megörült a szerző avagy Az utolsó mohikán.

Slawomir Mrozek

1993 szeptemberében

Gimes Romána fordítása